DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 20 din — LETNA NAROČNINA 900 din, polletna 450 din, četrtletna 225 din; plačljiva je vnaprej — Za inozemstvo 1800 din oziroma štiri ameriške dolarje — TEKOČI RAČUN pri Narodni banki, podružnici v Novem mestu, številka 606-11/3-24

Štev. 25 (587) Leto XII.

NOVO MESTO, 22. JUNIJA 1961

UREJUJE uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg štev. 3 (vhod iz Dilančeve ulice) — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave štev. 127 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Časopisno podjetje »Delo« v Ljubljani

PO ŠESTIH OBČINSKIH KONFERENCAH SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

NE DELAJMO SI UTVAR

da sedanji ukrepi Zvezne ljudske skupščine ne bodo uresničeni dosledno in do kraja! — Potrošnja bo rasla samo v sorazmerju s povečano proizvodnjo in dvignjeno proizvodnostjo dela — Nujna naloga organizacij SZDL, ZK in sindikatov: pravilno tolmačiti in pomagati uveljaviti novi gospodarski sistem, da se bo čimprej uveljavil v življenju, v slehernem podjetju, ustanovi, kolektivu in komuni

Za nami je šest občinskih konferenc Socialistične zveze (brežiška bo to soboto). Njihova glavna naloga je bila: temeljito proučiti razvoj svoje komune v luči najnovejših ukrepov Zvezne ljudske skupščine o uveljavljanju novega gospodarskega sistema.

Ali so uresničile to nalogo? Z odgovorom v celoti ne bomo mogli biti zadovoljni. Res je, da so bila tako v referatih kot v razpravah poudarjena mnoga zelo znana načelna stališča o uveljavljanju novega sistema. Prav je, da na kratko vedno znova podčrtavamo nekatere najvažnejše ugotovitve, ki so hkrati stalen kažipot do cilja. Vendar pa so bila nekatera poročila na konferencah še vse preveč in samo »načelna« — prav vseeno bi namreč bilo, če bi jih prebrali v Zemunu ali v Kopru. Se pravi: poročilo, ki je z naštevanjem vseh znanih načelnih stališč hote ali nehote obšlo perečo in žgočo problematiko domačih podjetij, posestev in razmer v kolektivih in komuni, ni v celoti doseglo svojega namena.

Razprave so bile marsikje že zelo konkretne, skoraj vsem bi lahko upravičeno rekli, da smo od njih vendarle pričakovali nekaj več. Predvsem še več konkretnosti, več docela določenih pogovorov o tem in onem problemu, ki ga občuti ta in ta kolektiv ,posestvo, zadruga ali šolstvo, zdravstvo oziroma kak drug sektor javnega življenja v komuni! Pogrešali smo ponekod tudi navzočnost predstavnikov tistih služb, področij dela oz. kolektivov, ki so Socialistični zvezi delovnega ljudstva odgovorni za pošteno uresničevanje svojega plana oz. svoje dejavnosti v okviru družbe.

Nič novega ni v ugotovitvi, da je zadnje tedne v mnogih kolektivih pošteno zaškripalo.

»Zadnji čas, da je prišlo do tako ostrih ukrepov!«smo te dni lahko slišali povsod po okraju.

»Zdaj šele bo dinar nekaj vreden, zadnja leta smo kar na debelo podpisovali naročilnice za vsemogoče: za investicije, za nakupe, za nabavo tega in onega — če je bil denar ali pa če ga ni bilo! Tolažili smo se: bo že kdo plačal, če ne mi, pa banka s posojilom ali občina!«

»Škoda, da ni prišlo do takih posegov in do ostrejše discipline v gospodarjenju že pred dvema letoma!« Take in podobne ugotovitve srečujemo zadnje dni med delavci. Ljudje upravičeno trdijo, da bo treba »dinar bolj spoštovati, da smo ga doslej včasih že kar brezvestno in lahkomiselno prelagali sem in tja in trošili, ne da bi čutili vso težo odgovornosti do ustvarjenega ljudskega premoženja.«

Kako razveseljive so take ugotovitve! Znova potrjujejo, da so vsi pošteni delovni ljudje pozitivno in aktivno za socialistično orientacijo nadaljnjega razvoja. Drugačnega (seveda napačnega) mnenja so ponekod srednji in upravni kadri v podjetjih: zdaj valijo vso krivdo na sistem! Povsod tam, kjer je zaradi dosedanje malomarnosti, slabe kvalitete proizvodov, nizke proizvodnosti ali različnih packarij v kolektivih ob novih ukrepih pošteno zacvililo v tečajih, se zdaj izgovarjajo:

»Banka je kriva! Brez obratnih kreditov bomo propadli! Cene bomo morali znižati! Sistem je kriv, ne mi!«

Ni težko spoznati ozadja takih govoric, teže pa bo spoznanje za ljudi, ki tako mislijo! Regresov za dosedanjo malomarnost, nesposobnost in zanašanja na koeficiente je konec! Ugled Jugoslavije je tako velik, da je uspela dobiti mednarodno pomoč. Izpopolnjevanje in nadaljnje utrjevanje gospodarskega sistema bo izkoreninilo vse, kar je v naših kolektivih nezdravega. Nova delitev dohodka, uvajanje ekonomskih enot, obratnih delavskih svetov in resnična poglobitev celotnega delavskega kot družbenega samoupravljanja, vse to bo pomagalo, da bodo kolektivi lahko razčistili vse nejasnosti, ki so doslej še lahko živele, novi ukrepi pa bodo (resda precej

(Nadaljevanje na 3. strani)

»Lepo je v naši domovini biti mlad...« — je donela med drevje in skale na Bazi 20 v četrtek opoldne pesem več kot 200 pionirjev in pionirk iz vseh slovenskih pokrajin. Nekaj minut pred tem so prisrčno in navdušeno pozdravili v svoji sredi dragega gosta: predsednik Ljudske skupščine LRS tovariš Miha Marinko je nepričakovano obiskal ODRED 20-LETNICE REVOLUCIJE med njegovim pohodom na partizanski Rog prav na Bazi 20. Razigrani pionirji so z njim, s prvoborci partizanske vojske, z aktivisti in z domačini preživeli na Bazi 20 prijetno urico oddiha, potem ko so prišli na bazo po štirih različnih poteh. Več o tem berite na 4. strani današnje številke

Turistično sodelovanje s sosedi

Da bi dosegli tesnejše sodelovanje obeh republik tudi na področju turizma, je bilo 17. junija zvečer na Otočcu prvo posvetovanje predstavnikov republiških turističnih zvez LR Slovenije in Hrvatske.

Tu je bilo sklenjeno, da bosta oba republiška turistična organa poslej sodelovala pri turistični propagandi doma in v tujini ter izmenjavala izkušnje. Za to bo skrbel poseben odbor, ki so ga imenovali na posvetovanju. Ker je med kolektivi LR Slovenije veliko zanimanje za gradnjo domov oddiha ob morju v Istri in drugih krajih ob naši obali, med kolektivi LR Hrvatske pa enako zanimanje za domove oddiha v naših višinskih predelih, bo sodelovanje obeh zvez tudi v tem pogledu lahko, zelo koristno. Hkrati je bilo dogovorjeno, da se sestanejo tudi predstavniki okrajnih turističnih zvez iz sosednjih okrajev obeh republik, da bi se sodelovanje obeh republik okrepilo tudi v turizmu. Mnoga področja obeh republik predstavljajo v turističnem pogledu enotno ozemlje, zato je tako sodelovanje vsekakor potrebno.

Po končanem posvetovanju so si predstavniki Turistične zveze Hrvatske in Slovenije ogledali prostore gradu Otočec, camping prostor in kopališče na Krki ter motele.

Kostanjevičanom se obeta trgovski dom

Trgovsko podjetje Otok v Kostanjevici na Krki je dobilo v last stavbo prejšnje kmetijske zadruge, v kateri je večji trgovski lokal. KZ je v zameno dobila drugo stavbo, last SLP. V približno petih letih bo Trgovsko podjetje Otok dogradilo novo nadstropje, pridobilo nove upravne prostore in dovolj prodajnega prostora za ureditev sodobnega trgovskega doma, ki bo imel tudi samopostrežni oddelek. Ta dolgoročni načrt je za turistično se razvijajoče področje Kostanjevice na Krki nadvse pomemben.

PRED 4. JULIJEM — DNEVOM BORCA

Črnomelj pred praznikom

Čeprav bo praznovanje 4. julija — DNEVA BORCA povsod v Sloveniji minilo v znamenju osrednje jugoslovanske proslave, ki bo ta dan v Titovem Užicu, se vendarle v vseh krajih že vneto pripravljajo na dostojno počastitev 20-letnice revolucije tudi z manjšimi in večjimi krajevnimi proslavami. Razen prireditev v delovnih kolektivih je obrnjena skrb organizacij zlasti v to, da bi zagotovili kar največjemu številu ljudi poslušanje radijskega prenosa oz. gledanje televizijskega prenosa z osrednje proslave v Užicu. V Titovo Užice bo ta dan odpotovala republiška delegacija (11 članov), delegacija delovnih kolektivov (200 članov) in delegacija okrajnih odborov ZB (175 članov), razen tega pa gredo prihodnje dni na pot tudi člani Počitniške zveze in taborniki.

V našem okraju ta dan ne bo večjih proslav, razen srečanja borcev na Debencu in velike proslave, ki bo za območje občin Metlika in Črnomelj na Gričku nad belokranjsko metropolo. Dvajsetletnico začetka revolucije pričakuje Bela krajina z vrsto proslav in prireditev. — Že 2. julija dopoldne bodo v Črnomlju odprli hotel »LAHINJA«, 25-stanovanjski blok in obnovljeno zgradbo (Komendo) za okrajno sodišče. Popoldne istega dne bodo na Vinici slovesno izročili v promet prostore novo urejenega campinga. Ta dan bo precej izletov na Mirno goro, kamor so obnovili del ceste. Prav tako bodo 1. in 2. julija številne proslave v krajevnih središčih; štejejo jih kot uvod v osrednjo občinsko proslavo za dan borca.

Ta bo 4. julija; že zvečer pred praznikom bodo zažgali številne kresove na krajih, pomembnih iz let NOB. Z višinskih točk, kjer so bila prva partizanska taborišča ali drugi pomembni dogodki, bodo streljali rakete. Ta večer bodo šle na pot tudi partizanske patrole, ki bodo prišle v torek, 4. julija dopoldne na Griček k novemu spomeniku. Pred spomenikom se bo zbralo v dopoldanskih urah več tisoč domačinov iz obeh občin, prišli pa bodo tudi številni gostje in nekdanji partizani, ki poznajo in ljubijo gostoljubno Belo krajino kot svoj drugi dom.

Črnomelj želi pozdravit' domače in tuje goste tako kot jih je sprejemal nekoč: z odprtimi rokami. Zato ima občinski odbor za proslavo 20-letnice revolucije s pododbori (za ureditev in dekoracijo mesta, za kulturni in športni spored prireditev, za gostinske in druge usluge, za agitacijo, propagando in organizacijo) te dni polne roke dela. O tem so govorili tudi na nedavnem dobro obiskanem zboru volivcev; vsak volivec v mestu bo opravil 10 ur prostovoljnega dela. Mesto so že začeli olepšavati in urejati okolico; odstranjujejo razne manjše neprimerne objekte, marsikatero hišo bodo do praznika še prebelili ali prepleskali, na vso moč hitijo pa tudi z zadnjimi deli pri spomeniku na Gričku, o katerem smo obširneje že pisali. Več o proslavi v Črnomlju bomo poročali še prihodnji teden.

Spomenik na Gričku nad Črnomljem dobiva iz dneva v dan dokončnejšo obliko. To bo veličasten spomin vsem padlim junakom, borcem in žrtvam Bele krajine za svobodo

Prva lepa nedelja: 2100 avtomobilov in 8400 gostov!

Pretekla nedelja je bila letos prva res sončna, poletna nedelja. To se je pokazalo tudi v našem nedeljskem turizmu. Osrednje turistične točke v našem okraju so doživele izreden naval gostov. Samo nekaj skopih podatkov: v Čateških Toplicah se je zvrstilo okoli 400 osebnih avtomobilov, preko 2 tisoč gostov, iztržili pa so 510 tisoč dinarjev; v Šmarjeških Toplicah: preko 2 tisoč gostov, več kot 600 avtomobilov in iztržek 480 tisoč din; Otočec: blizu 2400 gostov, 600 avtomobilov, 15 avtobusov, iztržek 818 tisoč din; na koncu še Dolenjske Toplice: 2 tisoč gostov, približno 500 avtomobilov, 3 avtobusi in 700 tisoč din iztržka. Štiri osrednje turistične postojanke je obiskalo torej 8400 gostov, 2100 vozil in 18 skupin v avtobusih. Turizem je zabeležil torej dva milijona in pol dinarjev prometa v enem dnevu. Precejšen del reke avtomobilov, ki je drsela po avtomobilski cesti, pa se je razlil tudi po manjših turističnih postojankah na podeželju.

VREME

OD 22. JUNIJA DO 2. JULIJA

Padavine z ohladitvijo se pričakujejo okrog 22. junija in okrog 1. julija.

Med 25. in 27. junijem pogoste krajevne nevihte. V ostalem lepo vreme. Dr. V. M.

Stari Becele in njegov Zagrad

V nedeljo popoldne ob 15. uri bodo v Zagradu nad Starim gradom odkrili spomenik padlim borcem in aktivistom OF

Bilo je julija 1942. leta, ko sem ga spoznal. Bilo je takrat, ko smo imeli na osvobojenem ozemlju volitve v narodnoosvobodilne odbore. S področja Gorjanskega podokrožja smo hoteli spoznati, kako volijo na nasprotnem bregu Krke, na področju Šmarjete in Škocjana. Z Dečkom in Gregom sem se odpravil na pot. Saj to ni bila tako nevarna tura. Pravzaprav so bile le tri nevarne točke. Prehod čez glavno cesto Novo mesto — Kostanjevica pri Dobravici, kjer so večkrat prehajale edinice italijanske vojske, nato lepa pot skozi maharovško hosto prav do Krke, ko je bilo treba čez Krko v starem čolnu med trsom in vodnim saškom, nato mimo Kronovega, kjer še vedno visi v zvoniku zvon, ki je dolenjske kmete klical k uporu zoper graščinsko gospodo, in spet preko ceste Novo mesto—Krško. Šlo je kot po maslu.

»Spet bo lepo,« je dejal Dečko. »Pri Beceletu se bomo nazobali hrustavk, kakršnih ni daleč naokoli. Stari Becele je dober sadjar in umen kmetovalec. V zemljo je zaljubljen, pa še posebno v svojo tam okrog Zagrada. Ta je ne bo nikoli zapustil, pa če bi bilo še tako hudo. Na Lahe je kar gorak, menda še od tistih časov, ko se je kot ‚zibcenar' pretepal z njimi. Za fašiste pa pravi, da imajo črne srajce zato, da se ne vidi njihova umazanija in še bolj črna duša in srce.« Po Dečkovem pripovedovanju sem imel kmalu Beceletovo sliko pred seboj.

Kmalu smo prišli do Starega gradu nekaj partizanskih stopinj, pa smo se ustavili pred Beceletovo hišo v Zagradu.

»Smrt fašizmu, fantje Gorjančani,« nas je pozdravil stari Becele. Pred nami je stal majhen, skromen možakar bistrih, veselih oči in živahnih kretenj. »Micka, daj no, Micka, prinesi no kaj za osušena grla naših fantov. Žejni so, pot je bila dolga, sonce pa tudi ne prizanaša s svojo toploto.« Nismo se še dobro razvrstili okoli vodnjaka pred hišo, ko je prišla Beceletova mama s precej zajetno majoliko in hlebcem kruha. »Komur je za hrustavke, pa kar na črešnjo, saj se bodo sadeži kar razpočili od same sladkobe,« je dejal Becele. Mama, skromna kmečka ženska, nas je ogledovala in končno vprašala: Kje pa sta Frenk in Viki? Precej časa se že nista oglasila doma.« »Kaj boš spraševala, fašistom dajeta po repu, da midva in Meri lahko obdelujemo zemljo v miru. Naši fantje bodo še potrebovali kruha in mesa pa fižola in zelja. Bosta že prišla spet,« ji je odvrnil Beceletov oče.

»Kaj pa Slavka?« je vprašal Grega. »Ej, to je punca! Po vaseh hodi in pripravlja volitve v narodnoosvobodilne odbore. Pri nas smo jih že imeli in jaz sem predsednik. Pa smo se znebili gospodov županov in graščakov. Sli so v rajh in bog z njimi. Ne bomo se jokali,« je veselo odgovoril oče.

Med kramljanjem je potekel čas, najedli smo se črešenj in dobrega materinega kruha, popili zadnji napitek in se poslovili.

*

Septembra se je položaj močno spremenil. Po ofenzivi po Loški dolini in Rogu je prišel na vrsto predel med Krko in vsiljeno nemško mejo. Partizanska vojska se je pred velико premočjo umaknila, aktivisti pa so poiskali razna skrivališča. Tako skrivališče je bila tudi kraška jama, kakih sto korakov od Beceletove hiše. V to jamo so se skrili Vinko Paderšič — Batreja, član Okrožja OF Novo mesto, Vinko Kos in Alojz Gregorčič, oba člana podokrožja OF za trškogorski predel, Frančiška Šajevic in njen mož Franc, Beceletova Meri in Kraševčeva Fani pa sta bile za zvezo z Beceletovo hišo, kjer so kuhali za one v jami. Jama je bila še kar prostorna, saj pravijo domačini, da bi v njej lahko plesali kar trije pari polko. Seveda onim petim ni bilo do plesa, ampak do življenja. V jami pa je bil še nekdo, ki pa ne zasluži, da bi imel ime. Ofenziva je že močno popustila. Skrhala se je, kakor pravimo. Zadnje tolpe so že šle preko Zagrada. Tisti, ki ne zasluži imena, je hotel po vsej sili iz jame. Toda njemu ni bilo do zraka. Šel je in pripeljal Italijane nazaj k jami. S prigovarjanjem so Italijani hoteli dobiti aktiviste iz jame, toda ti se niso udali. Sele ko so začeli metati v jamo bombe, so prišli aktivisti iz nje. Notri je ostal le Batreja. Boril se je do zadnje krogle, ki jo je prihranil zase. Nato jim je izdajalec pokazal še Beceletovo Meri in Kraševčevo Fani. Oropali so Beceletovo hišo in jo zažgali. Stari Becele je kasneje velikokrat povedal, da ne bo nikoli pozabil 23. septembra 1942. Vseh šest so fašisti odpeljali zvezane in trpinčene v šentpetrsko šolo. K njim so še isti dan zaprli tudi terenca Franca Medveda ter partizana Alojza Kotarja in Mirka Grabnarja.

Zgodaj zjutraj so vseh devet obsodili na smrt. Za moške so dobili prostovolice za streljanje, za ženske pa so morali odrediti strelce nasilno. Streljali so po tri in tri na polju od Sempetra proti gozdu. Pokopali so jih tako, da so jim noge gledale iz zemlje. Zadnje so bile streljane ženske. Njim je nekdo na grob dal njihove robčke.

Čez nekaj dni so jih domačini pokopali na domačem pokopališču.

*

Italija je kapitulirala. Ljudje so se oddahnili. Po naših krajih je zavladalo veselje. Toda ni prevladovalo brezumno veselje. Bilo je bilo posla. Italijanske magacine je bilo treba prenesti na varnejše kraje. Poskriti je bilo treba arhive, ki so za našo zgodovino velike važnosti, pa še marsičesa drugega ni bilo zametavati. Od vodstva narodnoosvobodilnega boja je prišlo navodilo, da je treba povsod izvoliti odposlance za Zbor slovenskega naroda. In kdo naj bi bil odposlanec za trškogorski predel? Nihče drug kot Becele iz Zagrada. Ljudstvo ga je soglasno izvolilo.

Od 1. do 3. oktobra 1943 je bil Zbor odposlancev slovenskega naroda v Kočevju. Na zboru je bil izvoljen v delovno predsedstvo. Drugo noč takoj po Kardeljevem govoru se je prijavil k besedi tudi Becele. Povedal je sledeče:

»Tovariši in tovarišice! Oprostite, če jaz kot najstarejši član vaše družbe spregovorim nekaj besed in vam poudarim, kaj more človek vse prenesti, če ima trdno voljo. Marsikdo od vas je občutil na svoji koži, kaj so okupatorji naredili z ljudmi. Jaz vam na kratko povem, kaj so naredili z menoj. Mene so lansko leto 23. septembra oropali do golega, vse premoženje so mi uničili, pa ni bila taka malenkost: požgali so mi poslopja in porušili, hčer so mi odpeljali in ubili. In kdo je temu kriv? Izdajalec, katerega marsikdo pozna. Letos spomladi 7. marca so mi belogardisti ujeli sina. 8. marca so ga mučili in tepli in nazadnje ustrelili.« (Iz dvorane je prišel odziv: »Slava mu!«) »Kljub temu nisem omahnil, sem delal zmeraj, kar je bilo v moji moči za partizane in za nas vse, in tako delam in bom delal, dokler bom mogel.« Dvorana je vzvalovila od ploskanja. »Moram pa še omeniti in mi boste oprostili še to: moja žena je bila požrtvovalna ravno tako kot jaz. Tukaj je marsikateri partizan, ki jo pozna. Oba sva morala bežati kot dva zajca. Enkrat sva morala bežati pred Italijani, drugič pred belogardisti. Spat sva hodila šest tednov v vodnjak, v vodnjak v vinogradu in notri v jami sva se skrivala. Imava posledice oba, jaz sem si nalezel revmatizma v noge, da težko hodim. Zahtevam zato v imenu vas, tovariši in tovarišice, da se izdajalci in tisti, ki so krivi, da se je toliko nedolžne krvi prelilo, najstrože kaznujejo.« Dvorano je pretresalo ploskanje, s katerim so odposlanci slovenskega naroda pritrjevali besedam starega Beceleta. »Zato rečem: Smrt izdajalcem, živela naša partizanska vojska! Kajti, tovariši in tovarišice, kam sem mogel bežati pred Italijani in belogardisti? V hosto, k našim partizanom sem se zatekel. Rekel sem: tukaj sem varen pri naših fantih. Večkrat sem moral bežati k njim, po dve uri daleč sem moral laziti, čeprav sem star mož. Po tem se vidi, kaj človek prenese z dobro in trdno voljo. Torej, tovariši in tovarišice, smrt fašizmu! Živela naša slovenska vojska!« Dvorana je dolgo odobravala besedam Beceletovega očeta in se ni mogla kmalu umiriti. (Govor je dobesedno prepisan iz stenografskega zapisnika Zbora.) Ob koncu zborovanja je bil Becele izvoljen tudi v delegacijo za II. zasedanje AVNOJ.

*

Stari Becele je odšel po Zboru odposlancev zopet domov v svoj ljubljeni Zagrad. Premišljeval je, kaj vse bo povedal kot poslanec AVNOJ na drugem zasedanju. Toda naloge, ki jo je dobil od odposlancev slovenskega naroda, ni mogel izvršiti. Ob vdoru Nemcev 27. oktobra 1943 so ga Nemci ujeli, ker je nanj pokazala izdajalčeva roka. Odpeljali so ga. Žena ni mogla ostati doma. Sla je za njim. Prosila je Nemce, naj narede isto z njo kot z njim. »Vse tegobe in težave sem preživela skupno s svojim možem. Preživela sva skupno težko življenje malega kmeta v izkoriščevalski Jugoslaviji. Pretrpela sva vse trpljenje pod tujo silo in klečeplastvo domačih izdajalcev. Borila sva se za boljše življenje našega človeka skupaj in dajte, dovolite, da prelijeva tudi skupaj kri za veliko stvar slovenskega naroda.«

Uslišali so zadnjo prošnjo kmečke ženske. Oba so skupaj ustrelili. To je bilo velikodušje oholega nemškega soldata.

Naslednji dan so ju domačini pokopali na domačem pokopališču. Skupaj sta živela v delu in bedi in skupaj počita v domači zemlji.

Vsem tem bomo v nedeljo, 25. junija, ob 15. uri popoldne postavili dostojen spomenik v Zagradu nad Starim gradom.

JOŽE ZAMLJEN — DREJCE

Podjetja na rešetu

Občinski zbor proizvajalcev v Novem mestu je razpravljal o izpolnjevanju plana v prvem četrtletju

Proizvodnja in storitve družbenega gospodarskega sektorja so se povečale v prvih 3 mesecih letos glede na isto obdobje lani za 67 %. Zlasti je močan porast v prometu (258 %), obrti (63 %) gostins. (63 odst.) in industriji (30 odstotkov). Skupno je bilo v družbenem sektorju doseženih okoli 4 milijarde din družbenega bruto proizvoda ali 22,7 odst. letnega plana. Lanska realizacija v prvem tromesečju je znašala 18,4 odst. letnega plana. Občutno povečanje je bilo doseženo, ker je večina podjetij že v prvih mesecih leta uvedla najvišjo možno proizvodnjo, ker so podjetja uvedla tudi drugo in tretjo izmeno – predvsem pri ozkih grlih, ker so podjetja uvedla boljše načine nagrajevanja itd.

V razpravi o realizaciji plana v posameznih panogah so odborniki zbora proizvajalcev pregledali tudi poslovanje posameznih gospodarskih organizacij, ugotavljali težave, ki vplivajo na proizvodnjo in promet, ter predlagali, kako bi težave odstranili. Najdalj so govorili o opekarnah in gradbeništvu. Ugotovili so, da cena opeki narašča zaradi naraščanja cen premoga, povečanja osebnih dohodkov in večjih prispevkov, ki jih morajo opekarne odvajati, predvsem pa, da je najdražja opeka v tistih slovenskih opekarnah, ki so najbolj modernizirane (??). Povečanje cen gradbenega materiala pa skupaj s povečanimi transportnimi stroški, večjimi plačami in novimi prispevki spet občutno vpliva na zviševanje cen v gradbeništvu. Dalje je bilo poudarjeno, naj bi občinski ljudski odbori na svojem področju predvideli vsako leto približno enako gradenj, ker bi odpadla bojazen, da gradbena podjetja ne bodo imela dovolj delavcev ali pa da bo delavcev preveč, dela zanje pa ne. V prvih mesecih je imelo zaradi neekonomskih cen ter zakasnelih novih prevoznih tarif Železniško transportno podjetje 42 milijonov din izgube. Izgubo bodo poravnali v tretjem četrtletju, vendar jim še ne bo ostalo sredstev za sklade. Prisiljeni so bili že ustaviti gradnjo postaj Pijavice, Rosalnice in Gradac ter stanovanjskega bloka v Bršlinu. O stanju v obrti, trgovini in gostinstvu bodo zbornice izdelale še posebne analize, o katerih bo razpravljal občinski ljudski odbor na prihodnjih sejah.

Zbor proizvajalcev je še posebej razpravljal o gospodarjenju v podjetju »Gorjanci« in »Industriji perila«, medtem ko je bila razprava o gospodarjenju na »Kmetijskem gozdarskem posestvu« zaradi nepravočasno izdelane analize preložena. Razprava o teh gospodarskih organizacijah je bila potrebna zato, ker so se znašle v gospodarskih težavah.

Avtopromet »Gorjanci« je v težavah predvsem zaradi iztrošenega tovornega parka, v avtobusnem prometu pa mu močno konkurirajo ljubljanska in zagrebška podjetja. Iz analize je razvidno, da bi si podjetje opomoglo, če bi dobilo letos 60–70 milijonov dinarjev posojila za nabavo novih avtobusov in tovornjakov ter 34 milijonov dinarjev za izgradnjo prve faze remiz v Bučni vasi, ostanek do 150 milijonov, kolikor bi znašale celotne investicije, bi prispevalo podjetje kot lastno udeležbo.

Iz analize posameznih postavk strukture dohodka za lani in letos je videti, da podjetje ne more zniževati stroškov ali pa jih lahko znižuje le malo. Primerjava zgovorno priča, da bo moralo podjetje letos izkoristiti vse rezerve, ker se bo le tako njegov gospodarski položaj izboljšal. Podjetje bo moralo seveda še popraviti delovno disciplino in uvesti ustreznejši način nagrajevanja. Glavni pogoj za premostitev težav pa je razširitev poslovanja, ki je pogojena z novimi investicijami.

Industrija perila se je znašla v težavah iz več vzrokov. Podjetje je bilo prisiljeno znižati cene izdelkom, ker so storila isto sorodna konkurenčna podjetja. Po novih gospodarskih predpisih bo imelo podjetje tudi večje obveznosti, se pravi, da bo moralo več odvajati kot doslej. Zato bi moralo podjetje občutno znižati proizvodne stroške. Zaradi pomanjkanja prostorov pa je nemogoče urediti tehnološki postopek tako, da bi bili stroški internega prometa čim manjši. Tehnološki proces je tak, kakršnega dopuščajo pogoji. Prav tehnološki postopek pa je vzrok višji lastni ceni in nerentabilnosti podjetja. Po internem obračunu za prve 4 mesece ima podjetje 13 milijonov dinarjev izgube, vprašanje je tudi, če bo podjetje sposobno ustvariti v drugi polovici leta dovolj čistega dohodka za kritje plač in za obveznosti iz skladov do anuitet. Podjetje je za izboljšanje gospodarskega položaja podvzelo že več ukrepov: znižalo je število zaposlenih, popravilo norme itd. Glavna skrb podjetja je zdaj, kako dobiti še 120 kv. metrov prostora, kar bo najbolj prispevalo k znižanju stroškov proizvodnje, ukreniti pa bodo morali še marsikaj, da bodo lahko znižali stroške.

J. P.

Posebna PTT tarifa v novomeški občini

■ Posebna (lokalna) PTT tarifa je začela veljati v okraju s 1. junijem. Za območje novomeške občine jo je poprej odobril zbor proizvajalcev na zadnji seji s pogojem, da se da naknadno še v razpravo in potrditev občinskemu zboru. Z uvedbo te tarife bo podjetje PTT zbralo 17 milijonov dinarjev in postalo rentabilno, ne da bi ukinilo nedonosne pošte. — Nova tarifa zajema poštne, telegrafske in telefonske storitve. Zbrana sredstva bo podjetje porabilo za ustanovitev lastnih skladov in za osebne izdatke.

■ **Predlog za ustanovitev čevljarske delavnice v Zagradu** zbor proizvajalcev občine Novo mesto ni potrdil. Odborniki so sklenili, naj pristojni organ zadevo še enkrat temeljito prouči, nakar bodo o njeni ustanovitvi sklepali na eni prihodnjih sej.

■ **Zbiranje sredstev za kritje dolgov novomeške občine** slabo poteka. Tej akciji sta se doslej odzvala le KGP in SGP Pionir, niedtem ko so predstavniki odstalih podjetij na seji zbora proizvajalcev povedali, da so sredstva pripravljeni prispevati, vendar jih doslej niso, ker jim še ni bilo znano, kako bodo delovali novi gospodarski ukrepi. Podjetja bodo prispevala občini sredstva kot posojilo za dobo treh let.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Spet Berlin v ospredju

Popolnoma razumljivo je bilo, da bosta oba državnika – Kennedy in Hruščev – na Dunaju spet načela berlinsko vprašanje. Prav tako razumljivo je bilo, da ga bosta samo načela in ne rešila, zakaj berlinsko vprašanje je eno izmed tistih vprašanj, ki so na videz nerešljiva – če ena in druga stran vztraja pri svojem in ni voljna v ničemer popuščati.

To, zaradi česar je vprašanje še bolj pereče in nevarno, je zemljepisni položaj Berlina, ki leži znotraj Demokratične republike Nemčije. Zahodne države ne priznavaja te državne tvorbe sledeč uradnemu stališče Zvezne republike Nemčije, ki je na kratko takšno-le: vzhodnonemški režim ne more zastopati nemškega naroda, ker ga ta narod ni izvolil na svobodnih volitvah.

In vendar je DR Nemčija danes stvarnost. Da je stvarnost in ne samo utvara, dokazujejo med drugim precej številni trgovski stiki med Vzhodno Nemčijo in zavezniki Bonna v Zahodni Evropi.

Toda ko bi šlo samo za priznanje ali nepriznanje Vzhodne Nemčije, bi bila zadeva razmeroma preprosta. Preprosta pa ni zaradi Berlina, ki je – kakor je znano – razdeljen na štiri sektorje: sovjetskega, ameriškega, francoskega in angleškega.

Odkar je pred tremi leti sovjetski premier Nikita Hruščev »sprožil« berlinsko vprašanje, je Berlin nekako živel po tistih uredbah, navadah in ureditvah, ki so se jih domislili zavezniki po koncu druge svetovne vojne – toda samo kot nekaj kratkotrajnega. Nihče ni pričakoval, da se bodo odnosi med Vzhodom in Zahodom tako zaostrili, da bo treba iskati posebno rešitev za Berlin.

Kaj pravzaprav zahteva sovjetska vlada? V najnovejši spomenici o Berlinu ponavlja zahtevo po tem, da bi postal Berlin svobodno mesto in da bi podpisali mirovno pogodbo z Nemčijo To je bilo znano že od prej. Toda spomenica vsebuje tudi nekaj novih momentov. Kot glavno zahteva ZSSR uzakonitev stanja, ki je nastalo po vojni v tem delu Evrope, hkrati pa dopušča možnost, da bi zahodne države obdržale nekaj simboličnih vojaških oddelkov v Berlinu, oziroma da bi nadzorstvo nad mestom prevzeli Združeni narodi. ZSSR tudi ne vztraja pri podpisu mirovne pogodbe z obema Nemčijama. Edina obveznost zahodnih sil bi bila, da spoštujejo suverene pravice DR Nemčije v pogledu uporabljanja dohodnih poti čez vzhodnonemško ozemlje do Berlina.

Prav ob tej točki pa zahodne države odgovarjajo: vi sicer trdite, da ne zahtevate od nas priznanja DR Nemčije, hkrati pa zahtevate, naj spoštujemo suverene pravice DR Nemčije glede uporabe dohodov do Berlina. To pomeni, da bi se morali odslej tudi formalno obračati na Vzhodno Nemčijo za dovoljenje, ali smemo potovati v Berlin. Že s samim tem pa bi de facto, če že ne de jure, priznali vzhodnonemški režim.

Kaj torej predlaga Zahod? Težava je v tem, da v bistvu Zahod nima nobenega oprijemljivega predloga, ampak kvečjemu dve splošni stališči. Prvo, najbolj enostavno, a tudi najbolj nevarno stališče, je stališče Bonna: nobenih pogajanj z ZSSR. Oni so si izmislili, da je treba spremeniti status Berlina, mi pa smo z njim zadovoljni. To stališče ne upošteva dejstva, da se status Berlina m o r a spremeniti kratko in malo zato, ker tako hoče Moskva. Drugo stališče upošteva to preprosto dejstvo in je deloma prevladalo celo v Washingtonu. Da se je namreč treba pogajati in da stvari ne morejo ostati po starem.

Toda če Zahod protestira proti dajanju suverenosti Vzhodni Nemčiji tudi v pravnem pogledu, dejansko hkrati protestira tudi proti umiku sovjetskih čet z nemškega ozemlja ali vsaj proti umaknitvi teh čet v kasarne. Zakaj to bi bila nujna posledica podpisa mirovne pogodbe med Moskvo in Vzhodno Nemčijo. Očitno je, da se Zahod zaveda tega svojega nelagodnega položaja in se mrzlično posvetuje in pripravlja na berlinska pogajanja, do katerih – kakor je Kennedy gotovo spoznal na Dunaju – bo moralo priti še letos.

Nabirajte zdravilna zelišča

Cvet: arnike, lipe, bele deteljice, rdeče deteljice

List: šmarnice brez peclja, gozdne jagode, jetrnika, melise, ozkolistnega trpotca, širokolistnega trpotca.

Rastlino: gladišnika, kopitnika s korenino, krvavega mlečka, smolnice, grenkuljice, melise, vodne kreše, škržolice, navadne ramšele, črnobine, ženiklja, zdravilnega jetičnika.

Korenine: arnike, repinca, šmarnice, medvedovih tac, male norice, regrata (samo rumenega), pekočih korenin, srčne moči.

Lubje: češminovih korenin, krhlike.

Plodove: borovnic, kumine (kimel), seme jesenskega podleska.

Pohitite z nabiranjem! Navodila in cene dobite v vaši zadrugi ali pa pri GOSAD – skladišče Novo mesto, Slakova ulica 8.

Še ena delavnica v Vidmu-Krškem

V soboto je bila slovesna otvoritev nove delavnice Splošnega mizarskega podjetja. To podjetje je eno najmlajših v občini, saj je bilo ustanovljeno januarja letos iz obstoječega obrata gradbenega podjetja »Sava« in s priključitvijo zasebne delavnice Romana Dularja. Vsa njihova dejavnost se je odvijala doslej v neprimernih prostorih. Zato je kolektiv sklenil zgraditi nove delovne prostore. Člani kolektiva so se odpovedali vsemu dobičku in hkrati povečali proizvodno zmogljivost. Vsak zaposleni je prispeval za gradnjo delavnice 32 prostovoljnih ur, nekateri pa še več Tako je bilo opravljeno 1400 prostovoljnih ur v skupni vrednosti okoli milijon dinarjev.

Ta najmlajši kolektiv v občini je v letošnjem letu dosegel bruto proizvod v vrednosti 38 milijonov dinarjev. S hitro in solidno izdelavo mu je uspelo dobiti nešteto naročnikov izven občine in okraja. Tudi razmere v kolektivu so vzorne. Organi družbenega upravljanja in uprava skrbijo tudi za svoje zaposlene. Vpeljali so topel obrok hrane in nabavili ob morju weekend hišico s tremi posteljami. Prešli so na plačevanje po delovnih mestih in uvedli kolektivno nagrajevanje po ekonomskih enotah.

Ob otvoritvi nove delavnice so kolektivu za dosežene uspehe čestitali sekretar občinskega komiteja ZK Milan Ravbar, podpredsednik ObLO Karel Šterban in direktor gradbenega podjetja »Sava« Lado Badalič.

D. K.

Krajevni odbori sodelujejo

Ker je krajevnim odborom v Šentjerneju, Dol Stari vasi, na Dobravicah, v Maharovcu, na Čadražah in na Dol. Mokrem polju primanjkovalo gramoza za vzdrževanje vaških poti, so se pogovorili o nakupu gramozne jame, ki jo bodo skupno vzdrževali in izkoriščali. Pri Šentjerneju so odkupili 50 arov gramoznega zemljišča. Ker je parcela velika 2 ha, so se z lastnikom dogovorili, da jim bo počasi odprodal vso. Ko bo po tretji akontaciji razpisano popravilo poti, bo dovolj gramoza. Združevanje te vrste pa velja posebej pohvaliti, saj bodo našteti krajevni odbori s skupno akcijo prihranili precej sredstev.

Kratke z raznih strani

■ V Južni Tirolski so se zadnje dni nadaljevali atentati nemško govorečih ekstremistov na javne naprave, predvsem daljnovode. Italijanska oblastva so zdaj zastražila vse važnejše objekte in pred nekaj dnevi sta bili ubiti dve osebi, ki sta se skušali približati nekemu zastraženemu objektu. Južno Tirolsko je obiskal tudi italijanski notranji minister Scelba, južnotirolska avstrijska Narodna stranka pa je sklicala izredni kongres.

■ Zaradi nesoglasij glede atomskih oporišč na norveškem ozemlju se je od vladajoče norveške Delavske stranke odcepilo levo krilo, ki bo pod imenom Socialistične narodne stranke samostojno nastopilo na septembrskih volitvah na Norveškem.

■ Laoška konferenca v Ženevi, ki naj bi dosegla, da bi postal »Laos nevtralen, suveren in neodvisen«, je imela že dvajseto sejo, ne da bi se občutno približala temu cilju. Največ upanja za napredek na konferenci daje trenutno sestanek »treh princev« v Zürichu. Če bi se namreč sprte laoške struje sporazumele, je več verjetnosti, da bi se sporazumele tudi velesile.

■ Nova iranska vlada pod vodstvom premiera Aminija, ki je prevzela oblast šele v začetku junija, nadaljuje z odločnimi ukrepi, da bi rešila državo pred gospodarskim in političnim kaosom. Med te ukrepe sodijo preiskave o korupciji prejšnjih politikov in generalov in najnovejši ukrep je tudi aretacija bivšega tožilca iranske armade generala Azmudeha.

■ V Leopoldvillu so baje odkrili zaroto proti sedanjemu Kasavubujevemu režimu med vojaki. Aretirali so kakih 50 vojakov in jih pretepali in mučili, da bi izvedeli kdo je organiziral to zaroto. Mobutujeva policija je imela pet dni zaprtega tudi dopisnika nizozemskega radia v Kongu in ga med zaslišavanjem pretepala.

■ Konec prejšnjega tedna se je v avstrijskih Alpah ubilo šest alpinistov. V teh krajih se je letos smrtno ponesrečilo skupno 45 alpinistov.

Državljani prijeli nevarnega v omilca

Iz teme se je izluščila postava, in s prožnimi, urnimi koraki izginila v hodniku stavbe na brežiški glavni ulici. Nobena stopnica ni zaškripala, ko se je neznanec vzpenjal po stopnišču na podstrešje. Vrata so majhna ovira, samo nekaj spretnih prijemov in z rahlim cvilijenjem se odpro. Še nekaj korakov po podstrešju do podstrešne line in že je neznanec na strehi. Varneje kot mesečnik se sprehodi preko prve strehe, nato preko druge in tretje. V pičlih nekaj minutah zazija na strehi odprtina, letve so polomljene in neznanec je spet na podstrešju. Poskuša izpodkopati strop nad prodajalno na treh mestih, toda povsod naleti na beton. Po prejšnji poti se vrne na strehe, jih prepleza kot mačka, se spusti na vrt, preskoči nekaj ograj in že je na dvorišču Trgovskega podjetja »Krka« v Brežicah. Tam stoji osebni avto. — Vlom vanj je opravljen mimogrede in že ima neznanec nekaj orodja iz avtomobila. Tudi vrata v drvarnico, kjer je sekira, so se kmalu vdala. Nato poizkus na železnih okenskih rešetkah v tekstilnem skladišču. — Premočne so. Kot strigalica urno se loti vrat v galanterijski oddelek, ki kmalu zazijajo odprta. V prostoru je brez števila majhnih dragocenosti. Neznanec predrzno prižge luč, položi na prodajni pult poleg sebe sekiro in prične z delom. Nahrbtnik in lepa usnjena aktovka sta prvi plen. Vanjo izginejo ure, električni brivski aparati, kamenčki za vžigalnike in podobno blago. Stikalo zaškrta, luč ugasne, neznanec gre s plenom na dvorišče, spet preskoči nekaj ograj, skrije blago v svinjaku na nekem vrtu in izgine v temi. Kmalu se vrne, pograbi nahrbtnik in aktovko in ju odnese na cesto, kjer sloni ob zid prislonjeno kolo. Nekdo ga bo zjutraj gotovo pogrešal. V pičli uri in pol je bilo vse opravljeno. Nahrbtnik na rame, aktovko na krmilo in, še preden se je nebo na vzhodu zasvetilkalo, je neznanec v Zagrebu.

Za 791 tisoč 83 dinarjev vrednosti je v aktovki in v nahrbtniku. Tokrat se je izplačalo, zadnji podvig v Brežicah pa je bil brezuspešen. O nočnem obisku je pričala le razbita izložbena šipa v trgovini z avtomobilskimi deli. Gumijasti obroči za kolesa so bili pretežki.

Kdo je neznanec? Ime mu je Ivan Kandija, rojen je 19. julija 1932 v Trogiru v pošteni rodbini, po poklicu je mizar. V noči od 15. na 16. junij ga je le zapustila sreča. Gostje so ga zasledili v hotelski sobi v gradu Mokrice pod posteljo, demobilizirani miličnik tovariš Mlinar ga je še isto noč zvezanega pripeljal varnostnim organom v Novo mesto.

Zdaj čaka na sodbo. Spretni in drzni vlomilec, nevarni klatež in postopač je bil že leta 1959 obsojen na 6 let zapora. Petkrat pa je že pobegnil in meditem zagrešil 35 večjih vlomov ter 15 tatvin. — Vrednost ukradenih predmetov gre v milijone. Zelo je gibčen, potuje največ s kolesom. Ko je po sodbi nekoč pobegnil je v 21 dneh opravil kar 27 vlomov. V eni noči je vlomil v skladišče KZ Brežice in v hotel na Otočcu, preden so ga prijeli na Mokricah. Pred njim ni varna nobena ključavnica, noben zapah. Ko vlomi, vedno prižge luč v prostoru, poleg sebe pa položi sekiro in velik nož kot grožnjo. Zelo rad se zadržuje v Novem mestu, v Vidmu-Krškem, v Brežicah, na Otočcu, v Samoboru in v Zagrebu, pa v Karlovcu in na Reki, ki so njegovo najljubše področje.

Ivan Kandija čaka zdaj na zasluženo kazen zaradi zadnjega velikega vloma.

M.

Tovornjak poškodoval konja

Na cesti pred poslovalnico trgovskega podjetja »Krka« v Globokem pri Brežicah, se je zgodila 13. junija ob 13,50 prometna nesreča. Tovorni avtomobil S-4481, ki ga je upravljal Franc Kržan, je pri srečavanju zadel z zadnjim delom v oje voza Antona Iljaža iz Vita vasi. Pri nesreči je tovornjak zlomil konju nogo.

Fiat 600 se je zaletel v voz

13. junija ob 21.30 je vodil svoj vprežni voz iz Korenitke proti Medvejku Anton Kolar iz Malega Gabra. Za njim je pripeljal Fiat 600, ki ga je upravljal Alojz Ložar iz Šentvida pri Stični. Fičko se je iz neznanih vzrokov zaletel v voz. Škode je za 30 tisoč dinarjev. Voznik avtomobila ni imel šoferskega dovoljenja.

Tovornjak s tobakom se je prevrnil

14. junija ob 22.40 se je na avtomobilski cesti pri Catežu prevrnil tovornjak M-4085 s prikolico, ki ga je upravljal Boris Jordanovski. Iz neznanega vzroka je zapeljal vozilo na rob avtomobilske ceste, potem pa zdrknil 4 metre globoko po nasipu in se prevrnil. Pri nesreči je bil težje poškodovan sovoznik Peco Petrovski. Na avtomobilu je škode za 300 tisoč dinarjev, na tovoru – naložen je bil s tobakom – pa nič.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Danes bomo omenili samo nekatere najvažnejše dogodke: sejo Izvršnega sveta, na kateri so razpravljali o gibanju gospodarstva v prvih štirih mesecih ter o več zakonskih predlogih in predpisih, odlok o regresih kmetijskim, gozdarskim in drugim proizvodnim organizacijam v kmetijstvu za nakup opreme in rezervnih delov; izvoz tekstila do konca aprila; zadovoljiv razvoj industrijske proizvodnje v Sloveniji in sejo Izvršnega odbora Glavnega odbora SZDL Slovenije.

Izvršni svet LS LR Slovenije je na svoji zadnji seji razpravljal o gibanju gospodarstva v prvih štirih mesecih. Sprejel je predlog zakona o prispevku za pospeševanje gozdov v državljanski lastnini. Po predlogu tega zakona se z veljavnostjo od 1. julija letos vpelje obvezni prispevek od posekanega in oddanega lesa iz gozdov v državljanski lastnini, ki se sme uporabljati za gojenje teh gozdov. Prispevek se vplačuje v občinski

Ukrepi proti divjim gradnjam

gozdni sklad, ki se ustanovi v vsaki občini, republiški in okrajni gozdni skladi pa preidejo v likvidacijo. — Zanimiv je tudi predlog zakona o urbanistični inšpekciji, o katerem bo v kratkem razpravljala republiška ljudska skupščina. Namen tega zakona je, da prepreči nesmotrno zazidavanje, tako znotraj kot izven gradbenih okolišev, zagotovi prostorninsko pravilno oblikovanje naselij, hkrati pa pospeši izdelavo urbanističnih programov za širša območja in posamezna naselja.

Zvezni izvršni svet je izdal odlok o regresih kmetijskim, gozdarskim in drugim proizvodnim organizacijam v kmetijstvu za nakup opreme in rezervnih delov. Po tem odloku ostanejo regresi v kmetijstvu in gozdarstvu v prihodnje ena najvažnejših olajšav, ki jih daje skupnost za modernizacijo proizvodnje v teh panogah. Skupnost bo priznala regres v višini 35 odstotkov prodajne cene domačih proizvajalcev oziroma od nakupne cene uvoznih podjetij.

Razveseljiva je ugotovitev, da izvoz tekstila hitro narašča in tako prispeva k ublaževanju težav, ki so z devizno preosnovo nastopile na zunanjem tržišču. Do konca aprila smo v državnem merilu izvozili za 3 milijarde 248 milijonov din tekstila ali za 700 milijonov din več kakor v prvih štirih mesecih lanskega leta.

Zadnji podatki o gibanju industrijske proizvodnje v Sloveniji kažejo, da je razvoj kljub začetnim težavam ob uvajanju sprememb v gospodarskem sistemu čedalje uspešnejši. V razdobju januar—maj znaša stopnja povečanja industrijske proizvodnje 11,1 odstotka, kar ustreza planski stopnji 11 odstotkov.

Nedolgo tega se je sešel Izvršni odbor Glavnega odbora SZDL Slovenije in razpravljal o nekaterih perečih zunanje- in notranjepolitičnih vprašanjih. Ob zaključku seje je Izvršni odbor objavil posebno sporočilo, v katerem med drugim ugotavlja, »da so uspehi, ki so jih dosegle progresivne sile pri urejanju mednarodnih vprašanj, procesi osvobajanja in oblikovanja novih družb, ki zajemajo vse azijske, afriške in latinsko-ameriške dežele, še posebej pa potovanje predsednika Tita po deželah Afrike razgibali interes širokih množic za ta vprašanja.«

V sporočilu je nato rečeno, da morajo organizacije Socialistične zveze še naprej negovati oblike, s katerimi bo čim širši krog članstva poglobljeno spremljal vsa zunanjepolitična vprašanja in mu bodo jasna stališča naše zunanje politike. Zlasti pa morajo skrbeti, da bodo v tem okviru tudi poslovni stiki gospodarskih, družbenih in strokovnih organizacij vselej v skladu z načeli naše zunanje politike in vlogo, ki jo ima v mednarodnem dogajanju socialistična Jugoslavija.

Izvršni odbor je razpravljal tudi o nekaterih pojavih ob uvajanju novega gospodarskega sistema in predvsem o pravkar sprejetih ukrepih Zvezne ljudske skupščine. Ugotovil je, da spremembe v gospodarskem sistemu že kažejo številne pozitivne družbeno-politične posledice.

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

sprejme takoj

večje število kvalificiranih delavcev:

— STRUGARJEV
— REZKALCEV
— KLJUČAVNIČARJEV
— KLEPARJEV
— AVTOMEHANIKOV
— ORODJARJEV in
— MIZARJEV

ter večje število nekvalificiranih delavcev za delo v

— KAROSERNICI
— LAKIRNICI
— BRUSILNICI
— MONTAŽI in
— ZA OSTALA DELA.

Prošnje s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega dela dostavite na naslov: INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL — Novo mesto.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij

OBJAVE — RAZPISI — ODLOKI — OBVESTILA

Razpis Dopisne šole v Ljubljani

razpisuje vpis v:

1. I. letnik dopisne tehniške srednje šole
   a) pripravljalni tečaj
   b) strojni oddelek
   c) elektriški oddelek
   d) lesni oddelek
   e) kemijski oddelek
2. I. letnik dopisne ekonomske srednje šole
3. dopisno administrativno šolo
4. dopisni strojepisni tečaj
5. I. in II. stopnjo dopisne splošnoizobraževalne šole (osemletke)
6. I. stopnjo jezikovnega tečaja za nemški in italijanski jezik.

Šola je namenjena predvsem članom organizacije Zveze borcev, vanjo pa se lahko vpišejo tudi člani Zveze sindikatov.

Pričetek šolanja za vso šolo bo meseca septembra ozir. oktobra.

Prijave pošljite do 1. avgusta 1961 na naslov: Dopisna šola, Ljubljana, Likozarjeva 3, p. p. 106-II.

Program, prijavno tiskovino in podrobna navodila za vpis in šolanje v Dopisni šoli dobite od 25. junija dalje proti plačilu 50 din pri okrajnih in občinskih odborih ZB, pri okrajnih in občinskih sindikalnih svetih ali v Dopisni šoli, Ljubljana, Likozarjeva 3.

Ustne informacije daje vodstvo šole po telefonu št. 30-043, za posebne pismene informacije pa priložite znamko za odgovor v znesku 25 din.

Razpis Kmetijske šole na Grmu

Kmetijska srednja šola Grm — Novo mesto, razpisuje vpis učencev v prvo in drugo stopnjo.

V prvo stopnjo se lahko vpišejo učenci, ki so dokončali osemletko, če pa niso, morajo opraviti sprejemni izpit iz slovenščine in matematike.

V drugo stopnjo se lahko vpišejo učenci, ki so dovršili katero od nižjih kmetijskih šol oziroma imajo daljšo prakso v kmetijstvu ali naziv kvalificiranega kmetijskega delavca.

Kandidati za vpis v drugo stopnjo morajo opraviti preizkus znanja iz slovenščine in matematike.

Prošnjo, kolkovano s 50 dinarjev, naj interesenti vložé na upravo šole do 15. julija. Prošnji priložite zadnje šolsko spričevalo oziroma izkaz o kvalifikaciji, rojstni list ter zdravniško spričevalo.

Šola je živinorejsko-poljedelske smeri. Mesečna vzdrževalnina v internatu je 8.000 dinarjev.

Razpis novomeške gimnazije

Gimnazija v Novem mestu razpisuje vpis v I. razred gimnazije (pedagoška smer) za pripravo za Pedagoško akademijo, in sicer za 30 kandidatov.

Pogoji za vpis so naslednji:

1. uspešno dokončana osnovna šola,
2. psihotehnični izpit.

Izpiti bodo 27. junija 1961 ob 8. uri.

Vsi prijavljenci naj se javijo k izpitu ob tem času, ker ne bodo posebej obveščeni.

Vpisovanje in izpiti bodo na gimnaziji v Novem mestu.

Ravnateljstvo

RAZPIS DELOVNIH MEST

Upravni odbor Trgovskega podjetja Standard, Novo mesto, razpisuje delovno mesto poslovodje prodajalne DOM v Bršlinu in — poslovodje prodajalne v Gaberjah

Pogoji: visokokvalificiran delavec trgovinske stroke ali kvalificiran delavec trgovinske stroke z najmanj petletno prakso. Prošnje je treba poslati upravi podjetja do 1. julija 1961.

Obvestilo novomeškega Dispanzerja za žene

DISPANZER ZA ŽENE pri Zdravstvenem domu v Novem mestu obvešča prebivalstvo svojega območja, da od 26. VI. dalje zaradi dopustov ne bo ordinacij. O pričetku dela v dispanzerju bo objavljeno ponovno obvestilo.

Diplome na grmski kmetijski šoli

V začetku junija je uspešno diplomiralo na Kmetijski srednji šoli na Grmu v oddelku za odrasle 66 kandidatov. V jesenskem roku pa bo 24 kandidatov opravljalo zaključne izpite.

Slušatelji so diplomske naloge kar dobro napisali in zagovarjali, kljub temu da so imeli malo časa za pripravo. Izpitna komisija je pri zagovoru zahtevala temeljito jezikovno in strokovno znanje, ki ga bodo bodoči kmetijski tehniki uporabljali v praksi. Z odličnim uspehom so končali 3, s prav dobrim 17, z dobrim 29, z zadostnim 17 kandidatov.

Dveletni trud, ki so ga diplomanti vložili v študij kmetijstva, je poplačan z uspešno dovršeno srednjo kmetijsko izobrazbo. Zadruge in posestva, ki komaj čakajo na svoje štipendiste, bodo dobile sposoben strokovni kader, ki jim bo v pomoč pri reševanju problemov na vasi. Potrebno pa bi bilo, da bi se letošnji diplomanti še nadalje izobraževali in izpopolnjevali na službenem mestu, da bodo lahko uspešno sledili zahtevam sodobnega kmetijstva. Ob tej priložnosti iskreno čestitamo vsem, ki so opravili diplomski izpit!

P. J.

Dalmatinec utonil v Krki

16. junija ob 15. uri je utonil v Krki pri Bregu nad Žužemberkom Nikola Milić iz Zgornje Biljane pri Zadru. Utopljeni je bil cestni delavec in je delal na delovišču na Bregu.

HIDROELEKTRARNA MARIBORSKI OTOK

čestita prebivalcem Dolenjske za dosežene uspehe in za 20-letnico vstaje jugoslovanskih narodov!

Po občinskih konferencah SZDL

(Nadaljevanje s 1. strani)

trdo, a pravično!) te stvari postavili na pravo mesto.

Da ne bi bilo preveč besed: na konferencah smo povsod slišali, da bodo sedanji gospodarski ukrepi uresničeni dosledno in v celoti. Samo to bo utrdilo tržišče in gospodarstvo. Prav zadnji ukrepi bodo olajšali prehod na novi gospodarski sistem. Morda se le še premalo zavedamo pomena njegove celovitosti, nedeljivosti in potrebe, da mu pomagamo zaživeti z velikimi skupnimi napori in zavestno politično akcijo! Zares — in nič več z načelnimi ugotovitvami — se moramo začeti boriti za večjo proizvodnost dela; na trgu (doma in posebno še v tujini) bomo morali biti konkurenčni s kvaliteto in s ceno v merilih svetovnega tržišča. Slabša podjetja morajo zdaj v resnici dvigniti proizvodnjo, sicer bodo ostala brez sredstev za dohodke; družba upravičeno pričakuje, da se bodo čimprej prilagodila novim pogojem.

Take in podobne ugotovitve (marsikje so delegati v zelo prepričljivih primerih govorili o položaju v svojem podjetju) narekujejo Socialistični zvezi, da bo s sklepi konferenc seznanila vse kolektive na svojem področju. Njej — in predvsem njej! — so prav ti kolektivi pred vso družbo odgovorni, da se bo produktivnost dela povečala, da bo zrasla kvaliteta proizvodov (kjer je zdaj ni oz. je preslaba) in da bomo povsod obravnavali pomen novih ukrepov s političnega stališča. Če ne bomo uresničili tega, potem so vsa načela seveda samo prazne besede; novi gospodarski sistem pa bo deloval - in že deluje — brez sentimentalnosti in ne bo prizanesel nobenemu slabemu kolektivu.

Tako politiko in tako zdravo, čvrsto gospodarjenje pa smo si tudi ves čas želeli. Že leta 1953, ob prvi večji »zategnitvi« investicijskih in drugih sredstev, smo o tem razpravljali. Sledilo je znano pismo Izvršnega komiteja CK ZKJ, sledili so zakoni in uredbe, pisali in govorili smo, da preveč porabimo in investiramo. Vedno znova pa smo iskali — in seveda tudi našli — luknje, da smo »prebijali plafone« in potem kazali drug na drugega s prstom, vidiš, saj ne gre, dinar izgublja vrednost.

Zdaj je s slepomišenjem konec. Dinar mora dobiti ugled in veljavo. Na vso srečo smo priče, da mu je vrednost zadnje tedne prav znatno poskočila! Občinske konference so o tem zelo različno spregovorile. Kolikor so bile ponekod še premalo konkretne, so jim v razpravah pomagali gostje iz Ljubljane in Novega mesta, da so člani občinskih odborov SZDL, predstavniki podjetij in tovarišči iz ljudskih odborov našli skupen jezik za nadaljnje delo. Seveda ne bo šlo brez težav. Nasprotno, prav veliko jih bo in upravičeno pričakujemo, da bodo sedanji napori za ureditev in povečanje proizvodnje v kolektivih tesneje združili delavce, strokovnjake in upravni kader, da bodo s skupnimi močmi, z razumevanjem za probleme komun in skupnosti, našli pravo pot za ureditev vseh problemov, ki stopajo ob uveljavljanju novega sistema tako krepko na svetlo. Saj smo jih poznali tudi že prej, le da so zdaj pred nami na luči, brez vsakih olepšavanj in skrivanj.

Tu so — in rešiti jih moramo. Pot do te rešitve pa so pokazale občinske konference Socialistične zveze in njihovi sklepi.

ČRNOMELJ: novi sistem že krepko deluje

Konferenca v Črnomlju je dokazala, da novi sistem krepko deluje, da pa večina »odločujočih« še vedno čaka rešitve »od zunaj«. Razprava o šolstvu je prikazala vrsto problemov, nihče pa ni povedal, kako jih bodo odpravili z lastnimi silami v komuni. Gradnjo šole v Dragatušu so ocenili kot politični problem prve vrste, »poiskali« krivce za zastoj pri gradnji izven komune, občina pa ni prispevala niti dinarja. Zgolj ugotovitev »nismo krivi, če je zdravstvo pri nas slabše kot v razvitejših področjih« je škodljiva, če se takoj ne vprašamo, kaj storiti, da bomo s svojimi, močmi, čeprav počasi, zdravstveno službo izboljšali. V zadrugi ugotavljajo, da bodo nekatere enote kmetijskih posestev še dolgo potrebne sanacije, niso pa povedali, kaj so storili, da bi to odpravili. Trditi, da zadrugi primanjkuje 60 milijonov obratnih sredstev, in v isti sapi povedati, da ji kupci dolgujejo 100 milijonov, zadruga pa dobaviteljem 60 milijonov, je za današnji čas precej neresno. V podjetju Kovinar so v prvem četrtletju izkazali izgubo, osebni dohodki pa so se istočasno povečali za 30 odst. Kje so vzroki za vse to? Mar res izven komune, v sistemu?

Povečevanje proizvodnje z dragimi investicijami je enostranska rešitev, ki jo novi sistem odpravlja. Rešitev gospodarstva v črnomaljski občini je v boljši organizaciji proizvodnje, v nagrajevanju po učinku, v decentralizaciji delavskega samoupravljanja, v uvajanju ekonomskih enot, v hitrejšem obračanju sredstev, v prilagoditvi proizvodnje potrebam tržišča, v večji storilnosti dela, ne pa v investicijah. To so ključi, ki jih zahteva novi sistem. Če bomo križemrok čakali na recepte od zgoraj, nas bo čas povozil. Samo v tem je bil uspeh konference in še to največ po zaslugi gostov.

SEVNICA: zgolj potrjevanje že pripravljenih sklepov še ni upravljanje

V Sevnici je referat ugotovil vrsto primerov slabega razumevanja pojma komune ter njene vloge v novem gospodarskem sistemu. Razprava o teh problemih je bila včasih preveč teoretična, pokazala pa je vendarle v večini primerov, da so ljudje vedno bliže spoznavanju, da je resnična samouprava le tista, ki ni omejena na golo vzdigovanje rok ob že pripravljenih sklepih. Razprava je zajela precej misli s šolskega področja. To ni slučaj, saj so ravno tam problemi najtežji. Gospodarstveniki so med drugim omenili, da podjetja v občini še vedno niso med sabo in s komuno povezani tako, da bi predstavljala zares čvrsto celoto. Ena izmed žalostnih ugotovitev je bila, da se na odnose »podjetje–komuna« le še prerado gleda samo skozi naočnike: koliko sredstev bo dalo podjetje za to ali ono akcijo občine. Tudi o zdravstvu so na konferenci precej razpravljali, prav tako pa tudi o zbornicah, kadrih in organih delavskega samoupravljanja.

Konference sta se udeležila tudi dr. Cerne (za Glavni odbor SZDL Slovenije) in predsednik okr. odbora SZDL Viktor Zupančič. Tovariš Černe je med drugim ugotovil, da dobre in tehtne misli kot predlogi takih konferenc le preradi ugasnejo, da ne najdejo vedno konkretnega izvrševalca, zato pa je prenekatera konferenca le malokrat res prelomnica v zadevah, ki jih ugotavljajo kot kritične ali posebno pomembne. To je večkratna izguba ugleda, časa, energije in pod. Socialistična zveza kot prva tribuna javnosti bi se z močjo svojega članstva morala vedno zavzemati za to, da se v občini vedno najprej uresničijo najbolj pereča in nujna vprašanja. Tovariš Zupančič je med drugim v razpravi opozoril predvsem na to, da bodo novi restrikcijski ukrepi v gospodarstvu zajeli več ali manj sleherno gospodarsko organizacijo. Površno ocenjevanje teh zadev lahko najbolj škoduje prav tem organizacijam.

Po predlogih konference bo izvršni odbor obč. odbora SZDL sestavil zaključke, ki so potrebni, da se bo komuna z vsemi svojimi samoupravnimi organi v novem sistemu kar najhitreje uveljavila.

NOVO MESTO: spoštujmo težko zasluženi dinar!

Na občinski konferenci SZDL v Novem mestu je bilo v poročilu in razpravi veliko govora o problemih v komuni, o pomanjkljivostih in željah, manj pa o tem, kako bi te probleme rešili, odstranili pomanjkljivosti in uresničili želje. Večina delegatov je obravnavala povezavo »komuna–podjetje–državljan«. Najbolj je izstopalo vprašanje gospodarjenja oziroma upravljanja in v zvezi s tem: kako poživiti organe družbenega in delavskega upravljanja, skratka kako zainteresirati državljana, da bo čim aktivneje sodeloval pri upravljanju. Državljan–delavec še vse prepogosto gleda na družbo preozko, s stališča podjetja (se pravi, da se zanima le za plačo in morda proizvodnjo), medtem pa vse premalo sodeluje pri upravljanju v okviru komune, se pravi pri upravljanju s tistimi sredstvi, ki jih odstopi on komuni za zdravstvo, šolstvo itd. To ima za posledico, da so sredstva pri komuni včasih porabljena negospodarno ali pa ne v tiste namene, za kar jih je državljan prispeval.

Na vsa ta in druga vprašanja so dali delegati in drugi le malo konkretnih predlogov, kako položaj izboljšati, čeprav je s tem problemom povezano vse ostalo, od stanovanjskih skupnosti, krajevnih odborov, zbornic (ki so bile zelo kritizirane), gradnje stanovanj do gospodarjenja v podjetju in komuni ter hkrati seveda vprašanje standarda. Vprašanje, kako krepiti socialistične družbene odnose in kako povečati interes prebivalstva za komuno, na konferenci nista dobili docela zadovoljivega odgovora. Vse premalo je bilo poudarka, kako zagotoviti dinarju tisto mesto, ki mu gre. Delali smo, denar smo odvajali, nihče pa se ni brigal, kako je dinar, ki smo ga težko prislužili, porabljen. Prav zaradi tega bo imela SZDL še veliko dela pri tolmačenju naše gospodarske politike.

METLIKA: samoupravljanje v manjših podjetjih šepa

Gospodarjenju v kolektivih je bilo namenjenega na nedeljski metliški konferenci SZDL največ časa tako v poročilih kot v razpravi. Za 23% je večja realizacija v I. četrtletju 1961 kot lani v istem času, vrednost družbenega proizvoda pa se je dvignila za 25,6% in narodnega dohodka za 13% (vse brez finančnih podatkov za obrat II. NOVOTEKS in podjetje VINO zaradi manjkajočih podatkov Novoteksove predilnice, ki jih niti ObLO niti obč. odbor SZDL nista mogla dobiti iz centrale Novoteksa v Novem mestu, je bilo na konferenci izrečenih veliko ostrih in kritičnih besed!). V istem času znaša tudi povečanje plač kar 24,7%, čeprav je storilnost seveda precej nižja. Sistem nagrajevanja je za dobrih 10 odst. višji kot porast narodnega dohodka, ob tem pa so v občini od letnega plana za 1961 dosegli v I. četrtletju komaj 80% bruto proizvodnje. Vzroki: delna stagnacija na tržišču, znižanje cen v nekaterih primerih, ponekod zastarel strojni park, premajhna notranja disciplina in seveda tudi nizka proizvodnost v nekaterih, posebno manjših podjetjih. Medtem ko proizvodnja zaostaja za planom, ga nagrajevanje prehiteva in je nad povprečjem. Z drugimi besedami: več pojemo kot pridelamo! To pa seveda ni ne zdravo, ne gospodarsko. - smo pri enem izmed vzrokov, za kaj vsa podjetja ne uspevajo tako kot bi bilo treba.

Pri tem očitno zaostaja samoupravljanje v manjših kolektivih. So še primeri (Pečarija v Gradcu) da je to upravljanje pooseljeno v enem samem človeku. Nasploh je samoupravljanje še na nizki stopnji. Le papirnate ekonomske enote in navidezna decentralizacija samoupravljanja ne pomenijo rešitve. Čakanje na polletne in letne bilance nam več ne pomaga; potrebni so obračuni za krajša (mesečna, tedenska) razdobja, ki bodo pomagali, da bo mogoče hitro in učinkovito ukrepati.

Zelo kritično je ocenil dosedanja izigravanja predpisov in zakonov v podjetjih predsednik ObLO tov. Vrviščar. Čas, da smo naročali vsevprek in ob podpisanih naročilnicah kimali z glavami, češ »bodo že počakali na plačilo«, je za nami. Ostro je kritiziral tudi tiste odbornike ljudskega odbora, ki volivcem ničesar ne povedo, na sejah pa dremljejo ali pa jih sploh ni blizu. Socialistična zveza naj s takimi zaspaneti obračuna kakor je treba! Kdor ne čuti odgovornosti do ljudi, naj pusti svoje mesto oz. mu zaupano mesto odvzemimo.

TREBNJE: ali moremo že govoriti o prelomnici?

Razširjeni plenum Socialistične zveze v Trebnjem (16. junija) je izčrpno razpravljal o vlogi SZDL v najnovejšem obdobju narodnega gospodarstva in podertal številne pomanjkljivosti oziroma nedelavnost organov upravljanja, krajevnih odborov družbenih in političnih organizacij kakor tudi nezainteresiranost gospodarskih organizacij, ki največkrat niso bile sposobne, da bi šle v korak s časom.

Vprašanja, kaj naj dela SZDL, se ne bi smela več ponavljati, saj je njeno široko delovno torišče prav v reševanju problemov, ki smo jih našteli zgoraj. V kmetijski zadrugi so že pred dvema mesecema izvolili zadružni svet, pa se še ni sestal. Že ta primer dovolj jasno govori o neresnosti in neodgovornosti upravnih organov v kmetijski proizvodnji, čeprav na drugi strani poudarjamo, da je kmetijstvo v trebanjski občini vodilna gospodarska panoga in bi morali vsaj na tem področju razviti proizvajalne odnose do popolnosti. Nedvomno je posledica tega nizka realizacija plana v pogodbeni proizvodnji. Plenum je zahteval, naj se v zadrugi čimprej ustanovijo področni zadružni sveti in decentralizira delavsko samoupravljanje. Socialistična zveza naj bi bila pobudnica pri reševanju teh vprašanj.

Samo v petih gospodarskih organizacijah so bili izvoljeni organi delavskega samoupravljanja. Sprašujemo se, kako bodo spremljali realizacijo plana neposredni proizvajalci, če organom upravljanja ne bodo omogočene pravice soodločevanja? Na drugi strani raste nezaupanje v delavske svete, češ da so neizkušeni in mladi. V podjetjih ni izdelanih analiz in je še teže ugotoviti, kako vplivajo na določeno gospodarsko organizacijo novi gospodarski instrumenti.

Plenum je široko razglabljal o dejavnosti odbornikov. Ti največkrat niso znali tolmačiti plana na zborih volivcev, kar je stopnjevalo nezaupanje občanov, ki sicer ne ločijo komune od ljudskega odbora. Odborniki naj bodo aktivisti. Malo je bilo zborov volivcev v podjetjih. Zbori proizvajalcev pri ljudskem odboru pa so imeli vse premalo ločenih sej, zato tudi niso razpravljali o konkretnih vprašanjih posameznih gospodarskih organizacij.

Navedli smo nekaj ugotovitev z občinskega plenuma v Trebnjem. Živahna razprava o uspešni in neuspešni dejavnosti Socialistične zveze naj bi pomenila temeljito prelomnico, saj so se vsi delegati zavzemali za poglobljeno delo na vseh področjih. Zal smo podobne zaključke že poslušali, praksa pa bo dokazala, če moremo res že govoriti o temeljitih spremembah v splošni občinski dejavnosti.

VIDEM-KRŠKO: še več razprav o novih gospodarskih predpisih!

Predsednik občinskega odbora SZDL tov. Lojze Stih je v referatu, ki ga je prebral na konferenci, nakazal gospodarske in politične probleme ter uspehe v občini Videm–Krškem. Številni diskutanti so ugotovili, da člani kolektivov niso dovolj seznanjeni z novim gospodarskim sistemom. Finančne in druge inšpekcije vse premalo spremljajo družbene moralne prekrške.

V občini nastaja tudi problem prodaje živine. Podjetje »Meso« odkupuje živino po določeni ceni, zaloge mesa v mesnicah pa se kopičijo, ker so cene zelo visoke. Z znižanjem cen mesu bi promet v mesnicah znatno narastel. Zbori volivcev niso obiskani, ker volivcem ne poročajo o uresničitvi sklepov zadnjega zbora. Dogodilo se je že, da je bil zbor volivcev zaradi premajhne udeležbe večkrat sklican, ko pa so se volivci končno le sestali, jim odgovorni niso znali pojasniti tega in onega. Nekateri izkoriščajo posojilo stanovanjskega sklada neupravičeno, zato bi si morala komisija za stanovanjsko izgradnjo ogledati vsak primer na terenu. Premalo pozornosti posvečajo borcem NOV. Stanovanjska uprava bi morala prvenstveno tem dodeliti stanovanja in ne dopuščati, da nekateri živijo v skrajno neprimernih stanovanjih. Boriti se je potrebno proti vsem tistim, ki se upirajo javnim razpravam. Vsakdo ima pravico javno povedati svoje mnenje. Diskutantje so nadalje ugotovili, da nekateri državljani zahtevajo od socialnega zavarovanja pravice, do katerih niso upravičeni. V Vidmu–Krškem je zdravstvena služba neurejena, kajti sredstva za razvoj zdravstvene službe so zelo skopa. Ureditev stadiona je na primer stala okoli 10 milijonov dinarjev, zdravstvu pa od osvoboditve do danes ni bilo dodeljeno toliko sredstev.

Ugotovljeno je bilo tudi, da zaviramo razvoj moderne proizvodnje kmetijskih zadrug stari, izrabljeni stroji. Na konferenci je bilo predlagano, da bi tudi v komunalnih službah uvedli družbeno samoupravljanje in da bi s pravilno davčno politiko podprli razvoj nekaterih obrti na vasi, ki so ljudem še potrebne.

Član okrajnega odbora SZDL tov. Silvo Gorenc je povedal, da dokler kolektivu ne bomo temeljito prikazali stanja v podjetju, tudi ne bo pravilnega upravljanja. Zlasti v novem gospodarskem sistemu so upravljavci odgovorni pred družbo, kako bodo gospodarili. Hitreje je treba postaviti vprašanje ekonomskih enot in jih med kolektivom pravilno tolmačiti.

Član republiškega odbora SZDL ing. Janez Perovšek je izjavil, da je pričakoval bolj pestro razpravo v zvezi z obravnavanjem novih gospodarskih predpisov. Hkrati je priporočil SZDL, naj skliče sestanke z ljudmi, na katerih naj bi se obravnavala gospodarska problematika kraja in občine.

V Beli krajini že žanjejo ječmen

V preteklem tednu so v mnogih belokranjskih vaseh poželi prve snope ječmena, drugod pa se pripravljajo na žetev te dni. Čez teden ali dva bo marsikje zrela tudi že pšenica; vsi upajo, da ji bo toplo vreme pomagalo dozoreti. Italijanka na splošno dobro kaže, ne bo pa povsod tako lepa kot je bila lani oz. predlanskim, ker jo je precej zavrlo dolgotrajno deževje.

Topliška razglednica

KAJ JE NOVEGA V TOVARNI CELULOZE

● **V tovarni se veliko govori o osnutku novega sistema nagrajevanja dela po učinku.** Ta sistem nagrajevanja imajo v podjetju že tretje leto. Kljub temu da so ga med tem že nekajkrat izpopolnili, še vedno ne ustreza novim letošnjim gospodarskim razmeram. Zato so se ga odločili ponovno izpopolniti in bo v novi obliki pričel veljati s 1. julijem. V novo obliko bo vključeno ugotavljanje osebnih dohodkov podjetja, razdeljevanje osebnih dohodkov na ekonomske enote, na obračunske enote in na delavce teh obračunskih enot. Vsa ta poglavja bodo predstavljala za podjetje celoten sistem nagrajevanja dela po učinku. Ta bo vseboval metodo in kriterije za razdeljevanje osebnih dohodkov vsem delavcem na osnovi njihove individualne storilnosti in skladno z uspehom obračunskih in ekonomskih enot ter z uspehom celotnega podjetja.

● **V splošni ambulanti tovarne** so že lani začeli s pregledom delavcev in uslužbencev. Pregledi vključujejo laboratorijske preiskave, rentgen in letos prvič tudi preventivni pregled zob. Pregledi so med rednim delovnim časom. Doslej je bilo pregledanih 650 delavcev. Vsak delavec, pri katerem so opazili obolenje, je bil poslan k specialistu.

● **Invalidska komisija tovarne si prizadeva**, da bi vprašanje zaposlitve invalidov na primerna delovna mesta rešila v skladu s pravili podjetja. Komisija je sestavila pravilnik o zaposlovanju invalidov. Trenutno je zaposlenih 8 delovnih invalidov, ki dobivajo nadomestilo zaradi manjših osebnih dohodkov na lažjem delovnem mestu, od okrajnega Zavoda za socialno zavarovanje. Dvanajst delavcev — invalidov pa je takih, da zavod do njih nima nobenih obveznosti. Te je komisija sama premestila na lažja delovna mesta. Nekaj primerov pa je takšnih, da so delavci še mladi in jim ni priznana stopnja invalidnosti, zato bodo prejemali nadomestilo v skladu s pravilnikom o zaposlovanju invalidov.

● **Podjetje načrtno rešuje stanovanjsko vprašanje.** Do sedaj je tovarna dogradila približno 150 stanovanj, letos bo dograjenih še 19. Pri komisiji za stanovanjske zadeve je vloženih še 100 prošenj za stanovanja.

● **V obratu družbene prehrane** dobiva toplo malico preko 300 ljudi. Dostava hrane je sedaj v redu in so s hrano delavci zadovoljni.

PISMA UREDNIŠTVU

Sramota za Sušice in Podturen

Tovariš urednik!

Pred kratkim ste poročali, kako grdo se vedejo nekateri fantje ob naboru. V petek, 16. junija, je skupina mladeničev s harmonikarjem stala popoldne ob 15. uri na vogalu Dilančeve ulice in Glavnega trga v Novem mestu. Bili so precej vinjeni, glasni in nesramni. Posamezniki so skušali zapeti, pa jim nikakor ni šlo ne »iz grla ne iz srca«; njihovo zavijanje je bilo bolj podobno prašičjemu kruljenju kot petju. Prav grdo so kvantali, se pogovarjali o spolzkostih in se skratka obnašali tako, kot se niti živina ne obnaša. Čeprav so okrog njih stali otroci in so jih gledali tudi starejši, so se fantje napihovali kar naprej in tulili svoje »pesmi«. Nekdo si je iz objesnosti prinesel iz bifeja v Dilančevi ulici steklenico kokte in jo nato razbil na tlaku ob vpitju in odobravanju »junakov«. Posebno se je postavljal s svojim nesramnim in neumnim vedenjem fant v temnomodri obleki. Ko so mladeniči spet zavili v bife in tam naprej razgrajali, sem povprašal najstarejšega izmed njih, od kod so doma. Povedal je, da je iz »Šic, drugi pa so iz Podturna«.

Kaj pravite, ali se taki fantje tako nesramno in nekulturno vedejo tudi doma, v krogu svojih staršev in znancev? Prav verjetno, da ne; čemu se potem tako grdo obnašajo na javnem prostoru v mestu? Bili so prava sramota za Sušice in Podturn, to pa velja tudi za vse tiste, ki so se v preteklih dnevih prav tako nekulturno »postavljali« v Novem mestu!

J. Skočir
Novo mesto

»O, ko bi le [illegible]« — tako in podobno pravijo te dni ljudje, ko je po dolgotrajnem deževju v preteklem tednu le bilo spet nekaj lepih sončnih dni. Zdaj je vse na kupu: sušenje trme, delo v vinogradih, pa tik pred žetvijo smo. Zdaj se na vasi vsak par pridnih rok še posebej pozna. Tudi Markovičeva v Podturnu je v četrtek potožila: »Kar smo pred dnevi na pol posušili, je včeraj dež spet namočil. Morda bo zdaj kaj bolje...« Pa je bilo res: treba je samo začeti s partizanskimi prazniki in vreme se uredi, kot so v šali dejali ljudje po Topliški dolini ob četrtkovem obisku slovenskih pionirjev — mladih partizanov... Upajmo, da bo poslej v vremenski napovedi manj besedi o dežju in nestalnem vremenu, pa kaj več o soncu in vročini — saj smo že skoraj na koncu junija, pa nam sploh še ni bilo kaj posebno toplo...

Dnevne selitve zaposlenih

Iz navedenih tabel je razvidno, da dnevno odhaja na delo iz trebanjske občine proti Ljubljani 745, iz brežiške občine proti Zagrebu 373 delavcev in uslužbencev. Potemtakem so pri Trebnjem in Brežicah glavna vrata, skozi katera odteka delovna sila iz našega okraja. Da bi zmanjšali odhajanje delovne sile iz okraja, bi morali predvsem tam povečati možnosti zaposlitve z izgradnjo novih industrijskih objektov.

Vplivov Ljubljane in Zagreba na področju novomeškega okraja seveda ne moremo obravnavati samo z vidika dnevne delovne migracije in stalnega odseljevanja mladih ljudi, kar ima nedvomno negativne učinke na ekonomsko socialne razmere v okraju, marveč moramo upoštevati tudi druge ekonomske in socialne činitelje, ki postanejo vse bolj pomembni za družbeno ekonomski razvoj novomeškega okraja, čimbolj se vplivi omenjenih centrov teritorialno širijo ter postajajo vse bolj intenzivni in raznoliki.

Dobršen del našega okraja se je v zadnjih letih z novo cesto in povečanim prometom z motornimi vozili močno približal Ljubljani in Zagrebu. S tem so nastali novi pogoji za industrializacijo okraja, zlasti za centre, ki stojijo ob najbolj prometnih poteh in imajo v svoji okolici obilo delovne sile. To bo v bodoče v večji meri zainteresiralo nekatera velika industrijska podjetja ljubljanskega in morda tudi zagrebškega industrijskega področja, da bodo investirala v izgradnjo novih obratov v novomeškem okraju. Ta podjetja imajo namreč z izgradnjo novih objektov v industrijskih centrih, kjer stojijo, določene težave, ki se kažejo v nekaterih primerih že pri izboru lokacije, v razmeroma visokih gradbenih stroških, predvsem pa v pomanjkanju delovne sile, ki je akutno za vse velike industrijske centre. Z dislokacijo obratov se tem težavam izognemo, obenem pa je ta ugodna z vidika družbene rentabilnosti.

Piše: Rudi Piletič

Pričakovati je torej, da se bo dobršen del industrije novomeškega okraja v prihodnje vezal z industrijskimi kombinati sosednjih velikih industrijskih centrov, kar pomeni pospešeno industrializacijo okraja in obenem uveljavljanje vseh prednosti, ki jih pozna industrijska proizvodnja v kombinatih.

V uvodu smo navedli, da je gospodarstvo na Dolenjskem v preteklosti zaostajalo predvsem zaradi prometne odmaknjenosti ozemlja, za današnjo dobo pa ugotavljamo, da se uveljavljajo tradicije iz predpretekle dobe, ko je bilo na dolenjskih cestah zelo živahno in ko se je gosto naseljeno prebivalstvo v veliki meri ukvarjalo z nekmetijskimi dejavnostmi. Prometno-geografskim činiteljem moramo potemtakem tudi danes pripisovati velik pomen za družbeno-ekonomski razvoj našega okraja.

Če smo že zapisali, da veliko delavcev in uslužbencev dnevno odhaja iz našega okraja na delo v Ljubljano in Zagreb, lahko tudi povemo, da veliko ljudi iz teh centrov odhaja ob sobotah, nedeljah in praznikih na oddih v naš okraj. To pa pomeni, da so perspektive za razvoj turizma pri nas prav ugodne in da so naložbe v turistične objekte povsem utemeljene.

Relativno približevanje Ljubljane in Zagreba, velikih potrošnih in trgovskih centrov, našim krajem, moramo upoštevati tudi v načrtovanju kmetijske proizvodnje, ki jo je treba ustrezno specializirati, in nič manj pri organizaciji trgovine in obrti, kajti iz leta v leto več ljudi iz našega okraja kupuje in išče obrtne usluge v Ljubljani in Zagrebu, kar se nedvomno pozna na našem narodnem dohodku. Trgovska mreža našega okraja se bo zato morala zgostiti v industrijskih pasovih, zlasti v centrih, in se prilagoditi povečanim potrebam, zahtevam in okusu kupcev.

Delavcem in uslužbencem, ki smo jih anketirali, smo tudi zastavili vprašanje, kako prihajajo na delo poleti in kako pozimi. Iz odgovorov smo ugotovili, da zaposlenci novomeškega okraja prihajajo na delo predvsem peš ali s kolesom. Prvih je poleti 55 odst. in pozimi 72 odst., drugih pa poleti 33 odst. in pozimi le 14 odst. od vseh zaposlenih. To ustreza ugotovitvi, da je 84 odst. delavcev in uslužbencev oddaljenih od delovnega mesta največ do 8 km. Potemtakem nad 8 km poti opravi dnevno peš ali s kolesom poleti okrog 4 odst., pozimi pa le okrog 2 odst. zaposlencev, vendar se tudi to ne zdi malo, če pomislimo, da znaša 4 odst. okrog 800 ljudi in da na primer oddaljenost osmih kilometrov pomeni dnevno 16 km hoje ali vožnje s kolesom v vsakem vremenu.

V posavskem delu okraja so velike razlike v številu pešcev in kolesarjev med ravninskim in hribovitim delom področja. V prvem prevladujejo kolesarji, v drugem pa pešci.

Peš prihajajo na delo največ v metliški (65 odst.) in sevniški občini (63 odst.), zatem v črnomeljski (59 odst.) in videmsko-krški (56 odst.), najmanj pa v brežiški (41 odst.), trebanjski (49 odst.) in novomeški občini (53 odst.), medtem ko je odstotek kolesarjev, nasprotno največji v brežiški (51 odst.) in najmanjši v metliški občini (18 odst.).

Motorno kolo le počasi izpodriva navadnega. Z anketiranjem smo ugotovili, da ga za dnevno potovanje na delo uporablja le 3 odst. zaposlencev. Najbolj oddaljeni od delovnega mesta so namreč nekvalificirani delavci, za njihovo kupno moč pa je cena motornega kolesa še previsoka.

TABELA — 3: Stevilo zaposlenih, ki odhajajo na delo izven občine, in tistih, ki prihajajo na delo iz drugih občin.

	Občina						
	Novo mesto	Trebnje	Krško-Vid	Sevnica	Brežice	Črnomelj	Metlika
Odhaja na delo iz občine	209	902	186	347	563	112	38
Prihaja na delo v občino	314	40	336	111	119	71	76
Bilanca:	+105	—862	+ 150	—236	—244	—31	+18

Na vrhu Roga bom stal, pesem svojo rjul...

Prisrčne pozdrave vseh dolenjskih pionirjev je zbranemu Odredu 20-letnice revolucije na okrašenem novomeškem Glavnem trgu izročila pionirka Jelka Pirkovič. V sredini: komisarka odreda inž. Ljudmila Krese-Maruša, in komandant odreda: Stanko Semič-Daki

»Za tovarištvo, ki ga bomo sklenili: trikrat hura!« je Odred 20-letnice revolucije na novomeškem Glavnem trgu v četrtek zjutraj pozdravila pionirka Jelka. Devet avtobusov je spet pričakovalo nasmejane in vzradoščene pionirje. Čez 200 mladih ljudi, ki so za nekaj dni zapustili šolske klopi, da bi obiskali kraje, o katerih so se učili pri zgodovini, se je z zastavami razporedilo v čete. »Vsaka četa pred svoj avtobus!« Kmalu so zabrneli motorji. Še zadnji klici vodičev, stiski rok z novomeškimi prvoborci, še nekaj navodil in vozila so v koloni odpeljala Jeseniško, Lackovo, Celjsko, Brkinsko, Pohorsko, Vojkovo, Rašiško in Belokrajinsko četo proti Dolenjskim Toplicam in naprej proti Rogu. Vsi so imeli s sabo šopke rož — darilo novomeških pionirjev.

»Tovariš predsednik, še meni, še meni podpis!!« so izkoristili opoldanski počitek najiznajdljivejši in obkolili tovariša Marinka, da ga je od podpisov že zabolela roka..

»Partizani, partizani...« je šlo od ust do ust, od vasi do vasi, ko so pionirji pozdravljali ljudi na poljih, v vaseh in tiste na cesti. Pesem se je odzvala pozdravu dolenjskega človeka. Z radostjo prežeti pionirji so peli. Nasmejani borci v uniformah, z odlikovanji na prsih in prav s tistimi mislimi v srcu kot nekoč, ko je bilo treba hrabriti naše ljudi, in jih razvedriti, pa so že začeli pripovedovati: »Takrat smo se prebijali, ranjenci in utrujeni borci, po poteh, ki...« Spomin se je srečal s spominom, spomin na padle in še žive partizane, s katerimi so se borili v samotah našega Roga.

V Podstenicah se je kolona ustavila. »S seboj vzemite nahrbtnike in posodo za vodo.« Nekaj minut zatem je komandant odreda sklical štab. »Povejte pionirjem vse, kar jih bo zanimalo. Odgovarjajte! Naj sprašujejo!« Medtem so se že oblikovale štiri skupine po 60 pionirjev. Vodili so jih Franc Krese-Čoban — tisto, ki je šla s Podstenic, mimo partizanske bolnišnice v Zgornjem Hrastniku in grobnice v Komarni vasi na Bazo 20; dr. Ruža Segedin je pionirje popeljala čez Daleč hrib do bolnišnice in grobnice v Jelendolu; Pohorsko in Vojkovo četo je do cilja pripeljala dr. Božena Ravnikar, Rašiško in Belokrajnsko četo pa sta s Podstenic preko Pogorelca, mimo grobišča 10 in bunkerja 44 na Bazo 20 peljala dr. Štancer in komandant odreda Daki.

x x

»Poglejte, kako čudovit dan imamo!« so pripovedovali pionirji. Čez Rog so plavali oblaki, osamljeni in v skupinah. Tako so se včasih iz borbe vračali utrujeni borci. Tudi mladi »partizani« so se kmalu zbrali po skupinah, nekateri pa so šli sami.

»Gremo s tovarišem Dakijem,« so se odločili iz Rašiške čete. »Tovariš Daki, tudi moj oče je bil na Rogu. Zdaj je bolan. Bil je ranjen in se mu še pozna.«

Noge niso bile navajene kamnitih in blatnih poti. Kolona se je počasi premikala. Zdaj je kdo zaostal, si zavezal čevelj in se že spet priključil svoji skupini. Pot je šla navzgor. Grmičevje se je strnilo. Samo tu in tam se je še videlo nebo. Pionirji so za trenutek utihnili, se spraševali z očmi (ali je sploh mogoče, da so tukaj živeli ljudje?) in se ustavljali. »To ni še nič, šli bomo še v temnico!« se je nasmejal Daki. V njegovem glasu je bilo nekaj bodrilnega, nekaj, kar je govorilo o izkušenosti, kar ni poznalo strahu, nekaj, kar ni vedelo za meje nezadržanosti.

»Povejte, tovariš komandant, kako ste postali partizan... kako so vas sprejeli soborci... kaj ste čutili po prvi borbi... ali je res, da ste nekoč pognali v dir kolono fašistov...?«

● »Tovariš Daki, povejte, kaj ste kadili v partizanih?«

● »Včasih nič, včasih bukovo listje, no včasih tudi prave cigarete.«

● »In kje ste spali, jedli...?«

● Otroški glas male pionirke iz Rašiške čete je spet pričakoval odgovor. Daki je nasmejan odgovarjal. Trideset pionirjev in pionirk z nahrbtniki, modrimi titovkami in rdečimi pionirskimi ruticami za vratom je hotelo hoditi z njim vštric. Pot se je zožila in tedaj se je komandant Odreda 20-letnice revolucije narodni heroj Stane Semič-Daki ustavil, si nadel titovko, stopil v stran in ukazal: »V kolono po eden!«

»Skrivača« na odru v Podstenicah sta pripravila pionirjem in gostom nemalo smeha (Aleksander Valič in Marjan Marinc)

Vprašanja so deževala od vsepovsod. Odgovori so se pomešali z molkom, z mislijo in tihimi željami: »Ko bi bil tudi jaz tak kot tovariš Daki.«

Medtem ko so pionirji skušali ujeti vsako besedo, ki jo je izgovoril njihov komandant, je Lilijana Fernec, učenka petega razreda osnovne šole v Leskovcu zamišljeno hodila za kolono. Včasih se je ozrla v nebo kot bi nekaj pričakovala. »Moram si čimveč zapomniti in videti, ker bomo o tem pisali šolsko nalogo. Srečanje na Rogu z drugimi pionirji je naša nagrada.« Prav tako je povedal pionir Janez Gerbajs iz Ljubljane. To sta bila dva odgovora za vse. Nista bila presenetljiva, a sta bila dovolj prepričljiva in dostojna naših pionirjev.

Pred spomenikom padlih borcev na Pogorelcu je bil prvi počitek. Nekateri pionirji so malicali, nekaj se jih je spet zbralo okrog starejših tovarišev, trije pa so se od skupine ločili in začeli zapisovati spomine na prvi del srečanja na partizanskem Rogu.

x

Čas je tekel. Nebo se je jasnilo. Seveda so ga le kdaj pa kdaj videli skozi goste veje. Pot je šla strmo navzgor in spet padala. Visoki kamni na obeh straneh so spominjali na zatemnjeno pokopališče. Da, tod te je včasih lahko na vsakem koraku srečala smrt. Toda ne: partizani niso nikoli dovolili, da bi okupator prodrl v skrivnosti roškega gozda. 1942, ko so bili tam CK KPS, Izvršni odbor OF in Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet in je sovražnik poskušal odkriti žarišče upora, ter nekoč poslal v ofenzivo čez deset tisoč svojih vojakov, nezlomljiva volja partizanskega duha ni klonila. Šli so v bunkerje, kjer so imeli tudi material in strelivo. Dakiju je najbolj ostal v spominu bunker 44. Prehajkali so roške hoste in spet prišli sovražniku za hrbet.

Kmalu so pionirji zagledali prve barake.

»Tod smo često hodili ponoči. Mislite, da je bilo lahko plezati po skalah? Še malo ne; kar po lestvi smo včasih lezli.«

»Kje ste pa lestev dobili?«

»Naredili smo jo.«

»Kje so pa zdaj lestve?«

Vprašanje za vprašanjem, odgovor za odgovorom. Vsakdo bi rad pogledal v barako. Videl, kaj je v njej. Legel na pograd. Da, legel. Nekateri pionirji so bili že utrujeni.

Baza 20. Kolone so se spet strnile v množico. Spomini so se končali na enem mestu. Harmonika zaigra, partizanska pesem oživi preteklost: patrulje hodijo pod taboriščem. Samo nekaj borcev. Nihče ne sme vedeti, da je tu štab. Za streljáj od tod je morda sovražnik. Tišina... Spomini iščejo resnico. Pesmi, ki so jih nekdaj peli partizani, vse drugače zvenijo v svobodnih roških gozdovih. Toda tudi resnico je treba poznati.

Nenadoma je završalo: »Tovariš Miha Marinko nas je obiskal.« Nasmejan se je predsednik pridružil večji skupini pionirjev. »Slikajte nas! Lep spomin na roško srečanje!« — »Trikrat hura za tovariša Marinka!... Zapojmo vsi: Lepo je v naši domovini biti mlad... Zapojmo še: Hej, brigade... Na juriš...« Pesem se je zlila s spomini. Spomini so znova oživeli.

Potem je govoril Franjo Lubej. »Rog, ki je včasih skrival samo zveri, je v NOB postal varno zavetišče partizanov... Pionirji, ne pozabite povedati doma — staršem in svojim prijateljem, vsem ljudem —, kar ste videli in slišali. Ne sme vam biti žal truda za današnji pohod.«

x x x

Visoko nebo se je usločilo nad jaso na Podstenicah. Šopki pisanih jugoslovanskih in slovenskih trobojnic so plapolali v vetru. Malo više je dišalo po golažu. Partizanska kuhinja! V dolgi vrsti so prihajali pionirji h kuhinji. Porcije so žvenketale. Nestrpno so pričakovali, kakšno bo partizansko kosilo: golaž in žganci. »Še bi,« so šepetali med sabo. Sedeli so na klopeh in se pogovarjali. Ernest iz Leskovca je dodal, da »ima danes zelo dober tek«. Malce si je na pohodu potolkel koleno, a je navdušen. Pravi, da bo še šel na Rog.

Utrujenost je počasi minila. Začele so leteti žoge, igrali so perjanico, se spoznavali in si želeli novih srečanj. Priletelo je letalo in odvrglo dva šopka rdečih nageljnov. »Tovariš Daki, eden je za vas, drugi je za tovariša Marinka!«

Okrog tretje ure popoldne so se pionirji spet zbrali, tokrat pred tribuno oziroma partizanskim odrom. Sledil je kulturni program frontnega partizanskega gledališča. Tu so borbene pesmi Kajuha in Župančiča spet našle svoj odmev. »Vrh Mežaklje bom stal, pesem svojo rjul...« je govoril Anton Pesnik. »Takrat, ko je prvič rožice razprl...« je poudaril Kajuh. Nekoč so te pesmi hrabrile borce. Pesmi z revolucionarno vsebino. Partizanski miting je bil pripravljen tako kot nekdaj po težki borbi. Borci so pozabili na težave. Pesem jih je vedrila in jim vlivala novih moči. Tudi pionirji dvajset let kasneje znajo oceniti partizansko pesem, partizanski humor, a tudi žrtve.

Rog je ostal za njimi, a ne zapuščen. Spomini in spomeniki bodo večno pripovedovali o težkih dneh revolucije. Pa ne samo to: še se bodo srečali ljudje na Rogu kot pionirji prekmurskih ravnin, ljubljanskega polja, gorenjskih poljan in dolenjskega gričevja in spet oživili nekdaj nepremagljivo trdnjavo slovenskega partizanstva.

IVAN ZORAN

Partizansko bolnišnico Jelendol sta pionirjem razkazala zdravnika dr. Andrej Župančič in dr. Ruža Segedin, ki sta prav tu zdravila ranjene borce. Tovarišica Segedinova pravkar razkazuje pionirjem, v katerih barakah na Jelendolu so bile bolniške sobe, kje so imeli kuhinjo in druge objekte. Spraševanja je bilo tudi tu nič koliko. Posebno zanimiv je bil obisk v nekdanji operacijski sobi, na bližnjem urejenem pokopališču pa so nato pionirji položili cvetje na grobove padlih junakov

To je teknilo kosilo na okrašeni jasi na Podstenicah! Golaž z žganci, pa kos češnjevega zavitka — nihče ni šel lačen od mize. Seveda so ostali šotori, namenjeni za popoldanski počitek, skorajda prazni: pionirji so se žogali, peli, igrali perjanico, najsrečnejša pa je bila pionirka, ki je igrala badminton s tovarišem predsednikom Marinkom

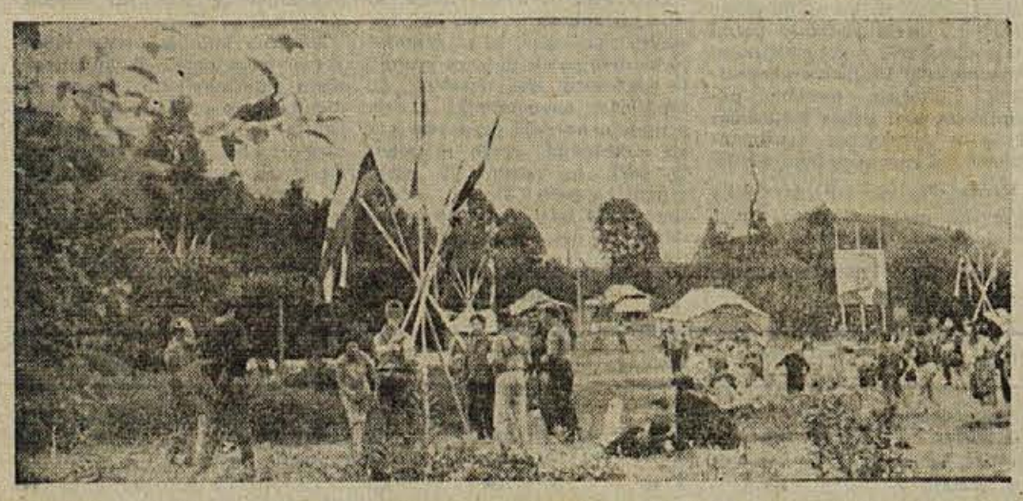

Travnik na Podstenicah med opoldanskim počitkom: spet nič koljko priložnosti za sklenitev novih poznanstev in tovarištev...

Spominu Cankarjevcev na Javorovici

V nedeljo, 18. junija, je bila na Javorovici svečanost v spomin padlim borcem IV. bataljona Cankarjeve brigade. Nekaj sto ljudi in preživelih borcev se je nad vasjo pred spomenikom zbralo že ob desetih dopoldne. Ko so pred spomenik položili vence in šopke, je bil krajši govor, nato pa so v kulturnem programu nastopili novomeški pevci in pevski zbor šentjernejske osnovne šole. Po končanem programu je sledilo tekmovanje v streljanju, kjer so nastopili Novomeščani in Šentjernejčani.

Spomin na žalostni konec IV. bataljona Cankarjeve brigade bo še dolgo živel med ljudstvom. V zgodovini NOB na Slovenskem je zapisano, da je proti jutru 18. marca 1944 v borbi s premočnim sovražnikom padlo več kot sto borcev. Nemci so napadali s treh strani. Bilo jih je trikrat več kot partizanov. Utrujeni cankarjevci, največ novinci, se niso mogli braniti. Obroč je bil sklenjen. Tedaj se je skupina, ki se je borila izza zidu cerkve nad Javorovico, odločila, da se prebije. Uspelo ji je.

»Dva dni kasneje, ko sem šla tod mimo po opravkih, sem se zgrozila: Nemci so partizane slekli in jih kot polena nametali po ruševinah. Nekateri so ležali z glavo navzdol, nekateri pa so stali ob zidu zmrznjeni, ker je bila takrat precej huda zima. Potem so jih pokopali,« je pripovedovala Marija Muhič iz Cerovega loga na nedeljskem partizanskem srečanju.

I. Z.

Delavna Zveza borcev v Semiču

V nedeljo, 18. junija, je organizirala krajevna organizacija udarniško delo na skupnem grobišču v Selih pri Semiču. Udeležilo se ga je 25 članov, med njimi tudi tri mladinke. Vse tri so zgubile med NOV očete. Opravljenih je bilo čez 200 ur. Ta akcija je bila že četrta, tako da je bilo doslej vloženih že 650 prostovoljnih delovnih ur, kar znese skupno s prispevanim materialom preko 150 tisoč dinarjev. Še dve akciji in grobišče bo pripravljeno za otvoritev dne 28. julija. Pohvaliti moramo vse, ki so se udeležili teh akcij in se jih bodo še udeležili. Mnogo je tudi takih, ki so stali ob strani, kadar pa gre za pravice, ki pritičejo iz zaslug med NOB, se pa najbolj trkajo po prsih. Krajevna organizacija ima pregled nad vsemi, ki so se že in ki se še bodo udeležili akcij.

Krajevna organizacija ZB je tudi sprejela sklep, da bo v svoji režiji napravila novo streho na mrtvašnici. To delo bo stalo preko sto tisoč dinarjev. Skupaj z vaščani bodo organizirali akcijo za popravilo poti. Tu bo vloženih preko tisoč ur, a v Črnomlju so obljubili, da nam bodo posodili drobilec za kamenje. Če bo šlo po načrtu, bo do 28. julija okolica pokopališča precej spremenila svoje lice.

OBVESTILO BRIGADIRJEM

Vse prijavljene brigadirke in brigadirje za II. MDB »Jožeta Slaka-Silva«, ki bo julija delala v Žužemberku, obveščamo, da bo shod brigade 1. julija v Žužemberku. Ker bo istega dne formirana brigada, je dolžnost vseh prijavljencev, da pridejo na dogovorjeno mesto že prvi dan. S sabo prinesite zdravstvene izkaznice!

Na svidenje v Žužemberku!

Pripravljalni štab

Iz temne hoste na sončno jaso, pa spet nazaj na partizansko stezo... Skupina Celjske čete se bliža Jelendolu

POPRAVEK

V članku, objavljenem v Dolenjskem listu 15. junija 1961 pod naslovom »Rafal iz zasede«, se mi je vrinila v hitrici neljuba pomota. Pilat ni Franc Colarič ampak Franc Jordan in Šuštar ni Jože Unetič temveč Franc Unetič. Prosim omenjena tovariša, da mi neljubo pomoto oprostita.

Jože Zamljen-Drejče

FRANCE MIHALOVČAN: Izseljenski spomini 11

Naposled smo prispeli na Madžarsko, ki ni imela za nas niti trohice gostoljubnosti. Kdor je hotel dobiti kos kruha, je moral zanj sleči srajco. Takrat je namreč v tej deželi cvetela črna borza. Denar je bil brez vrednosti; polna košara pengov ni zadoščala za kilo mesa.

Ko smo stali v predmestju Budimpešte, se je približal transportu Madžar z rdečim trakom na rokavu, v spremstvu dveh ruskih vojakov. Opozarjal nas je na prekupčevalce, ki da jih kar mrgoli. Preden se je poslovil, je vprašal izseljence, če ima kdo naprodaj cigarete.

Bolj ko smo se bližali jugoslovanski meji, pogosteje smo na postajah, kjer smo za uro ali dve obtičali, srečavali banatske folksdojčarje. Zvedeli smo, da so bili že na meji, od koder so jih obmejni organi zavrnili. Njihovo izdajstvo je bilo s tem vsaj delno poplačano.

Prepričevali so nas, naj se nikar ne vrnemo v Jugoslavijo, kjer nas bodo vse po vrsti pobili. Komunizem so prikazovali kot najhujši teror. Seveda jim nismo verjeli, ker smo prav dobro vedeli, zakaj to počno. Razjedala jih je zavist. Ker se sami niso smeli vrniti v domovino, ki so jo izdali, je tudi nam niso privoščili.

Med nami pa je bilo nekaj naivnežev, starojugoslovanskih oficirjev, ki so nasedli. Čez noč so jo popihali. S seboj so odpeljali tudi omenjene tri esesovce. Najbrž so se vsi skupaj skušali prebiti skozi zmedo na Madžarskem na zahod. To njihovo početje je naletelo na zgražanje ne samo pri izseljencih, marveč tudi pri ostalih Srbih, ki so se vračali iz vojnega ujetništva.

Polževo potovanje je bilo za izseljence velika preizkušnja potrpljenja. Včasih jih je vrgla s tira. Niso mogli razumeti, zakaj tako počasna vožnja, ko pa doma polje čaka pridnih rok. Predobro so vedeli, da je njive prerasel osat, ki ga bo treba uničiti in napraviti prostor za zdravo seme. Kmetije v Spodnjem Posavju so bile potrebne svojih ljudi kot globoko razpokana zemlja dežja.

Slaba volja ni mogla nič spremeniti. Vlak z izseljenci je še vedno po polževo lezel proti domovini. Promet na železnici se ni in ni mogel otresti posledic vojne. Vrh tega so ga obremenjevale armade, ki so imele prednost pred vsemi. Ni pa bilo lahko prepeljati številne divizije po za silo zakrpani železnici. Rdečo armado so morali brž preseliti na Daljni Vzhod, da bi hitro končali vojno še z Japonsko. Takrat menda še niso vedeli, da je moč zrušiti odpor fanatičnih Japoncev z dvema bombama — začetnicama groze, ki še zdaj visi nad človeštvom.

Naposled smo se približali jugoslovanski meji. Ljudi v vagonih je zajela nepopisna radost. Objemali so se in poljubljali. Sklanjali so se ven in vdihavali topel dah domovine. Občudovali so modrino neba, kakor da je drugačna kot drugod po svetu. Polja so se jim zdela skrbneje obdelana, vasi lepše, ljudje ljubeznivejši. Vse objemajoča, vsepovsod pričujoča domovina je zmamila ljudi v vrtinec opojne radosti.

Subotica. Občudovali smo mlade fante — partizane, ki so se jim na prsih svetila odlikovanja. Na železniški postaji sem na sliki zagledal moža, ki ga do tedaj še nisem bil videl. Izseljenci so občudovali človeka, ki je vodil boj jugoslovanskih narodov proti do zob oboroženemu sovražniku za nov, pravičnejši svet, v katerem bodo postali ljudje zares ljudje. To je bilo naše prvo srečanje s Titom.

Sto let šole v Beli cerkvi

Osnovna šola v Beli cerkvi je bila ustanovljena 1859. Za prvega učitelja je bil z dekretom dne 18. decembra 1859 imenovan Peter FLEISCHMANN, rojen v Beričevem pri Dolu. Učiteljeval je že pred prihodom v Belo cerkev. Vodil je zasebno šolo v Breznici na Gorenjskem, Šentjanžu in v Beli cerkvi. V Beli cerkvi je od 1854 učil v nedeljski šoli, kar je razvidno iz članka v »Novicah« iz leta 1856. V tem članku tudi piše, da mu je pri pouku pomagal Miha GORIŠČEK, kmet iz Bele cerkve.

Šolska učilnica je bila v razpadajoči mežnariji. Novo šolsko poslopje so zgradili 1860 na prostoru razpadajoče mežnarije. Stavba ima še danes samo eno učilnico in eno stanovanje. Ko so jo gradili, je bil pouk v hiši Antona RENARIČA, Bela cerkev št. 16.

Peter FLEISCHMANN je bil leta 1875 premeščen v Boštanj, kjer je kot nadučitelj umrl 1887. Za njim je poučeval učitelj Janez GANTAR od 1875 do 1879, za njim pa Janez TERSELIČ od 1879 do 1893. Potem so kot upravitelji še vodili šolo: Maks ŠRIBER (1893—1908), Franc ZAGORC (1908—1920), Arnošt ADAMIČ (1920—1921), Anton HVALA (1921—1922), Alojz Colja (1922 do 1934), Franc VIDMAR (1934 do 1939) itd.

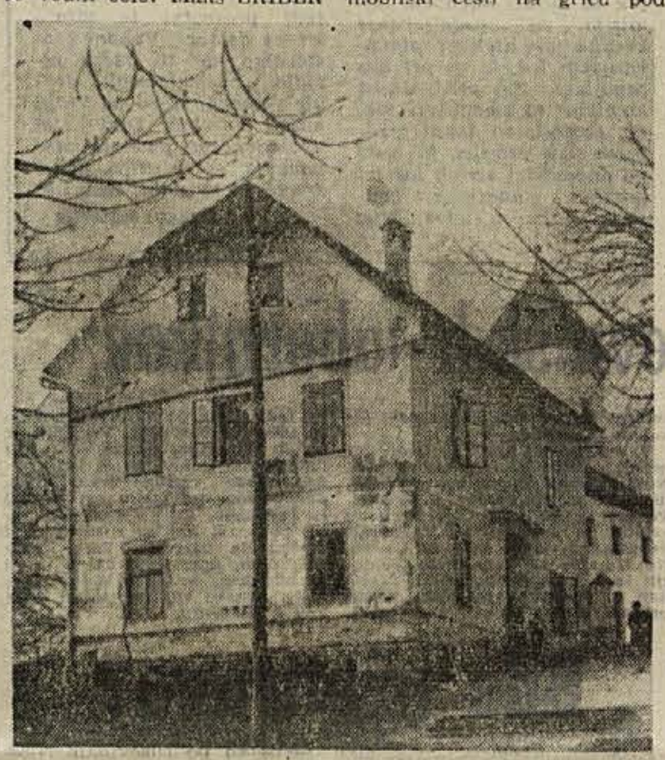

Šola se je po 1900 razvijala v večoddelčno šolo. Letá 1939 je imela 6 oddelkov in 6 učnih moči.

Ker ima šolsko poslopje samo eno učilnico in so šolski prostori zaradi starosti v zelo slabem stanju, bo treba že v bližnji prihodnosti zgraditi novo šolsko poslopje, ki bo imelo vsaj 3 učilnice. Gospodarski razvoj šolskega okoliša bo vplival tudi na razvoj osnovne šole. Da bodo otroci zaenkrat deležni kvalitetnega pouka, lahko hodijo iz višjih razredov k pouku na sosednje popolne osnovne šole (Šmarjeta, Šentjernej, Škocjan).

V letu 1961 ima osnovna šola 153 otrok. Šolski okoliš je velik. Razširil se je še s šolskim okolišem osnovne šole v Cadrežah, ki je bila ustanovljena leta 1911, a je bila ukinjena z ozirom na mrežo osnovnih šol v okraju.

Bela cerkev leži ob avtomobilski cesti na griču pod Vinjim vrhom, od koder je na vse strani lep razgled. Dolina reke Krke je tu še posebno lepa. Bela cerkev sama in šolski okoliš sta polna krajevnih lepot in zgodovinskih spomenikov. Na Vinjem vrhu so bili številni keltski grobovi. Del izkopanin se nahaja v muzeju v Ljubljani in na Dunaju. Vinji vrh je bil po svoji legi naravna utrdba za časa preseljevanja narodov.

V fevdalni dobi je bil šolski okoliš Bele cerkve last graščakov Starega gradu, Klevevža, Otočca, pleterskega samostana in samostana v Kostanjevici.

Bela cerkev in sosednji kraji imajo lepe in svetle spomine na borbo proti okupatorju. O zgodovini teh krajev se sicer malo poroča, čeprav je dal lepo število borcev. Prav bi bilo, da se v teh krajih zgodovinski spomeniki očuvajo in z napisi označijo, da bo mladi rod laže doumel našo borbo za osvoboditev.

Področje Bele cerkve, Šmarjete in Škocjana je bilo že od maja 1942 osvobojeno ozemlje. Kraji so imeli izvoljene NOO in organizirano zaščito. Tudi gospodarske objekte so gradili v tem času. V Beli cerkvi so zgradili sušilnico za sadje, ki je še danes kar dobro ohranjena. Prav tako je bila v stavbi bivše mlekarne zgrajena prekajevalnica za mesne izdelke. V isti stavbi je imel svoje prostore tudi NOO.

Ko so Italijani streljali s topovi iz Šentjerneja in bombardirali osvobojeno ozemlje, je za zaklonišče odlično služila »škratova luknja« — podzemeljska jama, kamor so spravljali starčke in otroke. Dveh topovskih zadetkov je bila deležna tudi šolska stavba v Beli cerkvi.

Na Vinjem vrhu je bila v Zwittrovi zidanici partizanska bolnišnica, kjer so mnogi borci dobili najnujnejšo pomoč.

Po ofenzivi na Rog je sledila ofenziva na to osvobojeno ozemlje. Italijani in belogardisti so zasedli Belo cerkev. Šolska stavba je postala sedež bele garde. V kletnih prostorih in shrambi so bile mučilnice. ZB Bela cerkev je v spomin na te težke dni na šolsko stavbo vzidala spominsko ploščo.

Za 20. obletnico ljudske vstaje proslavlja osnovna šola tudi 100 let dela za naš mladi rod. Šolski odbor in zastopniki vseh množičnih organizacij so sklenili, da bodo hkrati z obletnico ljudske vstaje proslavili tudi 100-letnico svoje šole.

24. junija bodo zvečer priredili slavnostno akademijo po akademiji pa bo pohod na Vinji vrh k nekdanji partizanski bolnišnici, kjer bodo obudili spomine na slavno in težko borbo za osvoboditev — 25. junija dopoldne bo imel šolski odbor slavnostno sejo, na katero vabi učence, učitelje, starše, borce in aktiviste, da bodo skupno proslavili jubilej šole in 20-letnico ljudske vstaje. S. K.

Na Podstenicah so nastopili pretekli četrtek tudi člani ljubljanske Drame — nekdanji partizani in partizanke, člani partizanskega teatra. Zaigrali so in zapeli, da so pionirji ostrmeli in se v hipu oživeli v pravi miting, kot jih je bilo nekoč toliko po naših vaseh in vojaških enotah...

ČRNO-BELA PODOBA AMATERJEV

V soboto bodo v novomeški osnovni šoli odprli okrajno medklubsko razstavo amaterske fotografije — Sprejetih je bilo 270 fotografij — Večina nagrad in priznanj: v Videm-Krško!

Okrajni odbor Ljudske tehnike v Novem mestu je dal pobudo za okrajno razstavo amaterske fotografije. Po več letih bo to prva večja fotografska razstava v Novem mestu. Poleg črno-bele fotografije bodo nekateri razstavili tudi nekaj uspelih barvnih posnetkov, predvajali pa bodo tudi barvne diapozitive in krajše amaterske filme.

Prireditelj letošnje okrajne meklubske razstave Fotoklub Novo mesto je pretekli petek povabil v Novo mesto ocenjevalno komisijo mojstrov umetniške fotografije iz Ljubljane (dr. Ivo Frelih, Vlastja Simončič in Peter Kocjančič), ki je pregledala vse predložene fotografije (nič maj kot 468 fotografij!) in odločila, katere sodijo na razstavo in katere ne. Od predloženih 468 črnobelih fotografij (najmanjši format je 24 x 18 cm) je bilo sprejetih 242 fotografij, posebej pa je bilo sprejetih še 28 pionirskih fotografij, narejenih v pionirskih foto krožkih iz različnih krajev okraja.

Na letošnji razstavi bo razstavljalo izdelke svojih članov 5 fotoklubov (iz Novega mesta, iz Sevnice, Brežic in Vidma-Krškega) in 6 foto krožkov (iz Leskovca, Rake, Črnomlja, Artič, Krmelja in Novega mesta). Konkurenca je bila letos zelo močna, zlasti veliko uspelih del pa je prispeval najprizadevnejši fotoklub v okraju — iz Vidma-Krškega, ki ima vrsto zelo dobrih in izkušenih fotoamaterjev. Zato tudi ni nič čudnega, če so ravno člani tega kluba osvojili skoraj vse nagrade in pohvale za kolekcije in posamezne fotografije. Le Dušan Zupanc iz Novega mesta je uspel s svojim posnetkom mlina ob Kolpi razbiti vrsto nagrajencev iz Vidma-Krškega.

Ocenjevalna komisija, ki je zasedala skoraj štiri ure, je bila zelo stroga. Razen na motiv in tehnično izdelavo fotografije je posebno pazila na vsebino. Tako je odpadlo več dobrih pokrajinskih posnetkov. Po izločitvi slabših slik (tistih, ki so dobile manj kot 7 točk) je komisija sklepala še o nagradah. **Prvo nagrado za najboljšo kolekcijo (4 fotografije) so prisodili članu Fotokluba Videm-Krško Viktorju Zemljaku, drugo Albini Roš in tretjo Milenku Roš (oba sta iz Vidma-Krškega).**

Za najboljšo fotografijo na razstavi so ocenili zelo lepi posnetek Milenka Roša — »Težavna pot«. Dve drugi nagradi pa so prisodili Gustavu Roštoharju za fotografijo »Pridne roke« in Marijanu Majcnu (oba Videm-Krško) za posnetek »Cesta bela«. Tri tretje nagrade so prejeli: edini Novomeščan Dušan Zupanc ter Viktor Zemljak in Hilda Roštohar (oba Videm-Krško). Pohvale sta prejela še Ivan Glogovšek in Albina Roš (oba iz Vidma-Krškega).

Pionirske fotografije so ocenjevali posebej, sprejetih pa je bilo spet največ iz pionirskega krožka iz Vidma-Krškega. Barvnih posnetkov niso ocenjevali, ker je razstava namenjena predvsem črno-beli fotografiji.

Za zaključek še nekaj podatkov o razstavi: otvoritev bo v soboto, 24. junija, ob 16. uri v Osnovni šoli v Novem mestu. Razstavo prireja Fotoklub Novo mesto v počastitev 20. obletnice revolucije, pokrovitelj razstave pa je okrajni odbor Ljudske tehnike, ki je prispeval tudi vse denarne nagrade. Na razstavi so zastopani skoraj vsi fotoklubi in krožki iz okraja. Ljubitelje fotografije opozarjamo na zanimivo razstavo, enako pa tudi na predvajanje barvnih diapozitivov in kratkih amaterskih filmov. fm

Lirika upodabljajoče umetnosti

Pred razstavo »AKVAREL« v Novem mestu

Akvarel je v slikarstvu nekaj takega, kot je lirika v poeziji — čudovito rahla, intimna slika, polna jasne in globoke poezije — poezije črt in barv. Akvarelstvo — slikanje z vodnimi barvami, terja posebnega mojstrstva in sodi sploh med najstarejše slikarske načine. Že davno pred našim štetjem so slikanje z vodnimi barvami gojili na Daljnem vzhodu — Kitajci in Japonci. Stari Egipčani so z akvareli krasili svoje papirusne zvitke, kot so mojstri lepopisci srednjega veka z vodnimi barvami slikali čudovite lepe iniciale v bogoslužnih knjigah. Vse do danes pa so nedosežni mojstri - akvarelisti Angleži, ki so v 18 in 19. stoletju dvignili to metodo slikanja na izredno višino umetniške tvornosti.

UNESCO je pripravil reprodukcije akvarelov svetovnih mojstrov, v Jugoslaviji pa organizira (v povezavi z UNESCO) to razstavo Prosvetno-kulturno veče.

V Sloveniji je bila razstava »Akvarel« že v nekaterih krajih (v Mariboru, Slovenjem Gradcu), sedaj pa pride v Novo mesto, iz Senovega. V Novem mestu je organizator te pomembne likovne razstave Svet Svobod in PD okraja Novo mesto, za kar zasluži vso pohvalo, saj je posredoval prebivalcem redko priliko, da si ogledajo najlepše umetnine mojstrov akvarelistov.

Izredno uspele reprodukcije — 74 po številu — dajo prerez akvarela od starih kitajskih mojstrov do najmodernejših, saj izvira najstarejši akvarel, ki je reproduciran za razstavo, iz 4. stoletja (Kitajska), najnovejši pa so prav iz našega časa. Mimo Kitajcev in Japoncev srečamo slavne angleške mojstre akvarela kot so Turner, Filding, Blake itd., Francozi Delacroix, Gauguin, Cezanne, Daumier, Van Gogh, Belgijec Vlaminck in drugi. Vseh avtorjev je 65.

Res so to reprodukcije, kajti originali so raztreseni po vseh svetovnih muzejih, toda reprodukcije, o katerih sodijo strokovnjaki, da so narejene tako, da se nam zdi, kot bi gledali originale.

Razstava bo odprta v torek 27. junija ob 17. uri v gimnaziji in bo trajala do 6. julija. Opozarjamo prebivalce, naj ne zamudijo ogleda te razstave, saj jim bo odkrila čudovit pogled v lepoto svojstvene likovne umetnosti — akvarela skozi stoletja.

Izšli so

PORTUGIŠKI SONETI

B. Browningove. Broš. din 400, bibliofilska izdaja din 700. Izdala Dolenjska založba. Dobite v vseh knjigarnah.

Hvaležni pacienti pljučnega oddelka

Kakor nam krajša dolge dneve in nas razveseljuje pa hkrati tudi uči naš televizijski sprejemnik, darilo bralcev našega domačega lista, tako smo veseli tudi vsake druge prireditve. Tak vesel in zabavni večer je bil 16. junija, vodila pa sta ga tovariša Polde Cigler in Ivo Pavšič s sodelovanjem članov Svobode DUŠAN JEREB. Pacienti pljučnega oddelka se iskreno zahvaljujemo za njihov trud in si želimo še veliko takih večerov, polnih humorja in zdravega, sproščenega smeha! Ob takih trenutkih pozabimo na vse težave.

Tovariši, najlepša hvala za obisk in pozornost! Pozdravljajo vas hvaležni

PACIENTI PLJUČNEGA ODDELKA
novomeške bolnišnice

V knjigi bere vsak tudi sam sebe.

GOETHE

Radost ob „Povodnem možu“

Pravi gledališki praznik je cicibanom in pionirjem pripravil dramatski krožek II. osemletke v Novem mestu. Naštudirali so »Povodnega moža« in izpričali, da je njihov krožek pridno in prizadevno delal, saj so s to predstavo člani krožka svojemu delovanju v tem šolskem letu res »posadili krono na glavo«.

»Povodni mož«, katerega avtor je znani novomeški igralec Polde Cigler, je pesem pomladi. V okvir pridvignjene in humanizirane stare bajke o pravljičnem prebivalcu rek in tolmunov je avtor pravzaprav postavil pomlad z njenim prihodom in razcvetom in tako je »Povodni mož« s svojo simboliko in vsebino, kot prisrčen slavospev pomladi, nadvse primeren za pionirsko uprizarjanje.

Režija Mare Glonarjeve, ki vodi na šoli dramski krožek, je bila domiselna in tenkočutno izpeljana, saj je ravno za uprizarjanje otroških iger potrebna dobršna mera pravega posluha.

Nemalo zaslug, da je prireditev tako lepo uspela, ima pianist Stane Fink, ki je skomponiral res občuteno in ustrezno glasbeno spremljavo, ki dvigne poněkod igrico kar v himnični zanos.

Precej dela je terjala scena. Bila je žlahtna, nelizumetničena, lepa prav spričo svoje nerazkošne, pa vendar bogate skromnosti. Po osnutku akademskega slikarja Borčiča sta jo uresničila tovariša Golob in Zagar. Pevni del »Povodnega moža« je imela na skrbi Jelka Kastelčeva.

In mladi igralci? Preveč bi bilo naštevati vsa imena. Naj velja toplo in iskreno priznanje vsemu mlademu kolektivu, od vil, cvetic, žabic, vesne, pastirčka in igrajočih se otrok. Ne samo, da so igrali navdušeno — igrali so tudi dobro, z glasom in kretnjami, igrali so, kar je pravzaprav najbolj važno — lepo! Požeti priznanje ne zgolj mladih gledalcev, temveč tudi odraslih pri večerni predstavi.

Poudariti je treba delež treh odraslih igralcev društva Svobode Dušan Jereb in njegovega orkestra (dirigiral tov. Sproc).

Toplo priznanje tudi Društvu prijateljev mladine, ki je pomagalo uprizoritev realizirati.

V Novem mestu so dali 5 predstav. Pravijo, da bodo šli jeseni gostovat v Videm-Krško in še kam. Prepričan sem, da bodo tako avtor igrice kot izvajalci povsod deležni toplega sprejema in da bodo dosegli prav tako lep uspeh kot pri pionirjih in cicibanih na domačem odru. S.

ČE ŠE NE VESTE...

■ Prva železniška proga na svetu je bila zgrajena 1825 v Angliji. Amerika je dobila prvo železnico leta 1830, Azija 1853, Avstralija 1854 in Afrika 1856.

■ »Rojstni kraj« kave je južna Etiopija. Od tam so jo prenesli v Arabijo, Indijo in Brazilijo, kjer so jo poplemenitili, tako da danes dobivamo najboljšo kavo iz Brazilije.

■ Prvi železni most iz litega železa so zgradili 1779. leta v Angliji čez reko Sever.

Velik obisk v Dolenjskem muzeju

Od 1. do 17. junija je obiskalo zbirke Dolenjskega muzeja v Novem mestu 656 učencev in dijakov iz osnovnih in strokovnih šol, gimnazij in drugih zavodov. Zadnje dni so bili v muzeju učenci iz Livolda pri Kočevju, Maribora, Rač, Karlovca, Jesenic, Metlike, Zagreba, Kamnika, iz okolice Osijeka, s Trebelnega, iz Sevnice, Doba pri Domžalah, Kranja in iz najrazličnejših drugih krajev.

Tole so zapisali v knjigo obiskovalcev šolarji z Doba pri Domžalah:

»Razširili smo si znanje z ogledom novomeškega muzeja. Hvala za prijazen sprejem...«

Dijaki klasične gimnazije iz Zagreba: »Izložene stvari su zaista lijepe i zanimljive...« Učenci osnovne šole iz Karlovca so napisali: »Oduševljeni smo i iznenadjeni! Srdačno zahvaljujemo!« 54 učencev iz Kamnika pa je pred dnevi po ogledu zanimivih zbirk zapisalo tole:

»Lepo se zahvaljujemo za prijazen sprejem in razlago!«

Vse kaže, da bo letošnji mesec šolskih izletov pripeljal še marsikak razred tudi v prostore Dolenjskega muzeja. Ogled muzeja pa toplo priporočamo tudi delovnim kolektivom; preteklost in sedanjost naših krajev bodo videli v muzejskih zbirkah kakor na dlani. Pravočasna prijava organiziranih obiskov vedno zagotovi tudi strokovno vodstvo po muzejskih zbirkah!

ZADOVOLJNI KRANJCI V LOKI

25. junija popoldne ob dveh bo v parku Doma počitka v Loki zaigral znani kvintet Zadovoljni Kranjci, priznana pevca Branka Strgar in Stojan Vené pa bosta zapela nekaj domačih viž. Dobiček prireditve je namenjen za nakup televizorja in rekvizitov za igralsko družino. S. S.

POČITNIŠKA ZVEZA: »Spoznavaj domovino in še bolj jo boš vzljubil!«

Okrajni odbor Počitniške zveze si prizadeva, da bi v jubilejnem letu 20-letnice vstaje vključil v svojo organizacijo čimveč delavske, vajenske in kmečke mladine. Ne samo to. Vsem članom bo omogočil, da bodo na ekskurzijah po domovini spoznali pridobitve revolucije in preživeli svoj letni dopust v letovišču PZJ ob Jadranu ali v notranjosti države. Za to so dani vsi pogoji. Že skupina 5 članov ima 75 odst. popust na železnici in ladjah, oskrba v letoviščih PZJ je po cenah dostopna slehernemu članu (približno 350 din dnevno). Vsak član lahko dobi adresar PZJ, iz katerega je točno razvidno, kje in pod kakšnimi pogoji se lahko letuje in potuje.

Načrt okrajnega odbora PZJ je tudi aktivizirati mladi rod Dolenjske, da si bo zgradil mladinski počitniški center nekje ob Jadranu, kjer bo pod najugodnejšimi pogoji letovala mladina vse Dolenjske. Ostali okraji imajo že organizirane take centre.

Okrajni odbor je te dni vključil v svoje vrste nove ljudi in ustanovil več družin (osnovna organizacijska enota PZJ). Ustanovljene so družine v tovarni IMV, v tovarni Krka, v tovarni Novoteks, v industriji obutve, pri ObLO in drugod. V teku je ustanavljanje družin PZJ drugod po Dolenjski. Na okrajni odbor prihajajo vsak dan nove prijave. Pokazalo se je, da se mladina pri nas zelo zanima za tovrstno dejavnost. Organizacija je za letošnjo leto izdelala zelo bogat program. Poleg letovanja manjših skupin in posameznikov ob Jadranu, tedenskih, eno in dvodnevnih ekskurzij po državi je v načrtu še sledeče:

30. junija odpotuje iz Novega mesta 5 delegatov PZJ v Ljubljano, od koder bodo šli v sestavu slovenske brigade Toneta Tomšiča na centralno proslavo v Titovem Užicu (1. julija). Na tej veličastni proslavi bo sodelovalo 5000 predstavnikov množičnih organizacij iz vse države.

CK Ljudske mladine Makedonije organizira pohod po poteh makedonske revolucije. Slovensko mladino bo zastopala skupina 5 članov PZJ, v kateri bo en predstavnik iz Novega mesta (sekretar aktiva LMS v tovarni IMV Levičar) V delovni brigadi na Sutjeski bo sodeloval en predstavnik.

V tednu pred centralno proslavo v Ljubljani 21. julija bo 10 članov PZJ sodelovalo v mladinskem partizanskem odredu, ki bo šel iz Dolenjske v Ljubljano. Zatem bo revija pevskih zborov in godb na pihala, na kateri bo sodelovalo okoli 2000 pevcev in godbenikov. Ob koncu pa bo mladinsko in brigadirsko rajanje. Računajo, da bo sodelovalo na proslavi 250.000 ljudi.

V istem tednu organizira okrajni odbor PZJ pohod skozi Rog na Žužemberk na proslavo 22. julija. Okrajni odbor PZJ je prejel že več prijav za ta pohod. Poleg tega bodo delegacije Počitniške zveze okraja Novo mesto sodelovale še v pohodih: 10 dni po poteh štajerskih in dolenjskih partizanov; 10 dni po poteh gorenjskih in primorskih partizanov; 10 dni po poteh IV. in V. ofenzive. 10 najbolj delavnih članov pa bomo poslali na 14-dnevno seminarsko potovanje po Jugoslaviji.

Vsekakor je dejavnost organizacije v letošnjem letu pestra in zanimiva ter se ujema z geslom organizacije: Spoznavaj domovino in še bolj jo boš ljubil!

Pred okrajno konferenco Ljudske tehnike

Organizacija Ljudske tehnike je v novomeškem okraju po vojni opravila veliko delo pri tehničnem prosvetljevanju delovnih ljudi. Organizacija je v zadnjem letu preživela kritično obdobje, saj je delovala domala brez pomoči in razumevanja družbe. Vsa teža dela je slonela na ramah posameznih tihih in skromnih, toda delovnih aktivistov Ljudske tehnike, ki kljub težavam niso mirovali. Po zadnjih občinskih konferencah LT, ko je organizacija le našla vsebino in področje svojega dela v komuni, se je stanje že precej izboljšalo. Zato pričakujemo na okrajni konferenci, ki bo v nedeljo, 25. junija ob 9. uri v dvorani OSS, živahno in plodno razpravo, ki bo poživljeno dejavnost LT še bolj okrepila in dala dovolj novih pobud za delo.

M. T.

Republiški odbor železničarjev za proslavo 20. obletnice upora, Ljubljana

MOŠE PIJADA 39

zbira zgodovinsko gradivo o delu OF na železnici, ki bo pozneje objavljeno v posebni publikaciji. V ta namen

p o z i v a

vse aktivne železničarje, ki so kakorkoli pomagali OF na železnici ali v kraju svojega bivališča, da izpolnijo anketne liste, ki jih lahko dobijo v svoji delovni enoti. Tiste pa, ki so bili po letu 1945 upokojeni ali zaposleni drugje, da sporoče do 1. VII. 1961 svoj naslov šefu najbližje železniške postaje. Prav tako prosi odbor vse tiste terenske aktiviste OF, ki so imeli med vojno zvezo z aktivisti OF na železnici, da svoje sedanje naslove sporočijo temu odboru.

Izkušnje bogatijo

O nekaterih problemih ideološkega dela v okraju so pretekli teden razpravljali na OK ZKS

Prejšnjo sredo se je zbrala v Novem mestu razširjena ideološka komisija pri okrajnem komiteju ZK, ki je bila na zadnji seji OK deležna nekaterih kadrovskih sprememb. Analizirali so uspeh letošnjih večernih političnih šol ter razpravljali o programu za prihodnjo jesen, pregledali pa so tudi uspehe seminarjev za ta vprašanja.

Upravniki večernih političnih šol so poročali o letošnjih izkušnjah. Te bi se dale v glavnem združiti v naslednje osnovne ugotovitve, ki naj služijo pri bodočih šolah kot dobra izkušnja. Osnovno vprašanje za uspeh šole je, kako pridobimo slušatelje. Izkazalo se je, da so tisti, ki so se vpisali iz lastnega nagiba in potrebe, hodili veliko bolj redno od drugih. Nekatere tovariše so namreč v šolo »dirigirali« iz podjetij, osnovnih organizacij ZK in ustanov. Tudi potem se niso povsod enako zanimali za uspeh svojih ljudi, saj prenekateri sploh niso več vprašali slušateljev, ali obiskujejo šolo, ali jim dela težave, ali jim kaj koristi itd. Predavanja naj bi se vršila nekaj manj časa (sedaj 7 mesecev). Tej želji so ugodili tako, da so nekaj tem združili, ker so se ponavljale po starem programu. Tako se sedaj pouk lahko traja od 5 do 6 mesecev. Še vedno je občutna težava pomanjkanje knjig za slušatelje. Tudi za to bo v prihodnjem letu bolje poskrbljeno. Večino dosedanjih učbenikov in pripomočkov so posamezne šole iskale in uporabljale le malo, če pa bi bil že končno ustanovljen servis za pošolsko izobraževanje, bi bilo lahko sredstev in pripomočkov znatno več in bi bili bolje izkoriščeni.

V razpravi so ugotovili, da bi kazalo slušatelje večernih političnih šol ločiti po izobrazbi, kar bi omogočilo dva načina predavanj in predelave snovi. Ljudem z osnovnošolsko izobrazbo bi kazalo več povedati o osnovah, pri onih s srednjo stopnjo izobrazbe pa bi se obseg lahko gradil na že obstoječe osnove in znanje. To bi se lahko doseglo ali z dvema razredoma v enem letu ali pa z izbiro slušateljev po izobrazbi. Tako željo so izrazili tudi slušatelji sami v anketi (v Sevnici).

Program predavanj v večernih šolah je bil doslej v nekaterih poglavjih in točkah nekoliko okorel. Dočivel je manjše spremembe, kar bo omogočilo tudi vnašanje novih in aktualnih zadev v program med šolskim letom.

Da bi do jeseni lahko temeljito pripravili analizo o dosedanji reformi šolstva in o novem financiranju šolstva, so sklenili izvesti krajšo anketo med prosvetnimi delavci — komunisti. -ok

Okrajno prvenstvo v kegljanju

PIONIR je dosegel nov okrajni rekord: 453 kegljev

V Kanižarici je bilo 17. in 18. junija okrajno prvenstvo Novega mesta v borbenih igrah za moške in ženske ekipe. V moški konkurenci je bila zelo dobra udeležba, saj se je je udeležilo 8 ekip iz vsega okraja. Pri ženskah pa sta tekmovali samo dve ekipi. Vsaka ekipa je odigrala po dve igri, za končni vrstni red pa je bil odločilen seštevek iz obeh iger. Prvenstvo je zelo uspelo, saj smo prisostvovali izredno borbenim igram, dobrim rezultatom ter novemu rekordu Dolenjske. Vse to pa je zasluga lepo urejenega dvosteznega kegljišča in dobre organizacije domačinov iz Kanižarice.

V soboto sta se v prvi tekmi moških ekip srečali ekipi domačega Rudarja in Gorjancev iz Novega mesta. Obe ekipi sta se menjavali v vodstvu, le na koncu je bolj izkušenim kegljačem Gorjancev uspelo zmagati za 16 kegljev ter si priboriti drugo mesto v okraju. Kegljači Rudarja pa so nas presenetili z lepo igro in dobrim rezultatom. Manjka jim pa izkušenj, saj kegljajo šele eno leto. V nedeljo dopoldne so nastopile ekipe Razlaga iz Brežic, Dolenjskih Toplic, Šentjerneja in Kremena iz Novega mesta. Presenetili so mladi kegljači Kremena, ki kegljajo šele pol leta, pa so premagali Dolenjske Toplice in Šentjernej.

Največ zanimanja je bilo za nastop Pionirja iz Novega mesta, ki brani naslov okrajnega prvaka za leto 1960. Ali jim bo uspelo ponoviti lansko zmago, ali jim bo uspelo doseči rezultat Gorjancev 760 kegljev iz dveh iger? Izenačena ekipa Pionirja se je borbeno lotila kegljev. Že v petih setih prve igre na drugi stezi so podrli 400 kegljev, nato pa so po šestem, zadnjem setu dosegli nov rekord Dolenjske — 453 kegljev, kar je zares odličen rezultat tudi v republiškem merilu. Tudi v drugi igri na prvi stezi so zelo lepo igrali ter prepričljivo osvojili prvo mesto v okraju.

Za ekipo Pionirja so igrali naslednji kegljači: Barbič, Židanek, Mrzlak, Rodič, Legiša, Hren, Stepec, Vesel, Romih in Filipčič.

Pohvaliti je treba vse igralce, ker so bili zares borbeni, zato tudi uspeh ni izostal.

Ekipa železnice iz Novega mesta je igrala dobro le v prvi igri ter bi lahko osvojila drugo mesto. V drugi igri pa so igralci popustili ter bili nazadnje peti.

Tehnični rezultati:

1. Pionir, Novo mesto, 846 kegljev; Gorjanci, Novo mesto, 760; 3. Rudar, Kanižarica, 744; 4. Razlag, Brežice, 701; 5. Železničar, Novo mesto, 686; 6. Kremen, Novo mesto, 611; 7. Dolenjske Toplice 591; 8. Šentjernej 579 kegljev.

V ženski konkurenci sta nastopili samo ekipi Pionirja iz Novega mesta ter domačega Rudarja. Za tekmovalke iz Kanižarice je bila to prva tekma, zato so imele v prvi igri tremo. V drugi igri so lepo zaigrale in dosegle za 10 kegljev boljši rezultata od Pionirja. Okrajni prvak ženske ekipe pa je postala ekipa Pionirja iz Novega mesta, ki je nastopila v naslednji postavi: Vezjak Šimc, Škvarč, Mehle, Ponikvar in Oražem. Ekipa Rudarja je pokazala, da je v bodoče treba nanjo računati, saj so v njeni ekipi same mlade tekmovalke, ki bodo z redno vadbo lahko še mnogo napredovale.

Škoda je, da se tekmovanja nista udeležili ženski ekipi Dolenjskih Toplic in Gorjancev.

Rezultati: 1. Pionir, Novo mesto, 321 kegljev, in 2. Rudar, Kanižarica, 270 kegljev.

(en)

Nova tekmovanja v juliju

Čeprav je bilo prvotno predvideno, da bodo v juniju še nekatera atletska tekmovanja, bodo morala zaradi zaključka šole (večina atletov je iz vrst dijakov) in zaradi različnih izletov odpasti. Ker pa bo 16. julija **II. kolo zvezne atletske lige**, se bo treba za ta nastop še posebej pripraviti. Atletski klub iz Karlovca, s katerim je novomeški Partizan lani tekmoval v zvezni ligi, je ponudil dvoboj v Novem mestu. Ta bo teden dni pred II. kolom zvezne lige (8. julija). Če pa zaradi počitnic ne bo možno zbrati ekip, bo takrat le večji meddruštveni miting na Stadionu bratstva in enotnosti, na katerega bodo poleg Karlovčanov povabljeni tudi nekateri najboljši atleti iz Ljubljane in drugih krajev.

NAŠ OBISK

KAKO SMO REŠILI STANOVANJSKI PROBLEM

Elektrarna v Brestanici je eno izmed redkih podjetij, ki mu je uspelo rešiti stanovanjske probleme. Predsednik upravnega odbora elektrarne **Franc Junkar** *je v zvezi s tem povedal sledeče:*

Nedvomno, da vsakdo dela z večjim veseljem, če ima med drugim tudi primerno stanovanje. Tega se je naš kolektiv močno zavedal. Delavski svet je

našel izvirno rešitev, odobril občinskemu stanovanjskemu skladu določen znesek in hkrati imenoval komisijo za razdeljevanje kredita graditeljem stanovanjskih hiš, ki so pri nas zaposleni. Za predsednika komisije so imenovali mene. Posojilo so dobili predvsem tisti prosilci, ki bodo po dograditvi svojih hiš izpraznili stanovanje podjetja. Taki so letos trije. Posojilo odobrimo prosilcu po enostavni poti. Na osnovi vloge in predložene dokumentacije določimo višino posojila, nakar odstopimo vlogo občinskemu stanovanjskemu skladu v rešitev. Ker odobrimo največ milijon dinarjev posojila, mora vsakdo že prej sam pričeti z gradnjo hiše.

Ali ste z dodelitvijo posojila uspeli rešiti stanovanjsko vprašanje zaposlenih v vašem podjetju?

Stanovanjskega problema nismo rešili samo z dodelitvijo posojila, temveč tudi z gradnjo stanovanj podjetja. Doslej smo zgradili že 37 stanovanj. Upam tudi, da bomo že letos pričeli skupno z ostalimi podjetji v kraju graditi večje poslopje v Brestanici, v katerem bodo v pritličju trgovski in drugi lokali, nad njimi pa stanovanja.

Ima vaše podjetje glede stanovanj sploh kake težkoče?

Ko bi v stanovanjih, ki last podjetja, stanovali le člani našega kolektiva, bi problem že zdavnaj popolnoma rešili. Tako pa stanujejo v teh stanovanjih tudi prosvetni in zdravstveni delavci. Vendar upoštevamo, da ti ljudje nimajo možnosti dobiti druge stanovanja, so pa kraju nujno potrebni. Tudi našim upokojencem pustimo stanovanja, saj so si ga v dolgoletnem delu zaslužili.

Drago Kastelic

OSMO ZVEZNO PRVENSTVO ŠPORTNIH RIBIČEV NA OTOČCU

Dober prijem na Krki

V soboto in nedeljo, 17. in 18. junija, je bilo na Otočcu na Krki VIII. državno prvenstvo v športnem ribolovu. Razen domačih tekmovalcev iz vseh šestih republik so se tekmovanja udeležili tudi Avstrijci, Švicarji, Francozi in Madžari. V imenu mednarodne organizacije športnega ribolova je kot gost Otočec obiskal predsednik CIPS g. Karlo Kreitschi iz Avstrije.

Slovenija ima veliko rek in potokov, ki nudijo ribičem pravi športni užitek. Posebno privlačna je Krka, kjer živi kar 27 različnih vrst rib. Krška dolina pa je sicer zanimiva za mnoge turiste. Grad Otočec, ki je preurejen v moderen hotel, je postal pomembno večje središče ob avtomobilski cesti, v katerem se domači in tuji gostje največkrat ustavijo. Prav zategadelj so VIII. zvezno prvenstvo v športnem ribolovu organizirali na Otočcu.

Ko so se v soboto, 17. junija, ekipe zbrale na tekmovalnem prostoru, je predsednik Zveze ribiških družin iz Novega mesta Drago Suhi odprl zvezno prvenstvo v športnem ribolovu. Za njim je govoril predsednik Ribiške zveze Slovenije Dušan Bravničar, ki je poudaril pomen športnega ribolova na Slovenskem in zaželel tekmovalcem uspešne rezultate z ribiško palico.

Tekmovanje je obsegalo naslednje; met obtežilnika 7,5 g, met umetne muhe in ribolov.

V šesteroboju so se ekipe razdelile takole: 1. **Srbija** 1372,44 točk, 2. **Madžarska** 1512,22 točk, 3. **Švica** 1472,74 točk, 4. **Hrvatska** 1370,40 točk, 5. **Slovenija** 1368,36 točk, 6. **Bosna in Hercegovina** 1173,27 točk, 7. **Crna gora** 1055,65 točk, 8. **Makedonija** 961,60 točk.

Med posamezniki sta se od slovenskih predstavnikov najbolje uveljavila **Danilo Rifelj** (383,60 točk) in **Božo Dominik** (378,50 točk), ki sta zasedla 9. in 10. mesto.

Rezultati v posameznih disciplinah:

Obtežilnik 7,5 gramov:

»**Arenberg**«: Slobodan Popović 98 točk. **Daljina:** Franz Mordax 64,52 m. **Skish** (met v tarčo): Ferenz Dienes 100 točk in Slobodan Popović 100 točk.

Umetna muha:

»**Arenberg**«: Karlo Madjar 98 točk. **Daljina:** Božo Dominik 41 m. **Skish:** Ferenz Dienes 81 točk.

Ribolov:

Ekipno: 1. **Slovenija** 10.605 točk, 2. **Srbija** 6638 točk, 3. **Hrvatska** 5970 točk, 4. **Makedonija** 1660 točk, 5. **Bosna in Hercegovina** 1405 točk, 6. **Crna gora** 780 točk.

Rezultati posameznikov: 1. **Ivo Podrgajs** (Slovenija) 4705 točk, 2. **Danilo Rifelj** (Slovenija) 3910 točk, 3. **Jevrem Popović** (Srbija) 3135 točk, 4. **Toma Jovljević** (Srbija) 2880 točk, 5. **Stjepan Radoš** (Hrvatska) 2105 točk, 6. **Zorko Stojkov** (Hrvatska) 2065 točk, 7. **Miha Gostiša** (Slovenija) 1990 točk.

Kot gostje so v tej disciplini tekmovali Francozi in 7 mladincev. Med gosti je prvo mesto osvojil g. Sinard s 5072 točkami, najboljši mladinec Marjan Bračika pa je zbral 1220 točk. V tekmovanju za evropski pokal je Jugoslavija premagala Madžarsko z 8:4.

Osmo zvezno prvenstvo v športnem ribolovu na Otočcu ni pokazalo le odličnih rezultatov v posameznih tekmovalnih disciplinah, pač je bilo v celoti odlično organizirano. Ribiška zveza Slovenije in Zveza ribiških družin v Novem mestu, ki sta organizacijo prvenstva prevzeli in izvedli, sta si zelo prizadevali, da bi se tekmovalci in gostje kar najbolje počutili. Hkrati je prvenstvo preizkusilo vrline nekaterih novomeških tekmovalcev, ki so nastopili v moštvu Slovenije, in moramo reči, da smo z njihovimi rezultati glede na močno konkurenco spet več kot zadovoljni.

I. Zoran

Najboljše modelarje ima Novo mesto

V nedeljo, 18. junija, je bilo na letališču v Prečni okrajno prvenstvo modelarjev, ki ga je organiziral novomeški Aeroklub. Tekmovalo je 49 modelarjev s 70 modeli, in sicer iz Novega mesta 2 ekipi, iz Cerkelj in Metlike pa po ena ekipa. Na tekmovanju so sodelovali tudi modelarji iz Birčne vasi.

Tekmovali so z jadralnimi modeli različnih kategorij. Vreme je bilo dokaj ugodno tudi za polete modelov na gumni pogon in modelov na pogon z malimi motorji. Ekipe niso bile izenačene, saj je zbrala prva dvakrat toliko točk kot tretja. Pohvaliti je treba modelarje iz Cerkelj, ki so v precejšnji konkurenci zasedli drugo mesto. Njihov uspeh je toliko večji, ker so za klub nastopili največ pionirji, in to celo prvič na večjem tekmovanju.

Okrajni modelarski prvaki so Novomeščani (ekipa I). Vrstni red pa je:

1. **Novo mesto I** 1800 točk, 2. **Cerklje** 1479 točk, 3. **Novo mesto II** 938 točk.

Med posamezniki sta bila pri pionirjih najboljša Tomo Jereb iz Novega mesta (375 točk) in Vinko Jalovec iz Cerkelj (274 točk).

Pri članih sta največ točk nabrala Dušan Zupanc (639 točk) in Alojz Suštar (466 točk), oba iz Novega mesta, ki sta tekmovala v kategoriji modelov na gumni pogon.

Prve tri ekipe so bile nagrajene. Nagrade je prispeval okrajni odbor Ljudske tehnike iz Novega mesta.

Tekmovanja se je udeležilo veliko modelarjev, ki so v primerjavi s prejšnjimi leti dosegli precejšen napredek. Kaže, da je ta šport med mladino zelo priljubljen, zato upamo, da bo tudi Dolenjska kmalu dobila močno moštvo, ki bo uspešno nastopalo na tekmovanjih v zveznem merilu.

Drugo in 6. mesto v Sloveniji

Na republiškem prvenstvu v jadralnih poletih modelov, ki je bilo 11. junija na letališču v Lescah pri Bledu, sta sodelovala tudi dva Novomeščana. V kategoriji modelov na pogon z gumo sta tekmovala Dušan Zupanc in Alojz Šuštar iz novomeškega Aerokluba, ki sta v močni konkurenci zasedla drugo in šesto mesto.

ZA LAS PREKRATKE . . .

TVD PARTIZAN (Novo mesto : OK »KAMNIK« 2:3

(15:6, 15:13, 8:15, 15:17, 14:16)

Odločilno srečanje ženske republiške odbojkarske lige med OK »Kamnik« in domačim Partizanom za prvo mesto v spomladanskem delu je prineslo več uspeha Kamničankam.

Po krepkem vodstvu domačih z 2:0 v setih je kazalo, da bodo odbojkarice prebrodile še zadnjo oviro. Cesar smo se najbolj bali, se je uresničilo: gostje so z lahkoto zmagale v tretjem setu; v četrtem setu so imele naše odbojkarice že zaključno žogo, a je niso znale izkoristiti. Igra iz četrtega seta se je ponovila v zadnjem [illegible]

Nimamo namena zmanjševati pomena zmage kamniških odbojkaric, pripomnimo pa lahko, da so bile naše odbojkarice blizu zmagi saj so vodile in v obeh odločilnih setih vodile za eno točko zadnje pa niso mogle doseči. — Zmagala je bolj homogena ekipa, ki ima večletne izkušnje in v odločilnih trenutkih zna obdržati prisotnost.

Končna lestvica prvenstva:

1. OK Kamnik	5	4	1	14:6	8
2. Partizan (N. m.)	5	4	1	14:9	8
3. Partizan (Sež.)	5	4	1	13:9	8
4. Triglav (Kranj)	5	1	4	8:13	2
5. Jesenice	5	1	4	9:14	2
6. Tegrad (Lj.)	5	1	4	6:13	2

Sd

Tine Pavlin na drugem mestu v LRS

Kdor spremlja uspehe in razvoj novomeške orodne telovadbe, ki je v zadnjih letih močno napredovala, se prav gotovo spominja najmlajšega tekmovalca v moški vrsti — Tineta Pavlina. Še kot pionir je lani tekmoval v članski vrsti s Karlovcem. Med starejšimi se je uveljavil z elegantno izvedbo vaj in s precej težkimi prvinami. Tine Pavlin je primer mladega športnika, ki vadi z veliko voljo in z vztrajnostjo, ki jo kar redko najdeš. Svoj talent je izkoristil tudi v atletiki, kjer se je prav tako že uveljavil.

Na nedeljskem tekmovanju v Ljubljani, kjer so se najboljši orodni telovadci merili za naslove republiških prvakov, so nastopili tudi najboljši novomeški tekmovalci in tekmovalke. **Med njimi je bil najboljši Tine Pavlin, ki je med mladinci (II. razred) zasedel častno drugo mesto. Visok odstotek možnih točk (93,3) pove dovolj. S tem uspehom se je tudi v republiškem merilu močno uveljavil.**

Tudi ostali tekmovalci novomeškega Partizana so se v Ljubljani dobro odrezali. Ogrinc je bil v istem razredu mladincev kot Pavlin šesti (92 odst. možnih točk), Kastelic je bil med boljšimi v III. razredu mladincev, visok odstotek (93) možnih točk pa je dosegla tudi Nada Sitar pri mladinkah (srednji razred). Lepo se je uveljavila vrsta mladincev, v kateri so poleg Pavlina in Ogrinca nastopili še Kovič, Benčina idr.

Vsi ti uspehi, doseženi v zelo močni konkurenci najboljših telovadcev in telovadk Slovenije (nastopilo jih je preko 350!), **so plod vztrajnega in požrtvovalnega dela mladih telovadcev in telovadk, ravno tako pa tu ne smemo pozabiti truda njihovih vodnikov in trenerjev Bavdka, Petelina, Kovačičeve in drugih, ki imajo tudi precej zaslug za uspeh.**

TVOJA KRI JE POTREBNA!

NOVOTEKSOVI gasilci na novi poti

V zadnjih dveh letih je bilo gasilsko društvo tekstilne tovarne Novoteks slabo ocenjeno; strokovne komisije ni bilo, društvo samo pa ni o svojem delu poročalo občinski gasilski zvezi. Tudi nekateri delavni člani društva so že izgubili voljo. Do teh težav je prišlo predvsem zaradi pomanjkanja strokovnega kadra. Zato se je upravni odbor društva odločil poslati dva najboljša člana v podčastniško šolo v Medvode. S pomočjo uprave podjetja smo ta sklep uresničili. Uspeh je že viden. V zadnjem času smo se zelo dobro opremili z orodjem in ostalo opremo, sodelovali smo na teku Ob žici okupirane Ljubljane ter izvedli tečaj za izprašane gasilce. Tečaj je dobro uspel, saj so vsi, ki so ga obiskovali, uspešno opravili izpite.

Na letošnje ocenjevanje se je društvo dobro pripravilo: za oceno je izvajalo vse discipline in doseglo 3961 točk. To je lep uspeh zlasti če upoštevamo slabe ocene iz prejšnjih let. Člane in funkcionarje je uspeh izpodbudil, da si bodo v bodoče še bolj prizadevali za napredek gasilskega društva v Novoteksu.

Tone Pungerčar

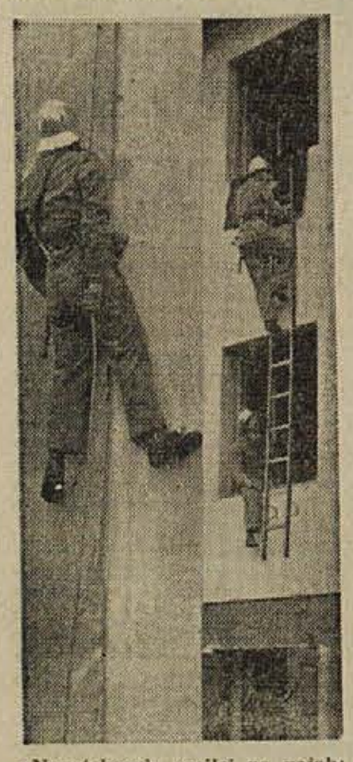

»Novoteksovi« gasilci na vajah: reševanje moštva ob steni stavbe in prehod po lestvi iz nadstropja v nadstropje

Rokometaši Krškega: okrajni prvaki

V nedeljo je bila na igrišču »Svobode« v Ljubljani odločilna rokometna tekma za naziv okrajnega prvaka med »Beltom« iz Crnomlja in »Partizanom« iz Krškega.

Prve minute igre so potekale v nervozi igralcev obeh moštev. Vsi so se zavedali pomena te tekme. Končno je Krško prešlo v vodstvo. Toda Crnomaljci niso popustili. Vse do konca prvega polčasa so se uspešno upirali. To naj potrjuje tudi tesni rezultat 11:10 za Krško. V drugem delu igre je odločila predvsem boljša kondicija in dobra tehnika mostva iz Krškega. Crnomaljci so morali priznati uspešno igro novega okrajnega prvaka, saj so klonili s končnim rezultatom 30:14 za Krško.

Sodil je dobro Mihajlovič iz Ljubljane.

D.K.

Spet točka več naskoka

Predstavnik Dolenjskega lista je imel v nedeljskem kolu spet veliko sreče. Čeprav je bilo zaradi nepoznanih moštev težko napovedovati izide posameznih srečanj, je pravilno uganil rezultate šestih tekem. To se je posrečilo le še predstavnikoma RTV in Večera, ker pa je bil predstavnik doslej drugoplasiranega Celjskega tednika za točko slabši, se je naskok našega lista povečal za štiri točke.

V nedeljskem kolu je bil vrstni red naslednji

Dolenjski list, RTV Ljubljana in Večer po 6 točk, Celjski tednik, Glas in Ljubljanski dnevnik po 5 točk, Polet 4, Delo, Slov. Jadran in TT po 3 zadetke.

V generalni razvrstitvi je vrstni red sedaj takle:

1. Dolenjski list 125 točk, 2.–4. Celjski tednik, Glas in Večer po 121 točk, 5.–6. Delo in RTV po 115 točk, 7.–8. Polet in Ljubljanski dnevnik po 113 točk, 9. TT 102 točki in 10. Slovenski Jadran 97 točk.

Naš predstavnik v novem kolu bo **Bogdan Hren,** tenisač in kegljač novomeškega Pionirja. Njegova napoved za nedeljo, 25. junija, je naslednja:

1, 1, 1, — 1, 0, 1, — 1, 0, 0, — 1; 1, 1, (rezerve 1; 0, 2).

fm

Več točk kot v prvem kolu

V drugem kolu republiške atletske lige za mlajše mladinke so se mlade novomeške atletinje v Kočevju pomerile z ekipo tamkajšnjega Partizana. Čeprav je tekmovanje oviral dež in zato proge in ostale naprave niso bile v najboljšem stanju, so novomeške tekmovalke zbrale več točk kot v prvem kolu v Novem mestu. Za to imata največ zaslug mladi šprinterki Rabičeva in Novakova, ki sta s časom 8,5 zasedli 2. oziroma 3. mesto na 60 m. Nekoliko slabši rezultati so bili doseženi v metu krogle, kjer ni nastopila Veselova. Vseeno pa smo lahko z nastopom mladih atletinj v Kočevju zadovoljni. Če se bodo tudi o poletnih počitnicah dobro pripravljale, potem lahko pričakujemo **na republiškem mladinskem prvenstvu, ki bo sredi septembra v Novem mestu, lepe uspehe.**

Izidi:

MLAJŠE MLADINKE: Tek 60 m: Bohanec (K) 8,0; Rabič in Novak (obe Nm) 8,5. **Štafeta 4 x 60 m:** Partizan, Kočevje, 33,1; Partizan, Novo mesto, 34,4. **Skok v višino:** Šetina (PNM) 130 cm; Černe (Nm) 125 cm; Lavrič (K) 120. **Skok v daljino:** Bohanec (K) 482 cm; Ofak (K) 429 cm; Kavčič (Nm) 425 cm. **Met krogle (3 kg):** Gorc (K) 9,71 m; Lavrič (K) 9,68 m; Bele (Nm) 9,15 m.

Vrstni red ekip:

1. Partizan, Kočevje, 5948 točk, 2. Partizan, Novo mesto, 5347 točk.

Novo mesto : Videm-Krško: 68,5 : 31,5

18. junija je bil v Novem mestu brzopotezni šahovski dvoboj na petih deskah med moštvoma Vidma-Krškega in Novega mesta. — Dvoboj je bil odigran po ševeniškem sistemu tako, da je vsak igralec ene ekipe igral z vsemi igralci nasprotne ekipe po štiri partije. Zmagala je z visokim rezultatom ekipa Novega mesta, ki je nastopila v svoji najmočnejši postavi: Škrij, dr. Sila, Sitar, Radovanovič in Penko. Najboljša sta bila Škrij in dr. Sila. Ekipa iz Vidma-Krškega se je požrtvovalno borila in je rezultat zanjo še kar ugoden.

Slavko Sitar

Jubilej sevniških tabornikov

Od petka do nedelje se bodo ta teden v Sevnici vrstile prireditve taborniške enote. Ta slavi letos desetletnico obstoja in je najstarejša osnovna enota Zveze tabornikov Slovenije.

Posamezni vodi bodo te dni uredili več izložb v trgovinah,

kjer nameravajo prikazati delo in uspehe svojih članov. — V petek zvečer bodo na trgu uprizorili eno od partizanskih iger (ilegalca, napad na sodišče, kurirja), kar bo posebno zanimivo, saj se odvija v temi in predstavlja pravo partizanščino v malem.

Sevničani so za to proslavo povabili okoli sto veteranov taborništva iz Slovenije in sosednje enote ter vsa okrajna starešinstva, pri prireditvah pa bodo sodelovali tudi vsi domači člani. V soboto popoldan bodo gostje prihajali iz vse Slovenije. Zvečer bo na Gmajni velik taborni ogenj s pestrim programom, razdelitvijo nagrad in spominskih plaket. Na Gmajni bo zrasel tudi cel gozd šotorov in bo tam kar naprej živahno in veselo.

V nedeljo zjutraj se bodo taborniki oddolžili spominu žrtev NOB in bodo položili venec k spomeniku padlih borcev v Sevnici. Po tej kratki točki pa se bodo zvrstili v sprevod ter pokazali Sevničanom svojo moč in pesem. Na Gmajni se bodo nato pomerili še v raznih taborniških veščinah in športnih srečanjih. Točen program bo še objavljen z lepaki, pa tudi enote po okraju prejmejo še točnejša obvestila. Verjetno se bo ob tej priliki zbralo v Sevnici tudi precej ljubiteljev te lepe, vedno mlade vzgojne organizacije. Sevničanom pa lahko vsi skupaj le čestitamo, saj so v desetih letih pokazali, kaj se z združenimi močmi da narediti. Zato imajo svoj dom, upravljajo bazen in ni ga bilo leta, da se ne bi tudi sevniška zastava vila na taboru kjerkoli v Sloveniji.

Kdo pretirava?

F. Mikec je objavil v Dolenjskem listu dva članka o plasmaju in oceni rezultata novomeškega moštva v Portorožu. Bistvo njegove ocene je, da je novomeška ekipa zatajila, zato sta njegova članka opremljena z izrazi »Le 5–7 mesto«, »smo pričakovali več«, »žal« itd. Po njegovem je šlo boljše mesto po vodi, ker sta dva igralca presenetila, dva (Sitar in Radovanović) pa zatajila. Če bi bilo res tako, bi vendar moral biti končni rezultat realen. Toda ni bilo zatajila. Radovanović je v Portorožu nastopil kljub zlomljeni nogi. Čeprav je šah miselna igra, je taka telesna nekrilika gotovo vplivala na njegovo igro. Sitar je dosegel 2.5 točke (50%) proti igralcem I. kategorije — Sitar je drugokategornik. Zato, če je obdržal ravnotežje proti močnejšim igralcem, kot je sam, ni mogel zatajiti. Kje je sedaj Mikčev argument, ki naj bi dokazal, da je novomeška ekipa zatajila? Tako važen argument, da je moral biti v njegovem članku debelo obrobljen!

Ne pretiravajmo, uči Mikec. Kdo v resnici pretirava? Ali ne ravno Mikec, ko zahteva od novomeške ekipe zanjo po vsej logiki nemogoče uspehe? Kaj naj bi bil potemtakem po njegovem velik uspeh in kaj soliden uspeh? Pri svoji oceni se sklicuje tudi na druge, ki »dobro poznajo trenutne zmogljivosti novomeške ekipe«. Za oceno rezultatov zveznega turnirja, kakršen je bil portoroški, je treba poznati tudi moč in zmogljivosti ekip iz drugih republik, zmogljivosti domače ekipe pa ne enačiti z osebnimi nerealnimi željami.

Mikec pri vsem tem sploh ni bil v Portorožu in tad turnirjem nima nobenega pregleda.

Z njegovo (Mikčevo) oceno se baje strinjajo tudi odborniki okrajne šahovske zveze; v imenu štirih (Nika Belopavlovića, Slavka Dokla, Leona Skrabla in Slavka Sitarja) od petčlanskega IO OSZ (peti član je bil Mikec) izjavljam, da se z Mikčevo oceno in njegovim načinom pisanja v tem primeru ne strinjamo. Slavko Dokl in Leon Skrabl sta smatrala portoroški rezultat za povprečen uspeh, dokler nista izvedela za moč nastopajočih ekip. Tov. Niko Belopavlović je bil ves čas portoroškega turnirja pri naši ekipi in izjavlja, da se je ekipa vzorno in požrtvovalno borila in da je njen končni rezultat po splošni oceni vodstva turnirja velik uspeh.

Slavko Sitar

V nedeljo v Bršlinu: turnir v balinanju

Balinarski šport ima v Novem mestu zlasti med člani nekaterih delovnih kolektivov vedno več pristašev. Redno prirejajo tekmovanja v balinanju, v načrtu pa je, da bi ta šport tudi v organizacijskem pogledu postavili na trdne noge. Zato nameravajo pri Občinski zvezi za telesno kulturo formirati Komisijo za balinanje, ki bo vodila tekmovanja v občinskem merilu in skrbela za razvoj te športne panoge. Tudi v okraju je vedno več pristašev balinanja (Kanižarica, Videm-Krško), tako da bodo kmalu lahko prirejali tudi okrajna tekmovanja.

Da bi se balinarji med seboj čimvečkrat srečali, so pripravili obsežen načrt občinskih in mestnih tekmovanj. Eno od teh bo v **nedeljo, 25. junija v Bršlinu, v organizaciji balinarskega kluba »Železničar«.** Nastopile bodo ekipe Pionirja, Železničarja, PTT in še nekaterih delovnih kolektivov iz Novega mesta.

Vsak četrtek v vsaki hiši: DOLENJSKI LIST!

„Vedno me tepejo in boksajo...“

Pomenek z otroki ob zaključku šolskega leta — Kako ga pričakujejo učenci? — Smo med letom kdaj pomislili, da je šola njihovo prvo resno srečanje z življenjem in delom?

Živahen fantič, naglih kretenj, bos, počasnega govorjenja, ves moder po nogah in rokah od črnila, kot bi bil tetoviran z indijanskimi znamenji, ni bil nič kaj zgovoren. Kar vleči sem morala odgovore iz njega.

Očka in mamica sta v službi. Razen njega sta doma še brat in sestra. Vsi hodijo v šolo. Tovarišica je povedala, da se slabo uči, zato sem ga vprašala, kaj dela čez dan. Takole je odgovoril:

— Popoldne se pol ure učim, mama me kontrolira in sprašuje, zvečer grem ven. Rad hodim v kino. Spat grem ob 10. ali 11. uri. Doma pomagam brisati posodo, če pa se z bratom sporečeva, jih dobim od očeta vedno jaz...«

Učiteljica pa drugače:

— Vse leto se ni nič učil, šele v zadnjem času je začel malo delati. Ni res, da bi se mati ukvarjala z njim. Sama je priznala, da nima časa zanj. Po srcu je dober fant, živ pa tako, da ga komaj uženem. Letos bo zaostal.

Čez nekaj dni jo bo fantič, dober po srcu, kot pravi učiteljica, simpatičen na pogled, kot sem ugotovila sama, primahal domov s slabimi redi. Od mame bo hudo kregan, od očeta hudo tepen. Ali jih bo fant po pravici dobil? Ali se mati ne bo vprašala, če ni sama kriva, ali se oče ne bo vprašal, koliko časa mu je posvetil on? Ne, glavno je, da jih »poba« dobi! — Žal, tako mislijo in delajo še v prenekateri naši družini...

•

Dekletce uglajenega vedenja, čisto, a skrbno napravljeno, pa je povedalo:

— Meni gre učenje lahko od rok. Ne porabim sicer veliko časa za pisanje nalog in za učenje, a v šoli vseeno znam. Tudi mami pomagam, če je treba, in pazim na mlajšo sestrico. Mama mi vedno pregleda naloge, včasih tudi očka. Vsa leta sem bila odličnjakinja...

— Kaj pa porečejo doma, ko jim pokažeš letošnje spričevalo?

— Veseli bodo! Lani sem dobila za spričevalo darilo. Tudi letos bo kaj, samo ne vem še, kaj pripravljajo.

Očka tega dekletca je v službi, mati pa gospodinja. Nobeden od njiju ni Slovenec, dekletce pa govori lepo po naše in v šoli je izredno pridna. Kako to? Doma živi v urejenih razmerah. Ne vidi pretepov, ne sliši grdih besed, starši se ukvarjajo z otroci, kolikor le morejo...

Mnenje tovarišice:

— Res je pridna. Vse je po pravici povedala. V večini primerov se da že po otroku sklepati, če živi doma v urejenih razmerah ali ne.

•

Med mnogimi v razredu sedi tudi Anica. Večja je od ostalih sošolcev in sošolk. Iz oči ji lijejo solze. Na vprašanje, zakaj joka, je odgovorila:

— Vedno me boksajo in tepejo. Ne vem, zakaj. Nikomur nisem nič žalega storila, a se venomer spotikajo obme.

Mati je zaprta. Otrok živi pri stari mami, ki je precej stara, bolehna. Stari oče je pijanec. Očim tudi... V šoli je slaba. Doma kuha, tudi pere, pospravlja, včasih pazi na tetinega otroka. Stara mati jo ima rada, skrbi zanjo, stari oče pa jo vedno pretepa. Zvečer, ko zaspi, pride pijan domov, za lase jo zvleče s postelje, vrže ob tla. Staro mamo tudi. Z očimom se skoro vsak večer stepeta. Tudi mama jo je pretepala, dokler je bila doma. Nima je v lepem spominu. Očim ji pomaga delati naloge, če ni pijan...

— Doma ne vidim nič lepega, ne slišim nič dobrega. Odkar pomnim, da sem na svetu, je bilo vedno tako.

— Se veseliš konca šolskega leta?

— Prav nič. Tepena bom, ker bom imela slabe rede. O počitnicah bom delala...

Kaj bo s to deklico v življenju? Je ne bo povozilo? Rada bi bila frizerka, čimprej bi rada sama zaslužila, stara pa je šele 12 let...

Ali je že kdaj kdo tega otroka vprašal, zakaj je tak? Je že kdo kaj storil zanj? Jo je že kdo skušal vzgajati in ji dati napotke za življenje? Brez dvoma iz otroka, ki je zrasel v takem okolju, ne bo dosti prida. Ali je ne bomo čez leta, ko bo slaba vzgoja bruhnila na dan v slabih dejanjih, obsojali? Za otroka, ki raste nam vsem pred očmi v takih pogojih, pa nismo storili nič. Kdo bo torej kriv? MI VSI!

Ria Bačer

Prvi gostje na novem mostu: vojaki-graditelji, mladina in Novomeščani

»Sporočam, da je most zgrajen...«

»Tovariš predsednik, sporočam, da je inženirska enota zgradila most v Ragov log!« — tako je raportiral v nedeljo, 18. junija, kapetan JLA tov. Miloš Pilić predsedniku novomeške občine tov. Ludviku Golobu. Več sto Novomeščanov, ki so se zbrali na otvoritveno svečanost na levem bregu Krke ob mostu, je zaploskalo, tov. Golob pa se je nato enoti JLA zahvalil. Poudaril je velik pomen daru JLA, ki je v letu, ko proslavljamo 20-letnico ljudske revolucije, zgradila ta most kot ponoven dokaz enotnosti med Armijo in ljudstvom in hkrati prispevala velik delež k utrjevanju komunalnega sistema. Most v Ragov log je za Novo mesto pomemben objekt. Omogočil bo prebivalcem počitek v priljubljenem naravnem parku onstran Krke, ki jim je bil zaradi neporabnega starega mostu že dve leti onemogočen.

Predstavniki ObLO so nato enoti JLA podarili televizor (več športnih rekvizitov bo še prejela), komandirju in enemu podoficirju pa so izročili osebna darila. Preden so odšli prebivalci preko novega mostu v Ragov log, je predstavnik JLA prebral še naredbo, s katero je komandant garnizona inženirsko enoto za uspešno delo pohvalil.

Gradivo za most je prispevala občina, inženirska enota pa ga je zgradila v rekordnem času — 24 dneh. Most je nekoliko nižji od prejšnjega, ožji za 1 m, zgrajen ves iz impregnirane hrastovine, na obeh bregovih pa leži na betonskih opornikih. Gradivo je veljalo 6 milijonov dinarjev, prav toliko pa bi veljala tudi gradnja, če je ne bi opravila JLA.

Smatramo za prijetno dolžnost, da se v imenu novomeške javnosti garnizonu JLA zahvalimo za dragoceni prispevek, enega izmed mnogih, kar jih je garnizon doslej Novomeščanom nudil!

Topliški drobiž

Dolenjske Toplice so postale priljubljen kraj za šolske izlete. V zadnjih dneh jih je obiskalo več raznih šol iz Ljubljane, Kranja in drugih slovenskih pa tudi hrvatskih krajev. Šolarji se zabavajo v bazenu — če je lepo vreme v zunanjem, drugače pa v notranjem — in obiščejo zdaj še skromen partizanski muzej.

Te dni je bil v Dolenjskih Toplicah zaključen tečaj za višje razrede osnovne šole za odrasle. Uspešno so ga zaključili vsi tečajniki. Med njimi so bili delavci, obrtniki, miličniki, gozdarski uslužbenci in drugi.

Ne mine dan, da ne bi obiskale Dolenjskih Toplic razne izletniške skupine. Izletniki obiščejo običajno naprej Rog, kjer so še ohranjene partizanske postojanke, bolnišnice in grobišča, na povratku pa se ustavijo še v Toplicah, kjer si privoščijo prijetno kopel v odprtem ali zaprtem bazenu.

Letošnja zgodnja in lepa pomlad je obetala bogato letino Sadje in pridelki so kazali lepo. Neprestano deževje pa je skalilo obete.

D. G.

Novice iz Semiča

V nedeljo, 18. junija, je organiziral Partizan iz Semiča telovadni nastop. Nastopali so cicibančki, mladinci in mladinke ter pokazali viden napredek, za kar gre največja zahvala tov. Obradoviču in ostalim učiteljem.

V nedeljo, 25. junija, bo gasilsko društvo Kot-Brezje ponovilo veselico s srečolovom. Igral bo domači orkester, točilo pa se bo pristno semiško vino, kar je že redkost celo v Beli krajini. Z dobičkom nameravajo nabaviti opremo, sesalne in tlačne cevi ter drugo. To gasilsko društvo je zelo aktivno.

V Semiču organiziramo tudi obrtni center, ki bo sprva združeval mehanike, ključavničarje in kovače, kasneje pa še vse ostale obrtne dejavnosti, po katerih se čuti v Semiču velika potreba. Volje imamo veliko, primanjkuje nam pa orodja, posebno stružnica, elektrovarilni aparat, stiskalnica itd. Ta sredstva si bomo sposodili. Dve tovarni sta nam že obljubili pomoč. Prav bi bilo, ko bi vse tovarne pobrskale po svojih odvišnih sredstvih in nam jih dale na posodo, saj je tudi Semič dal med NOB 170 življenj za svobodo in tudi sicer veliko žrtvoval za uresničitev socialističnih idej. Tudi kadrov je dala Bela krajina ogromno in delajo po raznih krajih Slovenije, zato tembolj računamo na razumevanje celotne družbe, posebno pa tistih, ki so dobili med NOB pri nas zatočišče in podporo.

Prostovoljci v Brezju

Krajevna organizacija SZDL v Brezju na Gorjancih je 14. julija organizirala delovno akcijo. Ljudje so urejali prostor pred šolo. Pozivu se je odzvalo 21 vaščanov, ki so opravili 252 prostovoljnih ur, odkopali pa so približno 50 kubikov kamna in zemlje. Delo bodo še nadaljevali.

Ne recite: »Pri našem kraju pa nikoli nič ne piše«; raje se odločite in nam napišite, kaj je pri vas novega!

To in ono iz Kostanjevice

● **V kmetijski zadrugi** so bile prejšnji ponedeljek volitve v obratne delavske svete in upravni odbor obratov. V zadrugi je trenutno gozdarski, vinarski in družbeno-kmetijski obrat, v kratkem pa bodo ustanovili še splošni obrat. Nedavno so v zadrugi ustanovili osnovno organizacijo ZK, ki ima deset članov.

● **Sestanek turistične sekcije** pri SZDL, ki je bil prejšnji mesec, je bil za razvoj nadaljnjega turizma v Kostanjevici zelo koristen. Na sestanku so se pogovorili o preobrazbi ljudi, ki naj bi imeli pravilen odnos do turistov. Sklenili so, da bodo pridobili ljudi za olepšanje kraja in okolice. Slednje je zlasti važno, ker pričakujejo ob simpoziju dotok tujih in naših turistov v Kostanjevico.

● **Nova restavracija »Pod Gorjanci«** je lepo urejena in moderno opremljena. Tudi cene jedil, zlasti pa pijač, niso pretirane. Vse to je zadnje čase kljub neugodnemu vremenu privabilo v restavracijo veliko število ljudi.

● **Ob dnevu krvodajalcev** je organizacija Rdečega križa priredila proslavo z bogatim kulturnim programom. Deset krvodajalcev je dobilo za oddano kri srebrne značke, zlato pa bo v kratkem dobil Ivan Mlakar iz Kostanjevice. V preteklem letu je bilo v Kostanjevici oddanih 43 litrov krvi.

● **Šiviljski obrat industrije perila** v Kostanjevici se bo te dni selil v obnovljene prostore v gradu. Hkrati bodo montirali nove likalne stroje, ki jih je kolektivu nabavila občina.

● **Šolska delovna brigada** marljivo čisti grad in okolico zaradi priprav na simpozij.

● **Javna razsvetljava** z živosrebrnimi svetilkami je pred dnevi zasvetila tudi v Kostanjevici.

D. K.

Javna pralnica v Brežicah že obratuje

V soboto, 17. junija, je stanovanjska skupnost v Brežicah odprla sodobno urejeno strojno pralnico, ki ima tudi pripadajoče stroje za strojno likanje. Pralnica je servis stanovanjske skupnosti, pere in lika perilo iz gospodinjstev ter tudi za potrebe podjetij in ustanov. Brežiškim gospodinjim, ki so bile ob žehtj nemalokrat v zadregi, bo odslej laže, saj bodo rešene težaškega dela.

KOMUNISTI MORAJO BITI TUDI TOKRAT PRVI!

Na tretji seji občinskega komiteja Zveze komunistov v Sevnici so pretekli teden člani komiteja razpravljali o zadnjih ukrepih za stabilizacijo gospodarstva in ugotovili, da bodo le-ti kljub resnosti in težini le vplivali na stabilizacijo v jugoslovanskem merilu. Ob tem se je jasno pokazalo, da je sedaj pozno tarnati in iskati krivca za nastalo stanje, ko pa so več ali manj vsi gospodarski (in politični faktorji) tudi v novem gospodarskem sistemu iskali vrzeli, kjer bi se dalo »po starem« nekaj prelisičiti. Ugotovili so tudi, da ti ukrepi niso kloftuta organom delavskega samoupravljanja, čeprav so neštetokrat tudi nekateri od teh »po tihem« glasovali za to ali ono obliko nelegalnega delovanja. K takim razpravam se navadno doda še izjava: »To pa naj ne bi šlo v zapisnik«.

Kaže, da bo ta odložitev imela za posledico predvsem odložitev nekaterih velikih rekonstrukcij za leto ali dve (predvsem v Jugotanninu, Kopitarni in Mizarski zadrugi ter Rudniku za opekarno), je pa tudi resna nevarnost, da tudi že pripravljena sredstva ne bodo smotrno izkoriščena, oziroma da bodo obležala brez haska in da bomo o njihovem brezkoristnem ležanju razpravljali spet drugo spomlad. Zato je bil komite mnenja, da je potrebna širša akcija za takojšnje združevanje vseh sredstev, ki bi lahko obležala, treba pa jih je angažirati nekje v okraju, kjer bodo najpreje vrnjena. Ker je verjetno takih sredstev še veliko, bi se v okraju iz teh sredstev le zgradil en objekt (morda tudi v sevniški komuni), ki bi hitro vračal sredstva.

To pa se ne bo zgodilo samo po sebi. Zato je naloga zavestnih sil — komunistov, da v tej smeri sodelujejo. Samo ugotavljanje posledic teh ukrepov kaže na nezrelost. Brez pojasnjevanja bodo številke našim bralcem resnično nerazumljive.

—ok

■ V več okrajih in komunah Bosne in Hercegovine so začeli ustanavljati zavode za napredek proizvodnje. Prvi tak zavod v Tuzli se bo ukvarjal z izdelavo investicijskih programov za tiste gospodarske organizacije, ki nimajo svojih kadrov. Podoben zavod bodo kmalu ustanovili tudi v Banji Luki. Zlasti se zanje zanimajo bolj razviti kraji.

Novomeška kronika

■ V preteklem tednu, ko so bili šolski izleti, je mnogo šolskih otrok obiskalo naše mesto. Pripeljali so se z vlaki in avtobusi iz raznih krajev naše republike, pa tudi iz sosednje Hrvatske. Ogledali so si Dolenjski muzej in druge zanimivosti mesta, mnogi pa so na povratku obiskali še Dolenjske ali Šmarješke Toplice. Že prejšnja leta, zlasti pa odkar je zgrajena avtomobilska cesta, so prihajali v naše mesto otroci na šolske izlete, letos pa je bilo število izletnikov še večje kot sicer.

■ Nekaj izredno toplih in lepih dni je nekoliko ublažilo godrnjanje zoper večni dež, ki v zadnjem času sploh ni znal nehati. Šmarješke in Dolenjske Toplice so bile v teh dneh polne kopalcev, nekaj pa se jih je hladilo celo v mrzli Krki na mestnem kopališču.

■ Te dni opravljajo dijaki IV. letnika gimnazije zrelostni izpit. Vseh 32 dijakov zaključnega letnika je z uspehom dovršilo razred. Večina študentov se je odločila za študij prava in farmacije, nekaj pa se jih bo vpisalo na tehnično fakulteto. Seveda morajo še prej dobiti zrelostna spričevala. Za predsednika izpitne komisije je bil imenovan prof. Janko Jarc, ravnatelj Dol. muzeja.

■ Na učiteljišču je obiskovalo zaključne razrede 39 dijakov. Tudi tu je bil uspeh 100-odstoten. Bodoči učitelji, ki v teh dneh opravljajo diplomski izpit pod predsedstvom dr. Helene Stupanove iz Ljubljane, bodo kmalu odšli v službo in pokazali, kaj jim je dala šola.

■ Živilski trg je bil v ponedeljek, 19. junija, skoraj prazen. Lepo vreme, ki smo ga dalj časa že težko pričakovali, je zadržalo ženske z deželе doma, saj jih čaka obilo poljskih del. Dobiti pa je bilo krompir po 40—60 din, peso po 25 din v šopkih, korenček v šopkih po 15 din, grah po 100—120 din kg, karfiolo po 120 din kg, češnje po 80 din kg, borovnice po 100 din, jagode po 180 din, maline po 140 din, gobe po 200 din. Prodajali so tudi rože, sadike in semena.

■ Gibanje prebivalstva: rodila je Marija Kolednik s Kurirske poti 2 — deklico. Porok in smrti ni bilo.

VI. letne športne igre »ELEKTRA«

Kot smo že v našem listu pisali, bodo od 1. do 3. julija VI. letne športne igre »ELEKTRA« v Novem mestu. Te igre prireja vsako leto v drugem kraju Zveza sindikalnih športnih aktivov »Elektra«, letos pa je izvedbo prevzelo podjetje »ELEKTRO« — Novo mesto. Pokroviteljstvo so prevzeli tovariši Niko Belopavlovič, predsednik OLO Novo mesto, Franc Pirkovič, sekretar ZKS za okraj Novo mesto, Ludvik Kebe, predsednik Okrajnega sindikalnega sveta, Ludvik Golob, predsednik ObLO, Pirnat Ivan, direktor »Elektro« in inž. Vekoslav Korošec, glavni direktor Elektrogospodarske skupnosti Slovenije.

Da bi igre kar najbolj uspele, je »Elektro« sestavil širši pripravljalni odbor, ki naj bi posebno po tehnični strani vodil igre in sklical sejo, na kateri so bili prisotni tudi predstavniki ELES iz Ljubljane. Predsednik ZSSA »Elektra« tovariš Rudolf Kern je opisal dosedanji potek iger in naglasil, da so to predvsem sindikalne igre, v katerih se srečajo v športnih borbah uslužbenci elektrarn in distribucijskih podjetij. Na ta način se delavci spoznajo in navežejo prijateljske stike.

Nato so kinoamaterji ELES prikazali še nekaj barvnih filmov, v katerih smo videli IV. letne športne igre v Kranju, V. zimske športne igre na Krvavcu in na Koncu še kajak slalom na Soči. Filmi so pokazali, da so uslužbenci in delavci teh podjetij vsestranski športniki, predvsem pa dobri tovariši.

Do sedaj se je prijavilo za tekme že 732 udeležencev. Obširneje bomo o pripravah poročali prihodnji teden.

V črnomaljski občini so pred kratkim svečano proslavili dan krvodajalcev. Proslave v čast tej človekoljubnosti so bile v Adlešičih, Dragatušu, na Vinici, v Semiču in Črnomlju. Povsod je bila udeležba zelo velika. V izbranih sporedih so sodelovali tudi pomladkarji RK. Priznanja in odlikja je prejelo v občini 21 krvodajalcev, kolektiv tovarne BELT pa je prejel posebno diplomo za najbolj množično udeležbo pri oddaji krvi. — Tudi letos septembra meseca bo v črnomaljski komuni akcija za odvzem krvi. Organizacije Rdečega križa so prepričane, da se bodo tudi letos odzvali ljudje enako kot doslej in žrtvovali del svoje krvi za reševanje življenj soljudi.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 22. junija — Gostimir
Petek, 23. junija — Kresnica
Sobota, 24. junija — Janez
Nedelja, 25. junija — Jaroslav
Ponedeljek, 26. junija — Gruda
Torek, 27. junija — Ema
Sreda, 28. junija — Zoran

KINO

ČRNOMELJ: 23. in 25. junija ameriški barvni film »Zadnji voz«, 27. in 28. junija sovjetski film »Prvi dan miru«.

DOLENJSKE TOPLICE: 23. junija nemški film »Sisi«.

KOSTANJEVICA: 25. junija angleški barvni film »Nepričakovana ljubezen«.

METLIKA: 24. in 25. junija italijanski film »Današnja dekleta«, 28. junija ameriški film »Pot v visoko družbo«.

NOVO MESTO — KRKA: od 23. do 26. junija nemški barvni film »Ljubezenska zdraha«.

NOVO MESTO — DOM JLA: od 23. do 25. junija sovjetski film »Balada o vojaku«. Od 26. do 28. junija italijanski film »Preiskovalni sodnik«.

MOKRONOG: 22. junija ameriški film »Puščava, ki izumira«, 24. in 25. junija »Pustolovščine Arsena Lupina«.

ZAHVALE

Namesto venca na grob pokojnega Antona Nota iz Novega mesta je Anica Kovarik iz Novega mesta podarila Okrajnemu odboru Zveze slepih 1500 dinarjev.

Namesto venca na grob Janeza Trpinca, mlinarja iz Novega mesta, pa je Jakobina Boštnik iz Otočca podarila okrajnemu odboru Zveze slepih 1500 din. Obema darovalkama iskrena hvala!

PREKLICI

Preklicujem izgubljeno zdravstveno izkaznico štev. 073831 na ime **Alojz Košmrlj, Žabja vas 5 — Novo mesto.**

Preklicujem izgubljeno zdravstveno izkaznico št. 463437 na ime **Janez Blažič, Žabja vas 26 — Novo mesto.**

Preklicujeva žaljive besede zoper Franca Sego iz Vel. Orehka, **Terezija Krnc** in **Ana Turk** iz Brezovice.

Preklicujem izgubljeno zdravstveno izkaznico štev. 469787. **Jakopec Miloš, Cesta komandanta Staneta 18.**

MALI OGLASI

GELEE ROYALE — Matični mleček, garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod Zavoda za čebelarstvo, dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji« v Ljubljani.

PRODAM MOPED JAWA po nizki ceni — za gotovino ali na obroke — ter vprežne grablje, potrebne popravila. Zagrad 3, p. Otočec ob Krki.

PRODAM MOTORNO KOLO znamke »DKW-55«. Naslov v upravi lista (636-61).

TRGOVSKO PODJETJE STANDARD proda iz osnovnih sredstev motorno kolo Jawa 250 ccm v brezhibnem stanju. Prednost nakupa imajo podjetja, ustanove in družbene organizacije. Interesenti naj se zglasijo na upravi podjetja do 1. 7. 1961.

NA NAJLEPŠI TOČKI SEVNICE je naprodaj gradbeno zemljišče z odločbo o zidavi (v izmeri 1.250 m²). Ponudbe pošljite v upravo lista (643-61).

PRODAM DVA DOBRO ohranjena mopeda. Partizanska 21, Novo mesto.

GOSPODINJSKO POMOČNICO išče dobra družina na Gorenjskem. Plača dobra in po dogovoru. Ponudbe pošljite v upravo lista (638-61).

MELBROSIN — preparat cvetnega prahu in matičnega mlečka (Gelee Royale), garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod Melbrocoob (Zavod za čebelarstvo — Kalnik) dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri Kemofarmaciji.

GIBANJE PREBIVALSTVA

SEMIČ

Maja ni bilo rojstev izven bolnišnice.

Poročili so se: Ivan Štubljar in Ruža Trupkovič, oba iz Črmošnjic; Ivan Lackovič iz Domašincev in Ana Medjimurec iz Črmošnjic.

Umrla sta: Janez Plut iz Oskoršnice, star 74 let, in Neža Sodja iz Strekljevca, stara 83 let.

NOVO MESTO

Od 11. do 19. junija je bilo rojenih 6 dečkov in 12 deklic.

Poročili so se: Jože Počrvina, sin kmeta iz Birčne vasi, in Martina Hutevc, hči kmeta iz Gor. Lakovnic, Stanislav Bobnar, delavec z Dol. Podboršta, in Mihaela Kavšek, uslužbenka iz Gotne vasi, Ivan Vraničar, veterinar iz Trebnjega, in Marija Modrijan, medicinska sestra iz Ljubljane, Jakob Bačar, delavec iz Voklega, in Marija Luzar, delavka iz Kranja.

Smrti ni bilo.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Kovač iz Mahovnika — dečka, Marija Novak iz Dobravice — deklico, Jožefa Vrhovc iz Vel. Loke — dečka, Frančiška Levstik iz Prečne — dečka, Justi Kek s Pijuske — deklico, Josipina Urbanč iz Skocjana — deklico, Vida Pevec iz Leskovca — deklico, Rezika Erpe z Uršnih sel — dečka, Ana Bevc z Belega grča — deklico, Marija Grlica iz Senuš — deklico, Antonija Skrbec iz Gor. Suhadola — dečka, Terezija Urbančič iz Skovca — dve deklici, Marija Grabrijan iz Vel. Sel — dečka, Tončka Malenšek iz Malin — dečka, Anica Tome iz Križevske vasi — dečka, Tončka Pavlič iz Kronovega — dečka, Pepca Bahor iz Doblič — deklico, Magdalena Jelenčič iz Metlike — dečka, Danica Jerše iz Vel. Lipovca — dečka, Ana Novak iz Vavte vasi — dečka, Jožefa Kolenc s Trstenika — dečka, Marija Zorc iz Loga — dečka, Marija Zalokar iz Šmarja — dečka, Milka Zagar iz Mokronoga — deklico.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: **Terezija Gerden**, kmetica iz Martinje vasi, je padla in si poškodovala levo koleno. **Jože Zakrajšek**, mesar iz Trebnjega, je padel na cesti in si poškodoval levo koleno. **Ivana Lavriho**, sina delavke iz Oneka, je nekdo usekal v prst leve roke. **Jože Emeršič**, mizarski pomočnik iz Studenca, si je na cirkularki poškodoval prste leve roke. **Marija Burja**, hči avtomehanika iz Kočevja, je potegnila lonec vrele vode s kuhalnika in se opekla. **Branka Bukovec**, hči logarja iz Uršnih sel, je vtaknila levo nogo v gepelj in si jo poškodovala. **Anton Hočevar**, kmet iz Nove vasi, je padel z voza in si poškodoval levo nogo.

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Neža Filipčič iz Stare vasi — deklico, Ema Kranjc iz Metnega vrha — dečka, Dragica Mirt iz Kremena — deklico, Mira Vidmar iz Rigonc — dečka, Olga Repar iz Kališevca — dečka, Stanislava Blaznik iz Vel. Kamna — dečka, Neža Kranjc iz Nove Rese — dečka.

Brežiška kronika nesreč

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: **Antonija Melaher**, gospodinja iz Pavlove vasi, si je pri padcu zlomila desno nogo. **Fanika Bobnič**, gospodinja s Senovega, je padla z drevesa in si zlomila desno roko. **Alojza Klemenčiča**, sina kmeta iz Poštene vasi, je pičila kača v desno nogo. **Kristina Brajdič**, gospodinja iz Cerkelj, si je pri padcu zlomila levo roko. **Kristina Krošl**, hči upokojenca iz Brezine, je pri padcu z drevesa dobila notranje poškodbe. **Antonija Barkovič**, gospodinja z Brezja, si je pri padcu z drevesa poškodovala hrbet.

OBVESTILO

Oddelek za notranje zadeve pri OLO Novo mesto obvešča vse lastnike na novo nabavljenih motornih vozil, da ne bo rednih tedenskih registracij do 6. julija 1961, ko se prične redna letna registracija.

Iz pisarne ONZ

Tekmovanje za cup maršala Tita

S tekmovanjem za Cup v našem okraju ne moremo biti zadovoljni, ker se niso odzvali vsi klubi. Da bi tekmovanje potekalo brez večjih stroškov za klube, je podzveza razdelila tekmovanje v dve skupini. V prvi so bili klubi Elan, Borec in Bela krajina, v drugi pa Krško, Brežice in Senovo. V prvi skupini so se tekmovanja odvijala v redu in je Bela krajina, klub temu, da je morala igrati med tednom, svojo obvezo izpolnila.

Rezultati: Borec : Elan 4:1, Borec : Bela krajina 3:1. Borec se je tako kvalificiral v finale v podzvezi.

V drugi skupini pa tekmovanje ni potekalo v redu. Kljub temu, da je Krško domačin in bi morali igrati proti Brežicam, je tekmo odpovedal, tako da so se Brežice plasirale v drugo kolo in bodo odigrale tekme s Senovim. Zmagovalec pa bo igral z Borcem iz Novega mesta. Finalna tekma za predstavnika našega okraja bo 25. junija v Novem mestu. Zmagovalec iz tega srečanja tekmuje naprej, in sicer v republiškem merilu.

Prav bi bilo, da bi kljubi to tekmovanje bolj upoštevali. Podcenjevanje tekmovanja za Cup Jugoslavije je nezdrav pojav posebno še, ker je pokrovitelj sam maršal Tito. Vsako izigravanje bi morale podzveze in zveze najstrože kaznovati.

Klubi, ki so tekmovali za Cup, si lahko štejejo to v ponos, pa čeprav so tekmo nemara izgubili.

šf

Zaslužena zmaga BORCA

Preteklo sredo sta se v prvenstveni tekmi za Cup Jugoslavije pomerila domači Borec in Bela krajina iz Črnomlja. Zmagal je zasluženo Borec z rezultatom 3:1 (1:1) po dveh podaljških.

Tekmeca sta bila enakovredna, kar se vidi tudi po rezultatu v redni igri na 1:1. Tokrat je napad gostov popolnoma zatajil.

V vodstvo so povedli domačini v 33. minuti prvega polčasa preko Milovanoviča, v 39. minuti pa je Zabukovec izenačil. Tako se je končal prvi polčas. Ker do spremembe ni prišlo v drugem polčasu, Cup tekme pa se morajo končati z zmago, so bili odigrani podaljški. Prvi podaljšek je prinesel zmagovalca. Domačini so preko Milovanoviča zvišali rezultat na 2:1 in v drugem podaljšku je bil zopet uspešen Milovanović, ki je postavil končni rezultat 3:1. Da ni bilo večjega poraza, se imajo gostje zahvaliti predvsem odji obrambi. Tekma je zadovoljila gledalce, ki se jih je kljub temu da je bila tekma med tednom, nabralo približno 200.

Za konec: ZMAGA NAD KAMNIKOM

PARTIZAN NOVO MESTO : OK KAMNIK (MOŠKI)
3:1 (15:5, 10:15, 15:2, 15:10)

V nasprotju z žensko ekipo so novomeški odbojkarji z zmago zaključili tekmovanje v spomladanskem delu republiške odbojkarske lige. V zadnjem srečanju so se doma pomerili z ekipo Kamnika, ki je nudila precej odpora. Če bi bila domača ekipa kompletna (igrali so brez Simiča) in če ne bi v drugem nizu popustili, bi bila zmaga še bolj gladka. Tekma ni bila kdo ve kako kvalitetna, da pa ni bila zmaga bolj tesna, je zasluga predvsem Šenca, Dolenca in Metlica, ki so prav dobro igrali. Pred okoli 300 gledalci je tekmo dobro sodil Riko Urh iz Novega mesta.

Po zaključku prvega dela republiške lige so Novomeščani na drugem mestu. Doživeli so en sam poraz (z vodečo Ljubljano), medtem ko so vse ostale nasprotnike premagali. Bilanca je prav dobra in čeprav odbojkarji niso na prvem mestu, smo z njihovimi uspehi lahko zadovoljni. **Če bodo igrali jeseni vsaj tako kot v spomladanskem delu lige, potem jim drugo mesto** (najresnejši konkurent jim bo Fužinar, s katerim bodo igrali na Ravnah) **in s tem sodelovanje na kvalifikacijskem tekmovanju za vstop v zvezno ligo ne more uiti.** Težave pa bodo v drugem delu jesenskega tekmovanja, ker bosta Simič in Sonc odšla v JLA, njihova odsotnost pa se bo v moštvu precej poznala. Na to bo treba že sedaj misliti. V poletnih počitnicah bi bilo treba izpopolniti ekipo z novimi igralci in ji omogočiti nekaj tekem z močnejšimi nasprotniki, da bi se vigrali. Sedanje stanje, da igrajo vse tekme s sedmimi ali celo samo s šestimi igralci, je nevzdržno in ne vodi k uspehom.

fm

SPORED RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 24. JUNIJA:

5.00—8.00 Dobro jutro! (Pisan glasbeni spored) — 5.25 do 5.45 Nekaj domačih — 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji — 8.30 Pionirski tednik — 8.50 Hammond orgle — 9.00 Med barokom in sodobnostjo — 10.15 S sprejemnikom na dopust — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Popevke se vrstijo — 12.00 Kvintet Harijski bratje — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Igra Kmečka godba — 12.45 Četrt ure z našimi pevci — 13.30 Nekaj razpoloženjske glasbe — 14.00 Pol ure z zabavnim orkestrom Raphaele — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.40 Suita za godala — 16.00 Humoreska tega tedna — 16.20 Orkester Johnny Douglas — 16.40 Mešani zbor iz Trbovelj — 17.00 Lokalni dnevnik — 17.15 Harfa in orglice — 17.30 Po kinu se dobimo — 18.00 Dva odlomka iz Aide — 18.20 Vrtimo ploščo za ploščo — 18.45 Okno v svet — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Slovenske narodne pesmi — 20.20 Radijska komedija — 21.21 Melodije za prijeten konec tedna — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Plesna glasba.

NEDELJA, 25. JUNIJA:

Od 6.00 do 6.30 Jutranji pozdrav — 6.40 Majhni zabavni ansambli — 7.15 Narodne z ansamblom Silva Tomšeta — 7.35 Godalni orkestri in naši pevci zabavne glasbe — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.40 Iz albuma skladb za otroke — 8.50 V tričetrtinskem taktu — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden — 9.47 Pri skladatelju Marijanu Kozini — 10.00 Se pomnite, tovariši..., 10.50 Nedeljska matineja — 11.35 Moje mesto včeraj — 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.30 Za našo vas — 13.50 Koncert pri vas doma — 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.30 Melodije, ki vam ugajajo — 16.00 Igramo za vas — 20.00 Zabavni zvoki za vse — 21.00 Sportna poročila — 21.10 Simfonija — 22.15 Plesna glasba — 23.05 Iz Gluckove operne zaklanice.

73. — Ta neprostovoljna kopel seveda ni bila huda. Toda del naše zaloge je ležal v vodi in samo dve puški sta bili za rabo. In da bi bila zadrega še večja, so se zaslišali iz gozda na obali glasovi Silverjevih pajdašev, ki so se vedno bolj bližali. Zdaj je grozila nevarnost, da se ne bomo prebili do utrdbe. Tudi utrdba je bila v nevarnosti, kajti branila sta jo samo Hunter in Yoyce in slednji je bil le malo vešč orožja. Skoraj brez sape so pribredli na obalo mokri kot psi. Hiteli so skozi gozdnati predel, ki jih je ločil od utrdbe.

74. — Že so zagledali pred seboj utrdbo in dosegli ograjo. Prav tedaj se je pojavilo na robu gozda sedem upornikov, ki so napadli z glasnim krikom. Oglasila se je salva. Skoraj istočasno so ustrelili zdravnik, Trelawney pred ograjo in Hunter ter Yoyce izza ograje. En upornik je padel, ostali pa so naglo zbežali med drevje. Zdajci je v grmovju počila pištola. Krogla je zadela našega Toma. Ubogi Tom se je opotekel in padel. Dvignili so ga čez ograjo, prenesli v kočo, kjer je kot pravi junak kmalu izdihnil.

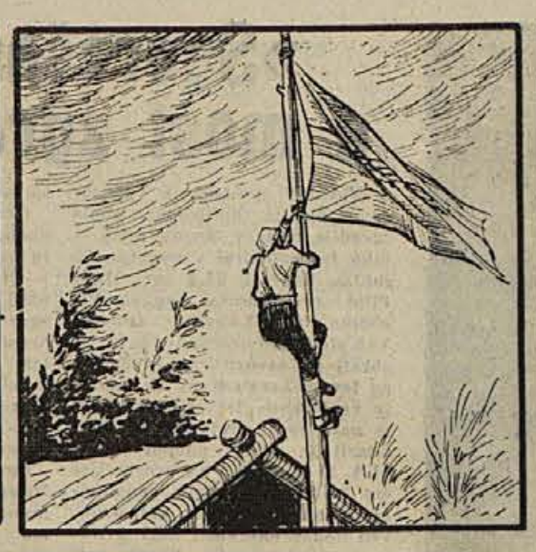

75. — V utrdbi so se hiteli pripravljati na obrambo. Kapitan bi ne bil pravi kapitan, če ne bi prinesel z ladje tudi zastavo, ki si jo je ovil pod suknjičem okrog prsi. Sedaj jo je razvil in dvignil na okleščeno jelkovo deblo visoko nad utrdbo. Žal jim je bilo, da so izgubili vso hrano, ki so jo drugič naložili. Sredi pogovora je zagrmelo in visoko nad streho je zažvižgala topovska krogla. Z ladje so roparji neprenehoma streljali, vendar netočno in v utrdbi so se tej igri hitro privadili.

76. — Iz utrdbe sta se izmuznila Gray in Hunter, da bi rešila iz potopljenega čolna še kaj hrane. Pa sta se morala vrniti, zakaj tam sta našla roparje ki so pridno odnašali naše stvari v svoj čoln, ki mu je poveljeval Silver. Kapitan pa je v utrdbi sedel k ladijskemu dnevniku in začel zapisovati: »Založeni za deset dni, pri majhnih obrokih smo prišli danes na kopno in razvili zastavo.« Tedaj je Hunter ki je stražil, sporočil, da nekdo kliče. Planili so k vratom in zagledali mene — Jima Hawkinsa, kako sem plezal prek ograje.

Med obiskom v Evropi je zakonska dvojica Kennedy obiskala tudi Francijo. Na sliki je soproga predsednika Kennedyja Jacqueline v družbi s predsednikom Francije De Gaullom v Elizejski palači. Daljno francosko poreklo prve dame Amerike je pri Francozih sprožilo živo zanimanje zanjo in so jo sprejeli z veliko večjimi simpatijami kot njenega soproga, ki Franciji ne nudi takšne politične podpore, kot bi jo ta rada.

Na vsakoletnem beograjskem modnem sejmu je hkrati tudi nekaj modnih revij, na katerih lepe manekenke prikazujejo zadnje krike mode vsega sveta, pa tudi modne dosežke domačih kreatorjev. Revije dosegajo velik uspeh in so zelo dobro obiskane. Na sliki: manekenka beograjskega sejma prikazuje prikupen model — preprost in hkrati eleganten, da bi ga bila vesela vsaka žena.

V francoskih ladjedelnicah pristanišča Le Havre so izdelali velikanski ladijski vijak za prvi tanker (ladjo za prevoz tekočih goriv), nosilnosti 72 tisoč ton. Orjaško ladjo gradijo v ladjedelnicah v Dunkerqueu za ZDA. Vijak (na sliki) je težak 45 ton in ima premer 8 metrov.

Diktatorja Trujilla v Dominikanski republiki je na oblasti zamenjal njegov dični sin Rafael. Takoj si je dal umeriti generalsko obleko (na sliki), da bi dal svojemu položaju primeren zunanji blesk, hkrati pa je s svojimi pristaši začel s še hujšim strahovanjem in pobijanjem političnih nasprotnikov in vsega ljudstva. — Z Američani si novi diktator ni preveč na roko, ker so ga zaradi razvratnega življenja vrgli iz vojaške šole v San Domingu v Kaliforniji. Znotraj vse države pa vre in verjetno ne bo treba dolgo čakati na spremembe.

Poznate Klunove toplice?

V Bušeči vasi se je kopal tudi France Prešeren — Četrte toplice v okraju zdravijo živčne, želodčne in druge bolezni — Ali vpliva na dober potek zdravljenja tudi cviček iz bližnje Gadove peči?

Bolj slučajno kot namenoma sem pred dnevi ugotovil, da imamo v okraju razen Šmarjeških, Dolenjskih in Cateških Toplic še toplice v Bušeči vasi. Vas je ob cesti, ki teče po desni strani Krke od Podbočja do Krške vasi. Zdraviliška oziroma topliška zgradba je dolga 11 in široka 4 m. Iz raznih dokumentov, ki jih hrani lastnik bušeških toplic Ivan Klun ali, kakor mu pravijo, brihtni Ribničan, pa je razvidno, da so bili prvotni lastniki toplic grofje Auerspergi iz gradu Leskovec pri Vidmu-Krškem. Kasneje so prišle v last nemškega pesnika in Prešernovega prijatelja Anastazija Grüna, t. j. Antona Aleksandra Auersperga. Ta jih je tudi obnovil in jim dal današnjo podobo. Seveda se je v teh toplicah kopal tudi France Prešeren. Do danes toplice niso spremenile zunanje podobe, ker jih lastnik ni prenavljal, ampak opravljal na njih le nujna vzdrževalna dela. V zgradbi sta dva bazena. Voda, ki ima stalno temperaturo okoli 28 stopinj Celzija (ob nalivih se malo ohladi in skali), izvira v bazenu, ki je bližje cesti. Iz njega teče še v sosednji bazen in od tam na prosto. Slaba stran kopališča je, da je zaradi tega popolnoma čista le voda v prvem bazenu.

Sedanji lastnik kopališča Ivan Klun, ki je po rodu Ribničan, se je preselil v ta konec Dolenjske leta 1913. Kasneje je bil v prvi svetovni vojni od Rusov ujet, se leta 1920 vrnil iz Rusije in poročil. S poroko je prižel kopališče oziroma toplice. Po Klunovi izjavi so njegove toplice zdravilne in zdravijo živčne, kostne in želodčne bolezni pa tudi revmatizem. Voda vsebuje največ žveplene kisline (84 mg), ima pa še ogljikovo kislino, jod in druge elemente. Pravi, da se je v njegovih toplicah pozdravilo že več ljudi, in trdi, da dočakajo ljudje iz okoliških vasi zato tako veliko starost, ker se kopljejo v teh toplicah. V nasprotju z njim pa ugotavljajo drugi vaščani in prebivalci okoliških vasi, da vpliva zelo blagodejno nanje cviček iz Gadove peči, ki je tam blizu...

Še nekaj podatkov, ki bi bili morda zanimivi: Vodo iz toplic tudi pijejo. Drugi bazen uporablja predvsem gospodinja za pranje perila. Kopalci so večina domačini. Klun ne zaračunava kopalcem, vendar se tudi ne brani, če kdo kaj prispeva za vzdrževanje. Do najbližje avtobusne postaje v Cerkljah je 2 km.

Jože Primc

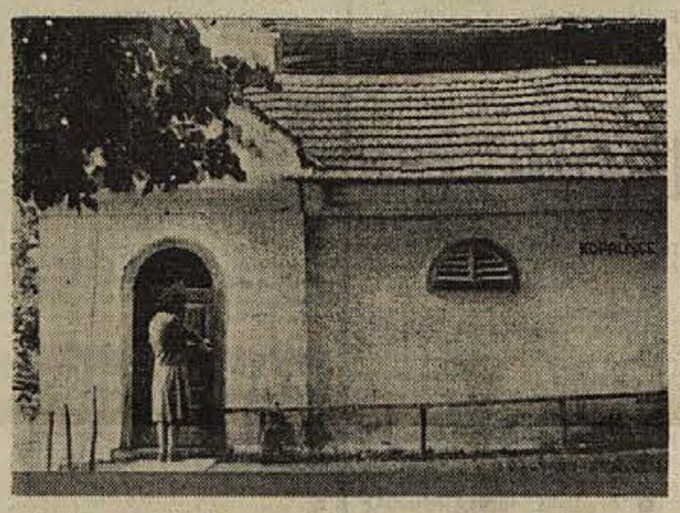

Pogled na »Ribničanove« toplice v Bušeči vasi pri Cerkljah

Avtobusni hotel

Najnovejši in res izvirni način skupinskih potovanj je vpeljala neka avstrijska potovalna agencija. Na avtobus je priključena prikolica s 27 zelo udobnimi kabinami. Šest »sob« v avtobusu pa ima po dve postelji. S tem se znatno skrajša potovanje, ker se avtobusom s temi prikolicami ponoči ni treba ustavljati. Tri taki »potujoči hoteli« bodo v letošnji sezoni vozili skupine turistov v Turčijo in Izrael.

PRISTANEK NA MESECU

Amerikanci pripravljajo polet okrog Zemlje, hkrati pa izdelujejo načrt za izstrelitev rakete na Mesec. Po poročilu »New York Timesa« bodo opravili tri poskusna lansiranja. Prvo bo na vrsti v drugi polovici letošnjega leta. Te podatke je dal časopisu dr. Albert Hips s kalifornijske univerze, ki je izjavil, da je tudi že izbran cilj na Mesecu. To je »Ocean viharjev«. Čeprav bodo rakete opremljene s posebnimi zaviralnimi raketami, bo pristanek na Mesecu vendarle precej »trd«. Toda instrumenti v konicah raket so zgrajeni tako, da bodo prenesli udarec ob srečanju z Mesečevo površino. Televizijske kamere bodo začele površino takoj snemati in pošiljati slike na zemljo.

Obenem je tudi ameriška mornarica sporočila, da preizkuša prvi aparat, ki bo usposobljen za pristanek na Mesecu. Od prej omenjenih raket se ta razlikuje po tem, da bo lahko pristal na Mesecu brez vsakih pretresov. Lansirala ga bo orjaška raketa vrste »Nova«. V bližini Meseca se bo aparat ločil od rakete in pristal na Mesecu na svojih štirih »nogah«. V aparatu bo cela vrsta znanstvenih naprav, kasneje pa tudi človek.

Z zadnjega sestanka med Kennedyjem in Hruščevom na Dunaju: srečanje pred prvim sestankom in razgovori v ameriškem veleposlaništvu.

KRATKE RAZNOTEROSTI

● 15.000 rodov je doslej živelo na svetu, če vzamemo povprečno starost človeka 30 let. Tako so izračunali biologi.

● Strok koruze izčrpa med svojo rastjo iz tal 20 do 25 litrov vode.

● Prva mednarodna nogometna tekma je bila odigrana 1872 med Angleži in Škoti. Druga pa leta 1902 med Avstrijci in Madžari.

● Da bi prehodil 1 kilometer, potrebuje polž deset dni nepretrgane »hoje«.

● Največja univerza na svetu je v Moskvi. Ima 32 nadstropij in 40 tisoč sob. Najstarejša univerza je pa Al Azhar v Egiptu, ustanovljena leta 989. Ob ustanovitvi so na nji predavali matematiko, medicino, astronomijo in geografijo.

Smeh iz »VIDEMSKEGA CELULOZARJA«

Slušatelj L. je analiziral stavek: Ko je eksplodirala bomba, je noga gledala iz grmovja. V naglici je pa napačno prebral: ... je naga še gledala iz grmovja. Ob splošnem smehu v razredu je skušal naga še stopnjevati in šele, ko so mu svetovali, naj jo obleče, je spoznal, da ga je polomil.

Tovariš I. je analiziral stavek, kjer je bila tudi beseda: zadremal. Lomil si je jezik in ko ni in ni mogel te besede analizirati, je profesorica dejala: »No, vidite, tovariši, sedaj je pa zaspal, ne samo zadremal.«

Pred izpiti je bilo mnogo ugibanja, kako se bo stvar končala. Nekateri so bili v skrbeh, tovariš J. pa je dejal: »Glavno je, da dobim dvojko iz vsakega predmeta, saj petje ob zaključku pri Komočarju bo gotovo odlično!«

Janez Hrovat

*

Sredi dela je Lojzeta tako zažejalo, da je brez vprašanja zapustil delovno mesto in jo mahnil preko mostu na dva deci. Iz dveh so nastali štirje pa verjetno še več in, ko se je vrnil, ga je skupinovodja poslal domov ter mu pisal »plavega«, ker ni bil sposoben za delo.

Naslednji dan ga obratovodja »pegla«: »Če se ga že moraš natreskati, stori to po šihtu, ne pa med delovnim časom.«

Lojze je skesan in ne najde odgovora, pa mu brž pomaga delovni tovariš: »Saj bi, toda kaj, ko pa avtobus noče počakati in bi moral peš na Mrtvice...«

*

Precej članov našega kolektiva je obiskovalo osemletko, oddelek za odrasle. — Največ preglavic jim je delala slovnica in nekdo je »pogruntal« tudi tako sklanjatev:

matere
mater
mater...
tri sto mater!

*

Pri zemljepisu je predavateljica razlagala težke življenjske razmere v Indiji in je v ilustracijo navedla, da je povprečna življenjska doba Indijcev samo trideset let.

»Kakšen je potem njihov pokojninski zakon?« je brž zanimalo Janeza.

Anton Zalokar

— Misliš res čakati na dovoljenje tvoje matere za najino poroko?!

Scotland Yard, London
Šefu newyorške policije

Gospod, čast nam je sporočiti vam: imamo resne razloge za domnevo, da je znani avanturist Al Brook, imenoval ‚Angel' prišel v ZDA v spremstvu nekega mistra Walreada iz New Yorka. Nimamo nikakršne zakonite podlage, da bi lahko zahtevali, da nam ga izročite, zdi pa se nam potrebno, da vam sporočimo o njegovem gibanju. Natančnejše podatke o njem najdete v ‚Črni knjigi Scotland Yarda', izdani leta 1937. Prilagamo: Al Brookovo fotografijo in osebni opis s podatki. Odtisov prstov nimamo.

Posebni znaki: brazgotina od revolverske krogle na levi rami. Brazgotina od noža na zapestju desne roke.

Imenovani Al Brook je zmeraj elegantno oblečen. Obiskuje najbolj luksuzne hotele. Njegovo orožje: revolver in bodalo. Izvrsten strelec, spretno meče bodalo. Šofer, pilot, boksar. Govori gladko več jezikov. Jako nevaren, čeprav nikoli ne ubija policajev.«

Sledili so trije dostavki posebnih oddelkov newyorške policije:

Oddelek za identifikacije: »O imenovanem nobenih podatkov.«

Oddelek za tujce: »Raziskujemo.«

Prijavni oddelek: »Imenovani se ni prijavil nikjer v New Yorku.«

Mister Sterding je znova prebral pismo in dostavke ter skril osivelo glavo v dlani. Bil je človek srednjih let, toda očitno že utrujen od dolgoletnih bojev z zločini in zločinci, zlasti s takimi, ki so jih ščitili prav isti elementi, ki bi se morali na vse kriplje boriti proti njim.

»Ali mislite, da je to v kaki zvezi s pismom, ki ga je prejel Drake?« je vprašal.

Inšpektor Rody Brayan je potisnil klobuk na tilnik in prikimal. Nato je potrkal po debeli knjigi na mizi:

»Jasno kot beli dan!« je rekel. »Preberite v ‚Črni knjigi' Scotland Yarda, kaj piše o tem Al Booku — Angelu. — Dvajset strani je posvečeno njegovim avanturam. Kaže, da so slavnemu Dany Chupu lasje osiveli zaradi njega. Sicer smo tudi mi že slišali o tem Angelu, vendar nismo vzeli resno, misleč, da gre za časnikarske race. Povem vam, inšpektor, da bomo imeli lepo godljo, če se bo tod motovilil ta Angel, vrag ga vzemi.«

Sterding se ni niti nasmehnil. Čelo je imel še zmeraj nagubano.

»In kaj je z Drakom?« je vprašal.

Brayan je zganil z ramo in klobuk pomaknil nazaj na čelo.

»Danes opoldne ga bodo spet postavili pred sodišče. Njegovi advokati skušajo spet preložiti obravnavo, češ da morajo nabrati še nove dokaze za zagovor.«

»Hm!« je posmrknil Sterding.

»Da, hm!« je zagodel Brayan. »In potem bodo do druge razprave našli nove priče, podkupljene z nekaj sto dolarji, ki bodo prisegle, da je Drake sedel z njimi v mlekarni ‚Pri švicarski kravi' in jedel jogurt prav takrat, ko so ubili nesrečnega Slima.«

Brayan je razkačeno pljunil in zgrešil pljuvalnik.

»Sicer pa veste, kako to gre. To je že triintrideseto ali petintrideseto odlaganje. Če računamo, da je minilo že skoraj dve leti, kar je Drake ubil Slima, verjemite, da bo Drake mirno pospravil tudi mene ali... morda vas, če mu bo padlo v glavo. Kmalu se bomo morali opravičevati tem razbojnikom, ker smo jih zaprli...«

PETO POGLAVJE

Brayan se je naslonil na Sterdingovo pisalno mizo. Stisnjene ustnice je imel sedaj brez krvi, skoraj bele in čisto tanke. Njegov pogled se je zapičil v Sterdingove oči kot plamen. V glasu mu je drhtel bes.

»Včasih,« je zagodel, »si zaželim, da bi kak tip, kot je, denimo, ta Angel, prišel sem in naredil nekaj takih ‚posegov', kot so opisani v tej knjigi. Včasih me obide misel, da bi pustil službo in se začel ukvarjati s takimi rečmi... Zdi se mi, da bi potem bolj mirno spal... Slim je bil moj pomočnik, ko sem bil komisar v petem kvartu. Slim je poznal svojo službo in je bil poštenjak. Saj veste, šef, kaj to pomeni. Začel je od spodaj kakor jaz in kakor vi...«

Brayan je stisnil pesti. Težko je zadihal in nadaljeval:

»Da, Slim je bil pošten in dober policaj. Ko je videl tisti spopad, je prvi stekel tja, ker so ljudje klicali na pomoč. In tisti prasec Drake ga je mirno počil, sedeč v svojem avtomobilu. Tri krogle v trebuh in ubogi Slim je izdihnil...«

V Brayanovih očeh je zasijala solza.

»Draka smo zaprli. Vedeli smo, da je ubil Slima. Pošteno smo ga premlatili, brez usmiljenja, verjemite, šef! Toda naj je bil udarec s pestjo še tako hud, le ni bil isto kot tri krogle v trebuh. Od pesti se ne umre. In ne ostane vdova s tremi otroki in s trideset dolarji mesečne pokojnine... Da, krepko smo ga prebutali. Potem je prišel neki politik z advokatom. Kavcija, zagovor na svobodi, alibi in podobno. Izbrali so sodnika in ga dobro plačali, izbrali sebi ustrezno poroto, državnega tožilca, ki ne mara smrti... Danes ali jutri bodo Draka pri razpravi lepo osvobodili, lopov se bo usedel v avto in odpeljal domov kot pošten človek. Čez nekaj dni bo pa spet kdo od nas dobil nekaj krogel v trebuh... in nihče ne bo kriv.«

Sterding je povesil pogled na pisalno mizo. V tem pogledu je bila žalost in spoznanje, da ne more ničesar storiti. Brayan je razkačen nadaljeval:

»Sedaj je ta Angel pisal Drakovi. Pravi, da bo storil tisto, kar bi morala milostljiva gospa Pravica že davno storiti. Sicer pa — preberite sami.«

Vrgel je na mizo zmečkan listek in Sterding je prebral:

‚Drake! Če boš tudi danes popoldne stopil iz sodišča neobsojen, ti bom sodil jaz. Dovolj je te komedije. Ubil si in moraš prejeti kazen. Kaznoval te bom jaz. Poslal ti bom tri svinčenke v trebuh, tudi če te bodo ščitili vsi politiki sveta.

Angel.'

»Da,« je rekel Brayan, »krogla za kroglo. Ima prav ta Angel. In če je res le polovica, kar piše v tejle ‚Črni knjigi', bo Angel svojo obljubo izpolnil. Storil bo, kar bi rad storil jaz sam. Kajpak bo to padlo na naš hrbet. Tisk bo dvignil vik in krik, češ da smo nesposobni in podobno. Potem bodo verjetno določili mene, da Angela zagrabim in ga prisilim s pendrekom, da spregovori, ga spravim pred sodišče in najdem take dokaze, da ga bodo lahko poslali na električni stol. Zato, ker je počil lopova, ki bi ga morali že zdavnaj spraviti v krtovo deželo. In namesto da bi mu postavili spomenik, ker je rešil družbo tega Draka, ga bodo ubili. On bo pa storil zgolj tisto, kar bi morali opraviti mi, če bi imeli malo več poguma... če ne bi mislili le na plačo prvega v mesecu in na pokojnino po dvajsetih letih službe...«

Sterding je dvignil pogled:

»Izpolnili boste svojo dolžnost, Brayan, kakor zmeraj. Kaj se bo zgodilo potem, se vas ne tiče.«

»Seveda,« je grenko rekel Brayan. »Izpolnil bom svojo dolžnost... kakor zmeraj. To je tako, kakor bi človek dobro opral kozarec, iz katerega pije, drugi pa bi mu med tem pljunil vanj.«

Sterding [illegible] in molčal. Brayan je strmel skozi okno na newyorške nebotičnike.

Zdajci je tišino pisarne razbilo zvonjenje telefona.